

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení výnosů spotřebních daní z lihu v ČR

Evaluation of the Revenues from the Excise Tax on Alcohol in the
Czech Republic

Student:

Ondřej Zeman

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

Valašské Meziříčí 2020

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student:

Ondřej Zeman

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma:

Zhodnocení výnosů spotřebních daní z lihu v ČR
Evaluation of the Revenues from the Excise Tax on Alcohol in the
Czech Republic

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Daně a daňový systém
3. Správa a role spotřebních daní ve veřejných rozpočtech
4. Zhodnocení vývoje výnosů spotřebních daní z lihu v kontextu selektivních spotřebních daní
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ŠÍROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-274-5.

ULBRICH, Holley H. *Public finance in theory and practice*. 2nd ed. New York: Routledge, 2011. ISBN 978-415-58596-5.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. Praha: VOX, 2016. ISBN 978-80-87480-63-2.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 07.05.2020

Iveta Vrabková

doc. Ing. Iveta Vrabková, Ph.D.
vedoucí katedry

Lenka Kauero

doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc.
prodělkanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zhodnocení výnosů spotřebních daní z lihu v ČR“ zpracoval samostatně a použil jen zdrojů, které cituji a uvádím v seznamu použité literatury.

Ve Valašském Meziříčí dne 15. 5. 2020

Ondřej Zeman

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. Bc. Jiřímu Bečicovi, Ph.D. za odborné rady, vstřícný přístup a věcné připomínky, kterými byl nápomocen při psaní a zpracování mé bakalářské práce.

Současně děkuji všem členům rodiny za podporu a trpělivost po celou dobu mého studia.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	DANĚ A DAŇOVÝ SYSTÉM.....	3
2.1	Historie daní	3
2.2	Funkce daní.....	4
2.2.1	Konstrukce daně	5
2.2.2	Výběr daně	6
2.2.3	Optimalizace zdanění	7
2.3	Daňový systém	8
2.3.1	Struktura daňového systému	10
2.3.2	Klasifikace daní.....	13
2.4	Rozpočtové určení daní	14
2.5	Správa daní	16
2.6	Daně v Evropské unii	19
2.6.1	Přímé daně v EU	21
2.6.2	Nepřímé daně v EU	22
3	SPRÁVA A ROLE SPOTŘEBNÍCH DANÍ VE VEŘEJNÝCH ROZPOČTECH.....	25
3.1	Základní pojmy.....	26
3.2	Výroba a doprava vybraných výrobků	28
3.3	Spotřební daně v Evropské unii.....	29
3.4	Spotřební daně v České republice	31
3.4.1	Spotřební daň z minerálních olejů.....	32
3.4.2	Spotřební daň z tabákových výrobků	35
3.4.3	Spotřební daň z lihu.....	37
3.4.4	Spotřební daň z piva	40

3.4.5	Spotřební daň z vína a meziproduktů.....	41
3.5	Energetické daně v České republice	42
3.6	Role spotřebních daní a energetických daní ve veřejných rozpočtech České republiky	43
4	ZHODNOCENÍ SPOTŘEBNÍ DANĚ Z LIHU V KONTEXTU SELEKTIVNÍCH SPOTŘEBNÍCH DANÍ V LETECH 2010-2018	44
4.1	Analýza příjmů státního rozpočtu České republiky ze spotřebních daní za období 2010-2018.....	44
4.2	Analýza spotřební daně z minerálních olejů za období 2010-2018.....	46
4.3	Analýza spotřební daně z piva za období 2010-2018.....	49
4.4	Analýza spotřební daně z vína a meziproduktů za období 2010-2018.....	50
4.5	Analýza spotřební daně z tabákových výrobků za období 2010-2018.....	51
4.6	Analýza energetických daní za období 2010-2018.....	53
4.7	Analýza spotřební daně z lihu za období 2010-2018	55
4.7.1	Vývoj daně z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207.....	57
4.7.2	Vývoj daně z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208.....	58
4.7.3	Vývoj daně z lihu obsaženého v destilátech z pěstitelského pálení	60
4.8	Nedoplatky na spotřebních a energetických daních za období 2010-2018	61
4.8.1	Vývoj nedoplatků na spotřebních a energetických daních za období 2010-2018..	61
4.8.2	Vývoj porušení předpisů spotřebních daní za období 2010-2018.....	62
4.9	Porovnání vývoje jednotlivých spotřebních a energetických daní za období 2010-2018.....	64
5	ZÁVĚR.....	67

1 ÚVOD

Ekonomika každého státu je závislá na veřejných financích. Vznik České republiky rozpadem Československé federace znamenal nutnost zajištění stabilních veřejných rozpočtů, které fungují na základě efektivní daňové soustavy. Počínaje rokem 1993 začala být funkční daňová soustava, na základě které, funguje ekonomika České republiky do současnosti. Daňovou soustavou jsou zabezpečovány základní funkce ekonomiky tak, aby bylo možno provádět fiskální politiku státu.

Fungování a změny daňového systému do značné míry ovlivňují výši příjmů státního rozpočtu a rozpočtů územně samosprávných celků na úrovni krajů a obcí. Právě na úrovni těchto rozpočtů dochází k financování veřejných statků, které zabezpečují potřeby obyvatelstva, jeho životní úroveň, slouží k zajištění ekonomického růstu a v neposlední řadě udržitelného rozvoje. Součástí daňového systému jsou vedle daní přímých, které jsou placeny přímo plátcí daně, i daně nepřímé, tzv. daně ze spotřeby, mezi které se řadí i spotřební daně.

Zpracovaná bakalářská práce je věnována spotřebním daním v České republice se zaměřením na jejich výběr a roli, kterou zaujímají ve veřejných rozpočtech.

Dílčím cílem je zhodnocení role spotřebních daní ve veřejných rozpočtech České republiky.

V rámci dílčího cíle je ověřována hypotéza v následujícím znění:

H1: Podíl spotřebních daní na veřejných rozpočtech má rostoucí tendenci.

Hlavním cílem je analýza výnosů ze spotřební daně z lihu ve vztahu k ostatním spotřebním daním v České republice za období let 2010-2018. Sledovanými veličinami je růst inkasa spotřební daně z lihu a ostatních spotřebních daní.

V rámci hlavního cíle je ověřována hypotéza v následujícím znění:

H2: Inkaso spotřební daně z lihu má rostoucí tendenci.

V práci je analyzován vývoj spotřebních daní ve sledovaném období 2010-2018, který je popisován metodou deskripce, příčiny vývoje jednotlivých daní jsou dedukovány. Jednotlivé spotřební daně jsou srovnávány metodou komparace. Vývoj spotřebních daní ve sledovaném

období je vyhodnocován na základě logické indukce. Zjištěné poznatky jsou sumarizovány syntézou.

Pro zpracování bakalářské práce jsou využívány informace z rozličných zdrojů. Nejpodstatnějšími zdroji jsou odborné knihy zabývající se daňovou teorií od autorů Vančurová Alena, Láchová Lenka, Vítková Jana, Široký Jan, Radvan Michal. V oblasti problematiky spotřebních daní jsou hlavním zdrojem právní předpisy zabývající se touto problematikou, především pak zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních a zákon č. 343/2003 Sb., o povinném značení lihu. Informace obsažené v praktické části jsou získávány převážně z elektronických zdrojů Ministerstva financí, Finanční správy, Celní správy a Evropské unie EUROPA.

Teoretická část bakalářské práce se věnuje historii vzniku daně. Následně charakterizuje definici daně, konstrukční prvky daně a daňovou politiku. V druhé polovině teoretické části je řešena správa a role spotřebních daní ve veřejných rozpočtech České republiky. Zvláštní pozornost je zde věnována spotřebním daním, výstupy z této daně jsou analyzovány v praktické části. Na konci teoretické části je charakterizován státní rozpočet České republiky. Praktická část se člení na několik hlavních částí. V úvodu je analyzován právní rámec v oblasti spotřební daně v České republice v období 2010-2018, v dalších částech jsou analyzovány jednotlivé spotřební daně a v závěrečné části jsou tyto daně srovnávány.

Hlavní část tvoří analýza vývoje příjmů státního rozpočtu České republiky ze spotřebních daní, v období od roku 2010 po rok 2018, v jednotlivých časových úsecích. Následně jsou z hlediska vývoje inkasa analyzovány jednotlivé spotřební daně za jednotlivé roky sledovaného období a současně jsou analyzovány vlivy působící na vývoj inkasa těchto daní. Součástí analýzy daně z lihu je srovnání podílů lihu obsaženého ve výrobcích. Dále je v hlavní části sledován vývoj nedoplatků na spotřebních daních a vývoj porušení předpisů upravujících správu spotřebních daní včetně výše daňových úniků. Závěr hlavní části je věnován vývoji inkasa z jednotlivých daní a podílu jednotlivých daní na příjmech státního rozpočtu.

2 DANĚ A DAŇOVÝ SYSTÉM

Pojem „daň“ je všeobecně znám, ale ne všichni dokáží specifikovat, co vlastně vyjadřuje. Např. Vančurová (2018) charakterizuje daň jako povinnou, zákonem uloženou platbu, která plyne do veřejného rozpočtu a současně je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová.

Mezi základní občanské zásady patří i povinnost platit daně. Daňová povinnost musí být stanovena srozumitelně a jednoznačně tak, aby každý věděl, jakou konkrétní daň, v jaké výši a kdy musí platit. Daň je nenávratná, poplatník tedy nemá nárok na žádnou protihodnotu a výše daně nemá žádnou spojitost s využíváním veřejných služeb poplatníkem. Rovněž účelovost daně je vyloučena, jelikož daň je příjmem státního rozpočtu a poplatníkovi není známo, k jakému účelu budou veřejné finance využity. Neekvivalentnost daně je zajištěna tím, že spotřeba služeb financovaných z veřejných rozpočtů nemá vztah k výši daně. (Kubátová, 2005)

2.1 Historie daní

Daně jsou v různých formách součástí společnosti prakticky již od starověku, antiky a následně feudalismu. Daně měly za účel zajištění financování potřeb panovníka, byly nepravidelné většinou v naturální podobě a značnou část z daní tvořila válečná kořist a vlastnické právo k majetku porobených zemí. (Falada-Starý, 2009)

V období středověku docházelo k platbě desátek, které představovaly odvod desetiny úrody ve prospěch církevní moci a současně byly v obdobné výši odváděny daně světské moci, tedy vrchnosti. Tyto daně byly dle možností obyvatel většinou placeny penězi, občas naturáliemi. Pro vládnoucí vrstvu se jednalo o jediný zdroj příjmů. V době válek patřily k příjmům vrchnosti válečná kořist a poplatky jinému státu za ochranu. Výběrem daní byli pověřeni na základě licence panovníka pachtýři, kteří zakládali první seznamy, jako podklad pro výběr majetkových daní. (Žemlička, 2007)

Středověká společnost byla závislá na zemědělství, proto největším zdrojem příjmů vrchnosti byla *daň z míru*, která je nejstarší doloženou daní.

Obyvatelstvo bylo podrobeno dalším povinnostem, jako: vojenská služba, stavby a opravy veřejných staveb, poskytnutí služeb vrchnosti.

Postupným vývojem společnosti začaly být daně odváděny z majetku. Jednalo se o poplatky z regálů, monopolů, poplatky na tržištích, z krčem, soudní poplatky, mostné.

Ve 13. století byla v Českých zemích zavedena mimořádná daň královská, pro kterou se ujal název berně. Berně byla dělena na klášterní (zvláštní) a městskou (všeobecnou). Daň klášterní byla vybírána se svolením církve a byla nižší než daň městská, neměla pevnou sazbu. Daň městskou mohl panovník vybírat se svolením stavů, sazba daně byla ustálená. Berně byla placena z pozemků, hospod, mlýnů, řemeslných živností. Výběrem daně byli pověřeni „berníci“, správou daně „notáři“, kteří byli jmenováni panovníkem. (Falada-Starý, 2009)

S nástupem kapitalismu a „průmyslové revoluce“ dochází k rozšíření počtu odvětví, které jsou státem regulovány. Dochází ke vzniku prvních daňových soustav a daňová povinnost se vztahuje na všechny. Výnosy z daní začínají být používány k naplnění cílů sociální politiky. Důchodové daně jsou děleny na osobní a firemní, dochází k růstu daňového zatížení, a to především v období mezi světovými válkami. V poválečném období jsou daňové systémy reformovány, daňové zatížení podniků je mnohem vyšší, než zatížení obyvatelstva. (Falada-Starý, 2009)

2.2 Funkce daní

Pro zabezpečení chodu státu je potřeba zajistit finanční zdroje, tzv. veřejné finance. Hlavním zdrojem veřejných financí se staly především daně, které postupně doznávaly změn za účelem dosažení co nejvyšší efektivnosti, což znamená optimalizaci daní, která by umožňovala výběr daní ve stanovené výši a za současně co nejnižších administrativních nákladů.

Podle Vančurové (2018) mezi nejdůležitější funkce daní patří zejména funkce fiskální, alokační, redistribuční, stimulační, stabilizační.

Fiskální funkce je primární funkcí a znamená schopnost naplnění veřejných rozpočtů v takové míře, aby byly pokryty výdaje těchto rozpočtů.

Alokační funkce má za účel napravit tržní selhání v ne zcela funkčních oblastech ekonomiky. Napravení tržních selhání spočívá v přerozdělení zdrojů tak, aby byly efektivně umístěny, tam kde k tržnímu selhání dochází.

Redistribuční funkce zmírňuje rozdíly mezi bohatými a chudými, efektivními a neefektivními, perspektivními a stagnujícími, ať již osobami, subjekty, regiony, odvětvími apod. Přerozdělení důchodů může být pro část společnosti těžce akceptovatelné, jedná se však o efektivní nástroj.

Stimulační funkce si klade za cíl nastavení daňové politiky tak, aby daně nebyly subjekty vnímány, jako „zlo“, a tyto se nesnažily svou daňovou povinnost korigovat.

Stabilizační funkce je využívána k omezení výkyvů ekonomiky, tak aby nedocházelo ke stagnaci, ale naopak, aby ekonomika rostla. (Vančurová, 2018)

2.2.1 Konstrukce daně

Z hlediska výběru daní hraje významnou roli, jak tvrdí Vančurová (2018) **konstrukce daně**, která ovlivňuje výši dopadu zatížení subjektů daní.

Základními konstrukčními prvky daně jsou daňový subjekt, předmět daně, osvobození od daně, základ daně a zdaňovací období, odpočty od základu daně, sazby daně, slevy na dani.

Daňový subjekt je osobou, která je podle zákona povinna strpět, odvádět nebo platit daň. Současně jsou daňové subjekty děleny na poplatníky a plátce daně, kde poplatníkem daně je subjekt, který je dani podroben a plátcem daně subjekt, který je povinen odvést do veřejných rozpočtů daň vybranou od jiných subjektů nebo sraženou jiným poplatníkům.

Daňový subjekt může mít zástupce, v případě právnické osoby je to statutární orgán nebo ten, kdo prokáže, že je oprávněn jejím jménem jednat. Fyzická osoba může být zastoupena zákonným zástupcem, zmocněncem na základě plné moci, zástupcem pro daňové řízení ustanoveným správcem daně, společným zmocněncem, společným zástupcem. (Radvan, 2015)

Předmětem daně je osoba, majetek, důchod nebo spotřeba, většinou vyplývá z označení daně.

Osvobození od daně se vztahuje na tu část předmětu daně, ze kterého není daň vybírána, není zahrnuta do základu daně.

Základem daně jsou buď měřitelné jednotky, nebo peněžní vyjádření. Zároveň je základem daně stavová veličina (k určitému okamžiku) nebo toková veličina (za období). Základ daně může být také společný, pro všechny osoby společně zdaňující nebo konsolidovaný, který se odvíjí od konsolidovaného výsledku hospodaření.

Zdaňovací období je pravidelný časový interval, za který nebo na který se základ daně stanoví a daň vybírá.

Odpočty od základu daně jsou pevně stanová částka nebo procentuální část základu daně, o které se snižuje základ daně, při splnění předem stanovených podmínek. Standardní odpočty snižují základ daně o předem stanovenou pevnou částku nebo část základu daně stanovenou procentem, při splnění stanovených podmínek. Nestandardní odpočty může daňový subjekt odečíst od základu daně v prokazatelně stanovené výši.

Sazby daně jsou děleny dle druhu předmětu daně na jednotné a diferencované, dále pak dle velikosti základu daně na pevné a relativní, které jsou dále členěny na sazby lineární nebo progresivní.

„Průměrná sazba daně je podíl daně na základu daně, jde o veličinu, prostřednictvím které se měří dopad daně. Nominální (zákonná) sazba daně je jeden z konstrukčních prvků daně, je uvedena v příslušném daňovém zákonu“ jak uvádí Vančurová (2018, s. 35).

Slevy na dani snižují základní částku daně, tj. odečítají se od základní částky daně.

Slevy na dani lze dělit, na:

- absolutní, stanovena pevnou částkou;
- relativní, snižuje částku daně o díl, vyjádřený zpravidla v %;
- standardní, uplatnitelná při splnění zákonných podmínek;
- nestandardní, snižuje částku daně o prokazatelně vynaložené výdaje. (Vančurová, 2018)

2.2.2 Výběr daně

Volbou způsobu výběru daně je nutno zabezpečit kontinuální tok příjmů veřejných rozpočtů a zároveň co nejméně omezit daňové subjekty, aby jim nevznikaly nepřiměřeně vysoké administrativní náklady.

Daňové subjekty mají povinnost si výši daně vypočítat, skutečnosti nutné pro stanovení daně daňové subjekty sdělují prostřednictvím daňových tvrzení.

Splatnost daně je až na výjimky totožná s posledním dnem lhůty pro podání daňového přiznání.

U daní z příjmů mají daňové subjekty určenu povinnost v průběhu zdaňovacího období odvádět zálohy na daň. Záloha na daň je platba, kterou je subjekt povinen odvádět před splatností daně za zdaňovací období. Zálohy na daň budou započítány po stanovení výše daně. V případě kapitálové daně má poplatník možnost úhradu vyměřené daně rozložit do dílčích plnění v průběhu zdaňovacího období. Vzhledem k minimalizaci administrativních nákladů a jednoduchosti je používán institut srážky daně, která spočívá ve vypočtení a odvedení daně plátcem a poplatníkem, z jehož příjmu je srážka provedena.

Obdobně je tomu v případě zálohy na daň u zdroje, kdy zálohu na daň vypočte a odvede plátce daně, tj. osoba, která příjem vyplácí. (Vančurová, 2018)

2.2.3 Optimalizace zdanění

Snahou všech daňových subjektů je, pokud možno co nejnižší daňová povinnost. K tomuto jsou používány nejrůznější postupy, z nichž jsou často využívány: daňová úspora, vyhnutí se dani a v neposlední řadě daňový únik.

Daňová úspora spočívá ve snížení základu daně formou uplatnění odpočtů, slev na dani a také odložením daně do budoucnosti, při splnění zákonem stanovených podmínek. Na daňovou úsporu má vliv i chování subjektu. Daňové úspory je možno dosáhnout také změnou uplatňování výdajů.

Vyhnutí se dani je realizováno vyhledáváním a využitím nepřesných formulací v zákonech, toto sice není nijak právně postižitelné, jedná se však o jednání neetické. Z mezinárodního hlediska je častým způsobem vyhnutí se dani přesunutí základu daně do státu s nižším zdaněním. Nabyté výhody získané vyhnutím se dani jsou často pouze dočasné, v případě rozsáhlejšího využívání dochází z pravidla ke změně daňových zákonů.

Daňový únik je zcela protiprávním jednáním s cílem v rozporu s daňovými zákony snížit daňovou povinnost, ať již k němu úmyslně či neúmyslně. Daňové úniky jsou častým znakem „šedé ekonomiky“.

Veškeré případy vyhnutí se dani a daňových úniků prováděné některými daňovými subjekty však způsobuje přenos daňového břemene na ostatní subjekty, což je v rozporu s principem daňové spravedlnosti. (Vančurová, 2018)

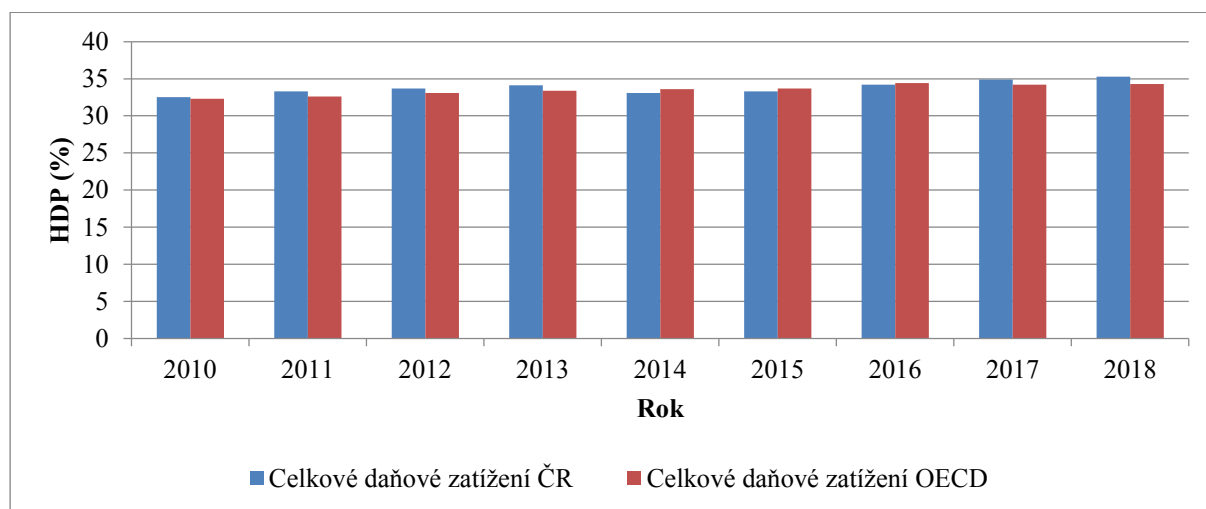
2.3 Daňový systém

„Daňový systém je souhrn všech daní, které se na daném území, zpravidla státním, vybírají. Daňový systém zahrnuje rovněž vztahy mezi jednotlivými daněmi a pravidla, podle kterých se daně vybírají“ jak uvádí Vančurová (2018, s. 51).

V mnoha zdrojích jsou charakterizovány různé **vlastnosti daňových systémů**, v zásadě se většina zdrojů však shoduje, že mezi základní vlastnosti, kterými bude zajištěna funkčnost daňového systému, patří zabezpečení dostatečného daňového výnosu, daňovou spravedlnost, daňovou efektivnost, právní perfektnost, jednoduchost a srozumitelnost, transparentnost, pružnost, předvídatelnost, odolnost proti daňovým únikům. (Vančurová, 2018)

Daně jsou nejvýraznějším zdrojem veřejných rozpočtů. Většina subjektů je současně zatížena více daněmi současně. Celková suma všech plateb, jimiž daňový subjekt přispívá do veřejných rozpočtů, se nazývá **celkové daňové zatížení**. (Vančurová, 2018)

Graf č. 2.1 Vývoj celkového daňového zatížení ČR a OECD

Zdroj: OECD, vlastní zpracování.

Z grafu č. 2.1 je zřejmé převážně vyšší celkové daňové zatížení ČR proti složené daňové kvótě OECD. V letech 2014 a 2015 mělo celkové daňové zatížení ČR vlivem výrazného hospodářského růstu dočasně klesající tendenci.

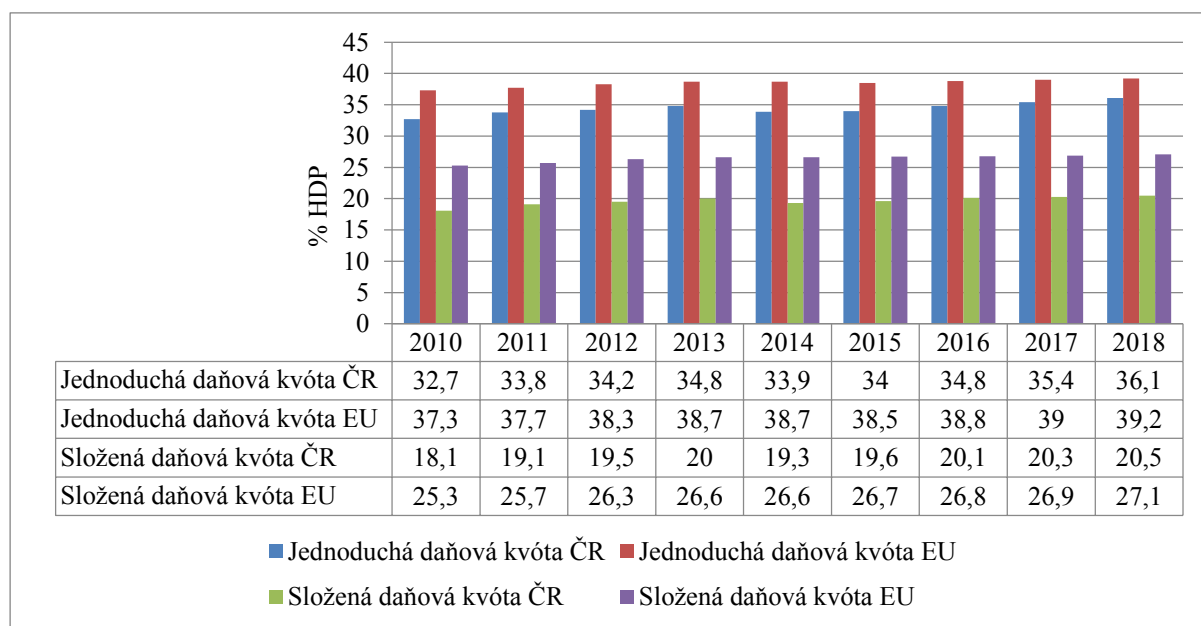
Z celkového daňového zatížení všech daňových subjektů lze odvodit **jednoduchou daňovou kvótu**, která vyjadřuje podíl vybraných daní na hrubém domácím produktu.

Komplexnějším ukazatelem daňového zatížení je **složená daňová kvóta**, která zahrnuje příjmy daňové i příjmy z pojistného na sociální zabezpečení, zdravotní zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Zároveň je zamezeno duplicitnímu započtení příjmů.

Dalším důležitým prvkem daňového systému je **daňový mix**. Daňový mix ukazuje, které z daní jsou v daňovém systému kterého státu upřednostňovány. Daňový mix prezentuje podíl jednotlivých daní v celkovém daňovém výnosu.

U obou typů daňových kvót je konstantní hodnota HDP, liší se jen daňové příjmy, podle toho jak jsou specifikovány. Národní metodika dle rozpočtové skladby je založena na hotovostním základě (podle okamžiku, kdy jsou peníze přijaty/vydány na účet), stejně jako státní rozpočet a vychází z rozpočtové skladby daňových příjmů platných v ČR. (Ministerstvo financí, 2018)

Graf č. 2.2 Vývoj jednoduché a složené daňové kvóty ČR a EU

Zdroj: Taxation trends in the European Union, vlastní zpracování.

Tyto ukazatele a statistická data jednotlivých států sleduje a zpracovává Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice, prosazuje liberalizaci mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů.

2.3.1 Struktura daňového systému

Podle Vančurové (2018) daňový systém České republiky tvoří:

Schéma daňového systému České republiky je uvedeno v Příloze č. 1.

A. Daně přímé

Daně přímé, které patří mezi nejvýznamnější zdroj daní v daňovém systému. Jsou to tzv. daně na hlavu, z čehož vyplývá, že jsou placeny přímo daňovým subjektem. Z tohoto hlediska je možno nastavit tyto daně optimálněji, než jiné druhy daní. Daňová spravedlnost je u těchto daní lépe vystižena schopností subjektů daně platit. Daně přímé zahrnují daně z příjmů a daně majetkové.

Daně z příjmů neboli důchodové daně zdaňují příjmy fyzických i právnických osob.

Schéma daní z příjmů je uvedeno v Příloze č. 2.

Daně z příjmů fyzických osob jsou zatíženy všechny zdanitelné příjmy občanů státu. Do základu daně nejsou započítávány příjmy, které podléhají srážkové dani. Základ daně lze snížit různými odpočty, následně stanovenou daň z příjmů fyzických osob je možno snížit slevami na dani. V případě, že slevy na dani přesáhnou stanovenou daň, pak fyzická osoba obdrží tzv. daňový bonus.

Daně z příjmů právnických osob jsou zdaňovány příjmy z činností a z nakládání s majetkem právnických osob. Základ daně tvoří výsledek hospodaření snížený o odpočty.

Daně majetkové tvoří téměř výhradně daně z nemovitých věcí.

Schéma majetkových daní je uvedeno v Příloze č. 3.

Daň z nemovitosti je stanovována s ohledem na umístění nemovitosti. Skládá se z daně z pozemků, tj. orná půda, stavební pozemky, ostatní pozemky, a daně ze staveb a jednotek. Výše daně v jednotlivých obcích může být ovlivněna sazbami nebo osvobozením od daně.

Ulbrich (2011) specifikuje tzv. „domácí pravidlo“, dle kterého umístění nemovitosti je důležitým parametrem, jelikož znamená fiskální autonomii dané místní správy. Fiskální autonomií je myšlena míra svobody při stanovování sazeb daně z nemovitostí a rozhodovací pravomoc, k jakému účelu bude vybraná daň z nemovitosti použita. Současně místní správa rozhoduje, jaké druhy majetku podléhají dani a naopak, který majetek je od daně osvobozen.

Daň z nabytí nemovitých věcí je jednorázovou daní, základem daně je kupní cena.

B. Nepřímé daně

Nepřímé daně jsou odvislé od spotřeby produktů, které jsou předmětem daně, dále se dělí na všeobecné a selektivní a z užívání.

Schéma daní ze spotřeby je uvedeno v Příloze č. 4.

Daň z přidané hodnoty je všeobecnou daní ze spotřeby, podléhá jí zboží i služby. Sazby daně jsou nastaveny ve třech úrovních.

Selektivní daně

Spotřební daně jsou selektivními daněmi ze spotřeby, jsou jimi zatíženy minerální oleje, líh, pivo, víno a meziprodukty, tabákové výrobky.

Sazby daně jednotlivých komodit jsou pevně stanoveny.

Clo

Clo je specifickou daní, jelikož je vyměřováno v případě dovozu na území Evropské unie, tzv. dovozní clo. Zboží je možno zatížit dalšími cly nebo omezeními, která mají za účel ochranu vnitřního trhu Evropské unie, případně její bezpečnost. Jedná se např. o cla vývozní, dumpingová, různé druhy licencí. Základem cla je celní hodnota.

Energetické daně

Předmětem energetických daní jsou pevná paliva, zemní plyn, elektřina. Energetické daně mají za účel snížení spotřeby energií a tím snížení zatížení životního prostředí.

Daň z užívání

Daně z užívání je daň silniční, které podléhají silniční motorová vozidla, osobní motorová vozidla pouze v případě, že jsou používána k podnikání. Sazba daně u osobních motorových vozidel je stanovena podle objemu motoru, u užitkových vozidel podle hmotností a počtu náprav.

C. Ostatní daňové příjmy

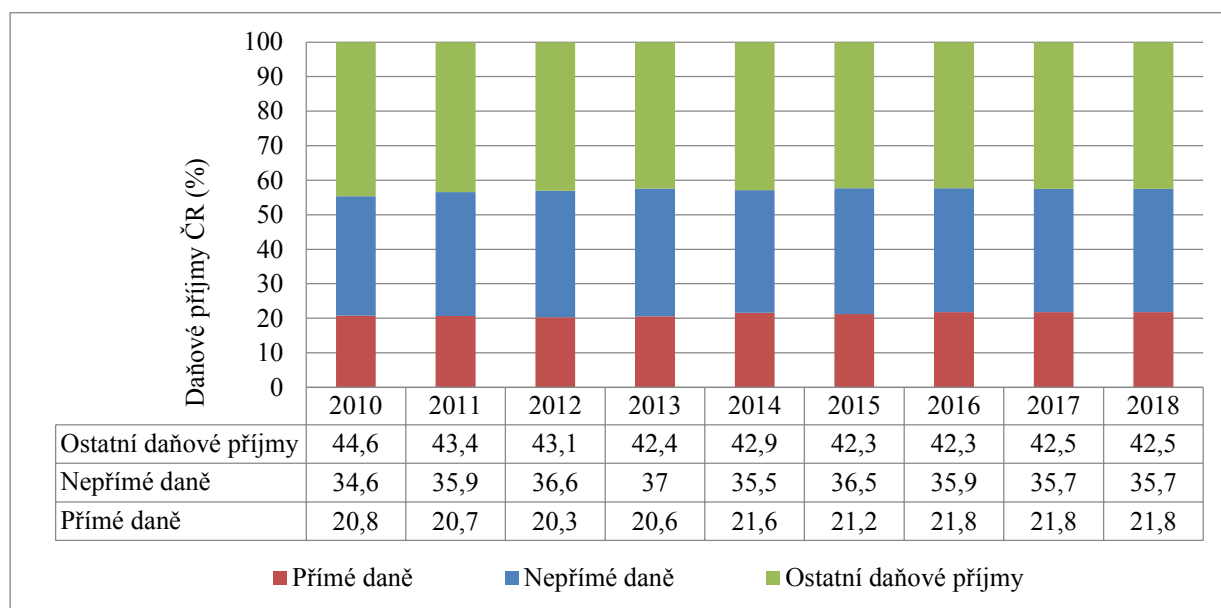
Ostatní daňové příjmy mají základní znaky daní, není je však možno jednoznačně začlenit.

Tyto příjmy jsou běžné ve většině daňových systémů v Evropě.

Pojistné na sociální zabezpečení je společně s příspěvkem na politiku zaměstnanosti příjmem veřejných rozpočtů. Plátcem jsou osoby samostatně výdělečně činné, zaměstnanci i zaměstnavatelé, přičemž platba je účelově vázána na nemocenské pojištění, důchodové pojištění a státní politiku zaměstnanosti.

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění odvádějí opět osoby samostatně výdělečně činné, zaměstnanci i zaměstnavatelé. Platba pojistného je poukazována zdravotním pojišťovnám, má však také znaky veřejného příjmu.

Graf č. 2.3 Skladba daňových příjmů ČR za období 2010-2018

Zdroj: Taxation trends in the European Union, vlastní zpracování.

Graf č. 2.3 znázorňuje strukturu daňových příjmů v České republice za období let 2010-2018. Ostatní daňové příjmy se podílejí na daňových příjmech více než 40 %, naproti tomu daňové příjmy z přímých daní tvoří pouze nepatrně více než 20 % celkových daňových příjmů a nepřímé daně tvoří zhruba 1/3 daňových příjmů České republiky. Poměr přímých daní, nepřímých daní a ostatních daňových příjmů zůstává za sledované období víceméně konstantní.

2.3.2 Klasifikace daní

Z hlediska podobných znaků a potřeby mezinárodního srovnávání jsou daně klasifikovány. Podle Kubátové (2015) i Radvana (2015) je daně možno klasifikovat z hlediska dopadu, objektu, veličiny, adresnosti, platební schopnosti poplatníka nebo podle druhu sazby, která vychází ze vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu. Dalšími způsoby klasifikace daní je členění podle rozpočtu, do kterého jsou příjmem, podle institucionálního třídění pro statistické účely nebo podle klasifikace OECD za účelem zpracování a porovnání ekonomických údajů jednotlivých států.

Dle Radvana (2015) členění podle **dopadu na důchod poplatníka** rozlišuje daně na **přímé** a **nepřímé**.

Radvan (2015) rovněž u členění podle **vztahu plátce a poplatníka** rozlišuje daně, u kterých je **plátce shodný s poplatníkem**, nedochází tedy k přesunu daňového břemene na jinou osobu, a daně u kterých **osoba plátce není totožná s osobou poplatníka**.

V případě členění **podle subjektu** může být daňovým subjektem fyzická osoba, korporace, účastníci sdružení, domácnost nebo manželé.

Radvan (2015) daně **podle objektu** člení na **daně důchodové**, které zatěžují příjmy poplatníka, dále pak **daně majetkové**, uvalené na nabytí, vlastnictví, držbu, užívání majetku a **daně transferové**, které zatěžují převod vlastnictví věci. Následují **daně subjektové**, u kterých je daň placena ze samotné existence poplatníka, **výnosové daně**, jež jsou placeny z výnosů, které nejsou předmětem důchodové daně, dále pak **daně obrátové kaskádovité** – uvaleny na obrát každého výrobce, který se podílí na zpracování výrobku, **daně obrátové z přidané hodnoty** – uvaleny na čistý obrát nebo obrát u posledního zpracovatele a **spotřební daně** – zatěžují spotřebu určité komodity.

Daně podle objektu lze dle Radvana (2015) také členit na **daně kapitálové**, které postihují stav k určitému datu a **daně tokové**, u kterých se zjišťuje předmět zdanění za určité období.

Zároveň Radvan (2015) podle šíře zachycení objektu daně člení na **daně analytické**, u nichž je zdaňován každý příjem odděleně podle zdroje nebo **daně syntetické**, jež zdaňují souhrn základů daně jednou sazbou.

Dalším kritériem je **způsob placení daně**, na základě kterého lze **daň vybírat srážkou** nebo **na základě daňového přiznání**.

Podle způsobu výpočtu daně je možno daně členit na **daně sazbové** nebo **daně kontingentové**, jejichž princip spočíval ve stanovení výnosu daně předem a jeho následné rozdělení mezi jednotlivé poplatníky.

Kubátová (2015) třídí daně dále **podle daňového určení** na daně **státní, municipální, vyšších územněsprávních celků a daně svěřené**.

Daně jsou rovněž dle Kubátové (2015) **tříděny institucionálně** pro potřeby zpracování dat národními a mezinárodními institucemi. Zpracovávaná data následně slouží ke sledování makroekonomických ukazatelů, hrubého domácího produktu a sestavování státního rozpočtu.

Podle klasifikace Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) jsou daně zařazovány do hlavních skupin a podskupin, které slouží k porovnání statistických dat jednotlivých států.

Členění OECD rozlišuje daně na daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů, dále pak příspěvky na sociální zabezpečení, daně z mezd a pracovních sil, daně majetkové, daně ze zboží a služeb a ostatní daně. Radvan (2015)

2.4 Rozpočtové určení daní

Výnosy z daní plynou do předem určených veřejných fondů. Rozpočtové určení daní je stanoveno zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). Zákonem o rozpočtovém určení daní je upraveno rozpočtové určení daní z příjmů, daně z nemovitých věcí, daně z přidané hodnoty, spotřební daně z minerálních olejů a daně

silniční. V případě, že výnosy z daně jsou příjmem několika rozpočtů, jedná se o sdílenou daň a zákon o rozpočtovém určení daní přesně vymezuje podíl konkrétního rozpočtu na výnosech z daně. Výnosy z ostatních daní jsou příjmem státního rozpočtu. Rybová (2017)

U sdílených daní systém rozpočtového určení daní funguje podle kritéria počtu obyvatel. Počet obyvatel je v propočtu upravován přepočítacími koeficienty, které jsou uvedeny v přílohách k zákonu o rozpočtovém určení daní. Použití koeficientů zabraňuje situaci, kdy změna o jednoho obyvatele v počtu obyvatel obce může výrazně změnit její daňové příjmy. Podíly na daních určují, jakou část z výnosů daní získávají obce a kraje. Výnosy ze sdílených daní jsou přerozděleny mezi všechny obce, včetně hlavního města Prahy a všechny kraje. Zákon o rozpočtovém určení daní stanovuje v příloze procenta výnosu daní, kterými se jednotlivé kraje podílejí na výnosu ze sdílených daní, a současně specifikuje postup výpočtu podílu obcí na výnosech z těchto daní. Ve výpočtu je zohledněn počet obyvatel, velikost katastrálního území, počet dětí mateřských škol a počet žáků základních škol. Vyhláškou Ministerstva financí jsou stanovena procenta, kterými se každá obec podílí na stanovené části výnosu sdílených daní. (Zákon o rozpočtovém určení daní, 2018)

Tabulka č. 2.1 Přehled příjmů veřejných rozpočtů z výnosů daní dle zákona o rozpočtovém určení daní.

Výnos daně	Rozpočet			
	Státní	Krajský	Obecní	SFDI
z příjmů fyzických osob (OSVČ)	40% + 67,5% z 60%	8,92% z 60%	23,58% z 60%	-
z příjmů fyzických osob (srážková daň)	67,5%	8,92%	23,58%	-
z příjmů fyzických osob (závislá činnost)	66%	8,92%	23,58% + 1,5%	-
z příjmů právnických osob (bez krajů a obcí)	67,5%	8,92%	23,58%	-
z příjmů právnických osob (kraje a obce)	-	100% (placené krajem)	100% (placené obcí)	-
z nemovitých věcí	-	-	100%	-
z přidané hodnoty	67,5%	8,92%	23,58%	
spotřební (minerální oleje)	90,9%	-	-	9,1%
silniční	-	-	-	100%

Zdroj: Rybová 2017, Zákon o rozpočtovém určení daní 2018, vlastní zpracování.

2.5 Správa daní

„Správou daní se rozumí postup, jehož cílem je správné zajištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady“ jak uvádí Vančurová (2011, s. 21).

Postup zahrnuje množství úkonů při správě daní, svým rozsahem obsáhlejší než daňové řízení.

Vančurová (2011) postupy specifikuje jako vyhledávání daňových subjektů, vyměření daně těmto subjektům, přijímání plateb daní, případné vymáhání daní, pokud subjekt dobrovolně neuhradí daně jemu vyměřené.

Správa daní se řídí principy, které musí být respektovány ve všech fázích správy daní.

Správa daní se podle Vančurové (2011) řídí zásadami:

Zásada zákonnosti opravňuje správce daně postupovat při své činnosti pouze v souladu se zákony a jinými právními předpisy. To je stanoveno Listinou základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, která určuje, že daně a poplatky lze ukládat přímo zákonem.

Zákaz zneužití pravomoci umožňuje správci daně uplatňovat svou pravomoc pouze v rozsahu pravomoci zákonem mu svěřeném.

Vančurová (2011, s. 25, 26) tvrdí *„Správce daně tedy může činit pouze to, co mu zákon výslovně dovoluje, respektive umožňuje“*.

Přiměřenost a šetření práv a právem chráněných zájmů osob zúčastněných na daňovém řízení. Zásada přiměřenosti nesmí být v rozporu se základními cíli správy daní, jimiž jsou zjištění daní, stanovení daní, úhrada daní. Správce daně je oprávněn využít všech prostředků sloužících k těmto cílům, neumožňuje však správci daně požadovat po osobách zúčastněných na daňovém řízení plnění povinností, které neslouží cíli daňového řízení.

Rovnost procesního postavení osob stanoví všem daňovým subjektům stejná práva, bez ohledu na jejich organizační formu, pohlaví či národnost.

Zásada součinnost znamená spolupráci správce daně a daňového subjektu, vychází z principů vzájemné součinnosti, avšak v případech, kdy daňové subjekty nebo zúčastněné osoby součinnost neposkytují, opravňuje správce daně k použití nástrojů, které má k dispozici. Správce daně poskytne daňovým subjektům a zúčastněným osobám poučení o jejich právech a povinnostech, při správě daní zachovává vstřícnost a slušnost.

Zásady rychlosti stanovuje správci daně jednat bez zbytečných průtahů, a to i tehdy, jestliže zákonem nejsou lhůty přímo stanoveny. Před nečinností správce daně chrání osoby zúčastněné „daňový řád“ možností dát nadřízenému správci daně podnět.

Podnět lze podat v případech, kdy uplynula lhůta, ve které měl správce daně provést konkrétní úkon, nebo neprovedl správce daně úkon v době která je pro jeho provedení obvyklá, nebo správce daně nevydal rozhodnutí bezodkladně po shromáždění podkladů potřebných pro rozhodnutí, nebo správce daně nevydal rozhodnutí, ačkoliv uplynuly tři měsíce ode dne, kdy byl učiněn vůči osobě zúčastněné na řízení poslední úkon, respektive kdy ona učinila poslední úkon.

Zásada hospodárnosti stanoví správci daně postupovat bez zbytečných průtahů tak, aby nevznikaly zbytečné náklady.

Volné hodnocení důkazů představuje proces, v jehož rámci pracovníci správce daně logicky hodnotí jednotlivé důkazy každý samostatně a současně ve vzájemné souvislosti. Současně je vyhodnocováno správcem daně, zda předložené důkazy prokazují skutkový stav. Při posuzování důkazů se přihlíží ke všemu, co vyšlo v průběhu správy daní najevo.

Zásada materiální pravdy určuje povinnost správce daně, vycházet ze skutečného obsahu právního úkonu, bez ohledu na to, jak je úkon označen.

Zásada oficiality předpokládá zahájení daňového řízení, správcem daně, z moci úřední, a to i tehdy, pokud daňový subjekt své povinnosti nesplnil a správce daně v rámci vyhledávací činnosti zjistil předpoklady pro vznik nebo trvání povinností osob zúčastněných na správě daní.

Daňového řízení se na základě **zásady neveřejnosti** mohou účastnit pouze úřední osoby správce daně, daňové subjekty, případně správcem daně povolane třetí osoby.

Povinnost mlčenlivosti se vztahuje na úřední osoby i třetí osoby a týká se všeho, co se tyto osoby v průběhu správy daní dozvěděly. Tato mlčenlivost může být prolomena pouze v zákonem stanovených případech. Povinnost mlčenlivosti nemá daňový subjekt, neboť neveřejnost a mlčenlivost je v jeho zájmu. Pokud však daňový subjekt v průběhu správy daní získá informace o jiných daňových subjektech, vztahuje se na něj rovněž povinnost mlčenlivosti. (Vančurová, 2011)

Příslušnost správce daně

Správu daní vykonává **správce daně**, který je orgánem veřejné správy.

Správce daně lze členit na prvoinstanční a druhoinstanční. Prvoinstanční správci daně vykonávají samotnou správu daní, druhoinstanční správci daně jsou odvolacími orgány, které rozhodují o opravných nebo dozorčích prostředcích proti rozhodnutím prvoinstančních správců daně.

Správce daně lze rovněž dělit podle věcné a místní příslušnosti.

Z hlediska **věcné příslušnosti** vykonávají správu daní:

Finanční správa vykonává správu v oblasti daní z příjmů, daně z přidané hodnoty, daně z nemovitostí, daně z převodu nemovitostí, daně silniční, odvodu z loterií, odvodu za elektřinu ze slunečního záření a daně z hazardních her.

Celní správa vykonává správu spotřebních daní, energetických daní a správu cel.

Finanční správa vykonává správu daní na základě zákona č. 456/2011 Sb., o finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Organizační strukturu finanční správy tvoří:

Generální finanční ředitelství se sídlem v Praze

Generální odvolací ředitelství se sídlem v Brně

Finanční úřady se sídlem v krajských městech s působností na území samosprávných krajů České republiky

Specializovaný finanční úřad se sídlem v Praze. (Zákon o finanční správě České republiky, 2011)

Celní správa vykonává správu daní na základě zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Organizační strukturu celní právy tvoří:

Generální ředitelství cel se sídlem v Praze

Celní úřady se sídlem v krajských městech s působností na území samosprávných krajů České republiky

Celní úřad pro hlavní město Prahu se sídlem v Praze

Celní úřad Praha Ruzyně se sídlem v Praze. (Zákon o Celní správě České republiky, 2012)

Z hlediska **místní příslušnosti** vykonávají správu daní:

Finanční úřad vykonává působnost na území vyššího územního samosprávného celku, jehož název je součástí názvu finančního úřadu. **Specializovaný finanční úřad** vykonává působnost na celém území České republiky.

Generální finanční ředitelství i Odvolací finanční ředitelství vykonávají působnost pro celé území České republiky. (Zákon o finanční správě České republiky, 2011)

Celní úřad vykonává působnost na území vyššího územního samosprávného celku, jehož název je součástí názvu celního úřadu s výjimkou Celního úřadu Praha Ruzyně, který vykonává územní působnost na území celního prostoru Celního úřadu Praha Ruzyně.

Generální ředitelství cel vykonává působnost pro celé území České republiky. (Zákon o Celní správě České republiky, 2012)

2.6 Daně v Evropské unii

Evropská unie, jejímž je Česká republika členem, se snaží v rámci nastavení pravidel jednotného trhu o harmonizaci daní, která spočívá v koordinaci daňových politik jednotlivých členských států.

Orgány Evropské unie nejsou oprávněny zasahovat do vnitrostátních daňových předpisů členských států, či je nějakým způsobem regulovat, dohlíží pouze na to, aby tyto předpisy byly v souladu s konkrétními politikami EU týkajícími se zejména oblastí podpory hospodářského růstu, podpory tvorby pracovních míst, volného pohybu zboží, služeb a kapitálu na trhu EU, dále dohlíží na zvýhodňování firem jednoho státu před konkurenty

z jiných členských států a zajištění rovného zdanění, tzn. daně členského státu, nesmí diskriminovat firmy, pracovníky a spotřebitele z jiných členských zemí. (Široký, 2018)

U některých druhů daní se členské státy dohodly na sladění vnitrostátních předpisů a zavedení minimální daně na určité komodity v takové výši, aby nemohlo docházet k nekalé hospodářské soutěži. Toto se týká například spotřebních daní z tabákových výrobků, alkoholu a pohonných hmot. Aby mohlo dojít, k harmonizaci daní v EU, je potřeba, aby navržené změny byly schváleny všemi členskými státy. Daňové předpisy žádného členského státu, nesmí umožňovat firmám, ani osobám platit nejmenší možnou daň nebo se vyhnout daňovým povinnostem. Daňové správy jednotlivých členských států jsou koordinovány tak, aby bylo zabráněno daňovým poplatníkům ve využívání mezer v zákonech členských států s cílem snížit výši daňového zatížení. (Široký, 2018)

Podle Širokého (2018) lze mezinárodní spolupráci, která spočívá ve sladění jednotlivých daňových systémů dělit, na:

daňovou koordinaci, která spočívá v uzavírání smluv, dohod a výměně informací,

daňovou aproximaci, kde není bezpodmínečně nutným cílem úplné sladění daňových soustav, ale jejich optimalizace na úroveň, kdy se sobě blíží,

daňovou harmonizaci, zahrnující fáze určení daně, harmonizace daňového základu a harmonizace daňové sazby.

Specifickým nástrojem ke sbližování daňových systémů jsou judikáty Soudního dvora Evropské unie, které vykládají unijní právo společné pro všechny členské státy.

Dalším z nástrojů jsou mezinárodní daňové smlouvy, především Smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Členské státy EU mají uzavřeny smlouvy v daňové oblasti s ostatními státy Evropského hospodářského prostoru (EEA), který kromě států EU tvoří Norsko, Island, Lichtenštejnsko a se Švýcarskem. Tyto smlouvy jsou většinou uzavírány prostřednictvím EU jako celek a současně jednotlivé členské státy mohou uzavírat samostatné smlouvy s třetími zeměmi.

K zamezení praní špinavých peněz a k boji proti šedé a černé ekonomice a k zabránění úniků daňového inkasa změnou sídla firmy do daňového ráje slouží rozličné úmluvy. (Široký, 2018)

Současně s daňovou harmonizací je v Evropské unii prosazována daňová konkurence, která je založena na „volné“ soutěži daňových systémů pro zvýšení ekonomických stimulů jednotlivých daní a úsporu prostředků veřejných rozpočtů.

Každý z těchto směrů má své pozitivní i negativní stránky.

Daňová konkurence je pozitivní z hlediska ekonomického stimulu soutěže, úspory ve veřejných rozpočtech, vzniku nových a předávání stávajících dobrých praxí. (Široký, 2018)

V počátcích vzniku jednotného evropského trhu založením Evropského hospodářského společenství měly jednotlivé státy zcela různorodé daňové systémy. V roce 1967 bylo schváleno povinné zavedení daně z přidané hodnoty. Postupným rozšiřováním Evropského hospodářského společenství a jeho transformací v Evropskou unii bylo nezbytné harmonizovat jednotlivé daňové systémy členských států, jako reakce na rostoucí vliv elektronických služeb, vysoké zdanění práce, nepříznivý demografický vývoj a snahu o rozsáhlé daňové úniky.

V prvotní fázi byl rozpočet Evropského hospodářského společenství, vzhledem k absenci „evropské“ daně, financován z příspěvků členských států. V roce 1970 bylo rozhodnutím Rady o nahrazení finančních příspěvků členských států vlastními zdroji Společenství 70/243/ESUO, EHS, Euratom nahrazeno zdroji, kterými se staly:

zemědělské dávky, které byly uvaleny v rámci společné zemědělské politiky na produkty dovážené do Evropského společenství ze třetích zemí a dávky vybírané od producentů cukru, **výnos z cla** uvaleného na komodity vstupující na vnitřní trh, **procento z národního výnosu daně z přidané hodnoty**, **příspěvek z hrubého národního produktu**. (Široký, 2018)

Daňová politika Evropské unie je zajišťována institucemi vymezenými v čl. 13 Lisabonské smlouvy, kterými jsou: Evropský parlament, Evropská rada, Rada, Evropská komise, Soudní dvůr Evropské unie, Evropský účetní dvůr, Evropský hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů.

Daňovou politiku EU částečně ovlivňují i nestátní organizace, které podávají podněty, návrhy, doporučení, případně připomínkují daňovou legislativu.

2.6.1 Přímé daně v EU

Koordinace a harmonizace přímých daní se nachází ve fázi stagnace, vzhledem k rozdílnosti daňových systémů členských států a neochotě těchto států k harmonizaci, kterou považují za zásah do suverénních záležitostí členského státu.

Svoboda volného pohybu kapitálu povoluje členským státům uplatňovat ustanovení národní legislativy, která odlišuje poplatníky podle místa bydliště, střediska, jeho životních a hospodářských zájmů nebo podle místa kde je kapitál investován.

Přímé daně se řídí podle směrnic a společných daňových pravidel, které zohledňují základní svobody, a to: volný pohyb osob, volný pohyb služeb, volný pohyb zboží.

Na základě společných daňových pravidel vzniká legislativa v oblastech společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob, zdanění finančního sektoru, daň z finančních transakcí, eroze základů daně a převod zisků (BEPS). (Šíroký, 2018)

2.6.2 Nepřímé daně v EU

Primárním účelem sladění nepřímých daní je fungování jednotného vnitřního trhu EU.

Šíroký (2018) nepřímé daně dělí na **všeobecné nepřímé daně**, což je daň z přidané hodnoty a **selektivní nepřímé daně** (akcízy), kterými jsou daně z energetických produktů a elektrické energie.

Daň z přidané hodnoty

Nejdůležitější všeobecná daň ze spotřeby, její zavedení se jevílo jako nezbytné z důvodů vytvoření společného trhu se stejnými vlastnostmi, jako má vnitrostátní trh. Těmito vlastnostmi jsou především:

- volný pohyb služeb a zboží bez narušení hospodářské soutěže;
- vyloučení faktorů narušujících hospodářskou soutěž na úrovni Evropské unie, i vnitrostátních úrovních;
- odstranění překážek obchodu mezi členskými státy;
- jednoduchost systému daně z přidané hodnoty, která zasahuje všechny etapy výroby a služeb;
- stejné daňové zatížení u obdobného zboží;
- pevné stanovení daně z přidané hodnoty;
- snadno zjistitelné daňové zatížení. (Šíroký, 2018)

Směrnicí 92/77/EHS je stanovena základní sazba daně z přidané hodnoty v minimální výši 15 % a jedna až dvě snížené sazby v minimální výši 5 %.

Pohyb zboží a služeb v rámci jednotného evropského trhu je monitorován kontrolním systémem Intrastat, který obsahuje údaje ze statistických měsíčních hlášení.

Evropská unie věnuje značnou pozornost daňovým únikům v oblasti daně z přidané hodnoty na jednotném evropském trhu, kdy nejzávažnějšími případy jsou tzv. Karuselové podvody. V současnosti je jedním z nových nástrojů proti daňovým podvodům na jednotném trhu systém „reverse charge“, tedy přenesení povinnosti uhradit DPH z prodávajícího na kupujícího u transakcí nad 450.000 Kč, který však členské země doposud neimplementovaly do svých legislativ. (Směrnice Rady 2006/112/ES, 2006)

Selektivní nepřímé daně

Z důvodu rozdílné daňové zátěže a tím nerovných podmínek, které značně ovlivňovaly hospodářskou soutěž, Evropská unie přistoupila k harmonizaci spotřebních daní formou jednotkové daně.

Směrnici rady 92/84/EHS byly zavedeny, pro komodity podléhající spotřební dani, minimální sazby spotřební daně.

Tabulka 2.2 Přehled minimálních sazeb spotřebních a energetických daní vybraných běžných výrobků v EU k 1. 1. 2019

Název výrobku	Minimální sazba spotřební daně
Minerální olej – motorová nafta	330 €/1000 l
Minerální olej – benzín bezolovnatý	359 €/1000 l
Minerální olej – těžký topný olej	15 €/1000 l
Minerální olej – zkapalněný ropný plyn	125 €/1000 l
Líh	550 €/hl etanolu
Pivo	0,748 €/ hl*°Plato nebo 1,87 €/hl*°alk.
Víno – tiché	0 €/hl
Víno šumivé	0 €/hl
Meziprodukty	45 €/hl
Tabákové výrobky – cigarety	57 % MOC, nejméně 90 €/1000 ks
Tabákové výrobky – doutníky, cigarilos	5 % MOC nejméně 12 €/1000 ks,
Tabákové výrobky – tabák	48 % MOC, nejméně 60 €/kg
Elektřina	0,5 €/MWh
Zemní plyn	0,15 €/gigajoule
Pevná paliva	0,15 €/gigajoule

Zdroj: Evropská unie, vlastní zpracování

Komodity jsou zdaňovány na principu „země určení“, tzn. výrobek je zdaňován v zemi spotřeby národními sazbami daně, v případě dovozu platí dovozce daň ve své zemi. Princip daně v „zemi původu“ není téměř používán. Využívají jej jen fyzické osoby, které nemají nárok na vrácení daně a v případě dovozu žádnou daň neplatí. V tomto případě se však vztahují na komodity množstevní omezení.

3 SPRÁVA A ROLE SPOTŘEBNÍCH DANÍ VE VEŘEJNÝCH ROZPOČTECH

Způsob zdanění spotřeby je jedním ze základních ukazatelů ve veřejných financích každého státu. Vyobrazuje nastavení spotřebních daní vzhledem ke struktuře ekonomiky, daňovému systému, kupní síle, umístění státu, rozsahu šedé ekonomiky a v neposlední řadě i vzhledem k systému zdanění sousedních států.

Základním předpokladem systému spotřebních daní je efektivnost. Aby mohl být systém efektivní, měl by být stabilní, jednoduchý, pružný a schopný absorbovat nepředvídatelné změny v ekonomice.

Po vzniku České republiky byl primárním právním předpisem, na základě kterého byla správa daní vykonávána, zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních upravoval samotnou problematiku spotřebních daní. Vzhledem ke snaze sblížovat legislativu České republiky s právními předpisy Evropské unie, docházelo k poměrně časté novelizaci těchto zákonů.

V období před vstupem České republiky do Evropské unie byly tyto zákony nahrazeny zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád, zabývajícím se správou daní a zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních (dále jen „zákon o spotřebních daních“), který upravoval problematiku spotřebních daní. U těchto zákonů rovněž docházelo k novelizacím, ať již před vstupem nebo v průběhu členství České republiky v Evropské unii, z důvodu harmonizace daní v Evropské unii.

Konkrétně zákon o spotřebních daních vycházel ze Směrnice Rady č. 92/12/EHS, která se zabývá držením, pohybem a kontrolou výrobků podléhajících spotřební dani. (Široký, 2018)

Zákon o spotřebních daních „*zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje podmínky zdanění vybraných výrobků a zahrňovaných tabákových výrobků, způsob značení a prodeje tabákových výrobků, způsob barvení a značkování vybraných minerálních olejů, způsob značkování některých dalších minerálních olejů, sledování nakládání se zvláštními minerálními oleji a nakládání se surovým tabákem*“. (Zákon o spotřebních daních, 2003, §1)

3.1 Základní pojmy

Vybraným výrobkem se pro účely spotřebních daní se vybranými výrobky rozumí: Minerální oleje, líh, pivo, víno a meziprodukty, tabákové výrobky.

Spotřebními daněmi jsou: daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproduktů, daň z tabákových výrobků, daň ze zahřívanych tabákových výrobků, daň ze surového tabáku.

Daňovým územím z hlediska spotřebních daní je: daňové území České republiky, daňové území Evropské unie stanovené Směrnicí Rady 2008/118/ES o obecné úpravě spotřebních daní.

Členským státem, členský stát Evropské unie.

Třetí země, země mimo daňové území Evropské unie.

Podmíněné osvobození od daně znamená odklad povinnosti daň přiznat, vyměřit a zaplatit do dne uvedení vybraných výrobků, na něž se nevztahuje zvláštní celní režim nebo dočasné uskladnění, do volného daňového oběhu.

Osvobození od daně znamená uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu, aniž vznikne povinnost přiznat, vyměřit a zaplatit daň

Daňovým skladem je prostorově ohraničené místo na daňovém území České republiky, ve kterém provozovatel daňového skladu vybrané výrobky vyrábí, zpracovává, skladuje, přijímá nebo odesílá.

Provozovatelem daňového skladu jsou právnické nebo fyzické osoby, kterým bylo uděleno povolení k provozování daňového skladu; provozovatel daňového skladu je daňovým subjektem.

Oprávněným příjemcem je právnická nebo fyzická osoba, která není provozovatelem daňového skladu v místě, kde jednorázově nebo opakovaně přijímá vybrané výrobky v režimu podmíněného osvobození od daně dopravované z jiného členského státu.

Uživatelé vybraných výrobků osvobozených od daně je právnická nebo fyzická osoba, která přijímá a užívá, případně prodává dalšímu uživateli, vybrané výrobky osvobozené od daně.

Plátcem daně je právnická nebo fyzická osoba, která je provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem, oprávněným odesílatelem nebo výrobcem, jemuž vznikla daňová povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu, se ztrátou nebo zničením vybraných výrobků dopravovaných v režimu podmíněného osvobození od daně, v případě dovozu nebo použití vybraných výrobků pro jiný účel, než na který se osvobození od daně vztahuje. Současně je plátcem také osoba, která skladuje nebo dopravuje vybrané výrobky, aniž by prokázala, že se jedná o vybrané výrobky pro osobní spotřebu, nebo uvádí do volného daňového oběhu vybrané výrobky, aniž prokáže, že se jedná o vybrané výrobky zdaněné, nebo pokud neprokáže způsob jejich nabytí oprávněně bez daně.

Kombinovaná nomenklatura znamená, v případě daně z lihu, piva, vína a meziproduktů, číselné označení vybraných výrobků uvedené v nařízení Rady (EHS) č. 2658/87o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění platném k 1. lednu 2002. U daně z minerálních olejů, barvení a značkování vybraných minerálních olejů, způsob značkování některých dalších minerálních olejů a sledování nakládání se zvláštními minerálními oleji se kombinovanou nomenklaturou rozumí číselné označení vybraných výrobků uvedené v nařízení Rady (EHS) č. 2658/87o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění platném k 1. lednu 2018. (Zákon o spotřebních daních, 2003)

Předmět daně jsou vybrané výrobky na daňovém území Evropské unie vyrobené nebo na daňové území Evropské unie dovezené.

Povinnosti daň přiznat a zaplatit vzniká okamžikem uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky. (Zákon o spotřebních daních, 2003)

3.2 Výroba a doprava vybraných výrobků

Obecně lze konstatovat, že na daňovém území Evropské unie lze vybrané výrobky vyrábět pouze v daňových skladech, kde se vybrané výrobky nacházejí v režimu podmíněného osvobození od daně. Vybrané výrobky mohou být v režimu podmíněného osvobození od daně dopravovány, ať již na území členského státu Evropské unie nebo po celém území Evropské unie. Tato doprava vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně je možná mezi daňovými sklady, z daňového skladu do místa vývozu vybraných výrobků, z daňového skladu k oprávněnému příjemci v jiném členském státě, případně v případě dovozu z místa dovozu do daňového skladu.

Provozování daňového skladu, stejně jako doprava vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně, je podmíněno zajištěním daně.

Vybrané výrobky dopravované v režimu podmíněného osvobození od daně jsou evidovány a sledovány pomocí elektronického systému EMCS (Excise Movement and Control System), kterým je zajištěno účinnější řízení dopravy vybraných výrobků, kvalitnější kontrola, vzájemnou kontrolu, efektivní předávání informací. Zavedením systému EMCS byly původní papírové dokumenty nahrazeny dokumenty elektronickými. (Zákon o spotřebních daních, 2003)

Elektronický systém pro přepravu a sledování výrobků podléhajících spotřební dani byl zaveden na základě rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1152/2003/ES, papírový průvodní doklad byl nahrazen elektronickým správním dokladem na základě Směrnice č. 2008/118/ES. (Široký, 2018)

Vybrané výrobky již uvedené do volného daňového oběhu v jiném členském státě lze dopravovat mezi členskými státy za účelem podnikání pouze se zjednodušeným průvodním dokladem.

Vybrané výrobky uvedené do volného daňového oběhu v jiném členském lze pro osobní spotřebu přijímat, dopravovat a užívat bez povolení pouze v omezeném množství.

Za množství vybraných výrobků pro osobní spotřebu se považuje množství, které dle §4 odst. 5 zákona o spotřebních daních nepřesahuje u:

- a) minerálních olejů, s výjimkou zkapalněných ropných plynů dopravovaných v tlakových nádobách o hmotnosti náplně do 40 kg včetně, množství dopravované v běžných nádržích (§ 63 odst. 2) zvýšené o 20 l,
- b) zkapalněných ropných plynů v tlakových nádobách o hmotnosti náplně do 40 kg včetně 5 tlakových nádob,
- c) lihovin podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího definici a popis lihovin 10 l konečných výrobků,
- d) piva 110 l,
- e) meziproductů 20 l,
- f) vína 90 l, z toho u šumivých vín 60 l,
- g) cigaret 800 kusů,
- h) cigarillos nebo doutníků o hmotnosti nejvýše 3 g/kus 400 kusů,
- i) ostatních doutníků 200 kusů,
- j) tabáku ke kouření 1 kg.

3.3 Spotřební daně v Evropské unii

Jelikož je Česká republika členem Evropské unie, jsou pro ni závazné, stejně jako pro všechny členské státy, předpisy Evropské unie.

Spotřební daně byly vytvořeny především za účelem zvýšení příjmů státního rozpočtu a regulace spotřeby určitých komodit na trhu. Za účelem regulace je výchozím parametrem škodlivost komodity pro jednotlivce i pro společnost. Zdaněním těchto komodit spotřební daní roste jejich cena, následně klesá spotřeba a snížením spotřeby jsou sníženy negativní dopady.

Proces harmonizace spotřebních daní byl započat na základě čl. 99 Smlouvy o založení Evropského společenství, podle něhož je Rada oprávněna přijímat rozhodnutí v oblasti sladění právních předpisů v oblasti spotřebních daní. První předpisy Evropské unie, Směrnice 92/12/EHS, 92/79/EHS, 92/81/EHS, 92/83/EHS a 92/84/EHS stanovovaly podmínky výroby, přepravy, držení a sledování výrobků podléhajících spotřební dani na vnitřním trhu evropského společenství. Zásadní význam pro harmonizaci spotřebních daní měla Směrnice 92/12/EHS, tzv. **horizontální směrnice**, která byla přijata z důvodů potřeby vytvoření a fungování vnitřního trhu Společenství, který je založen na volném pohybu zboží, včetně

zboží podléhajícího spotřebním daním, jednotném výkladu pojmu „výrobek podléhající spotřební dani“, sjednocení vzniku daňové povinnosti, možnosti provádění kontrol ve výrobních a skladovacích jednotkách zboží podléhajícího spotřební dani, nutnosti přijetí jednotných předpisů vztahujících se na pohyb výrobků podléhajícím spotřební dani v režimu s podmíněným osvobozením od daně, stanovení jednotného úředního nebo obchodního průvodního dokladu umožňujícího snadnou identifikaci zásilky obsahující zboží podléhající spotřební dani, zřízení výboru pro spotřební daně. Přehled výrobků podléhajících spotřební dani vycházel z jednotného celního sazebníku platného ve všech státech Evropské unie. Tyto prvotní předpisy současně stanovovaly minimální výši sazeb, ať již základních nebo snížených, dále pak osvobození od daně a lhůtu k implementaci předpisů do legislativ všech členských států. Navazující směrnice se zabývaly konkrétními výrobky podléhajícím spotřební dani, kterými jsou minerální oleje, alkohol a tabákové výrobky. Vzhledem, ke skutečnosti, že harmonizace daní v Evropské unii je soustavný proces, jsou směrnice průběžně novelizovány předpisy, které podléhají schválení všemi členskými státy Evropské unie. Vlivem harmonizace rovněž dochází k úpravám minimálních sazeb spotřební daně.

Směrnice rovněž upravují zdanění energií, konkrétně zemního plynu, pevných paliv, elektřiny.

Nařízení Rady (EU) č. 389/2012 stanovuje členským státům informační povinnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani. Tímto nařízením jsou stanoveny podmínky spolupráce pro správní orgány členských států, které jsou příslušné k provádění právních předpisů, mezi sebou a s Komisí.

Jedním z prvotních záměrů Komise bylo zavedení zdaňování na bázi obsahu alkoholu u libovolného alkoholického nápoje. Tento systém zdaňování nebyl členskými státy přijat pozitivně, jelikož národních legislativ těchto států již upravovaly výši zdanění jednotlivých vybraných výrobků obsahujících alkohol, často značně odlišnými sazbami. Proto bylo od sjednocování sazeb upuštěno, byly pouze stanoveny minimální sazby, včetně nulové sazby pro tiché víno.

Komise předkládá Radě každé dva roky zprávu, případně návrhy na změnu sazeb spotřební daně u alkoholických výrobků.

U tabákových výrobků jsou zpráva a návrh na změnu sazeb předkládány jednou za čtyři roky. (Široký, 2018)

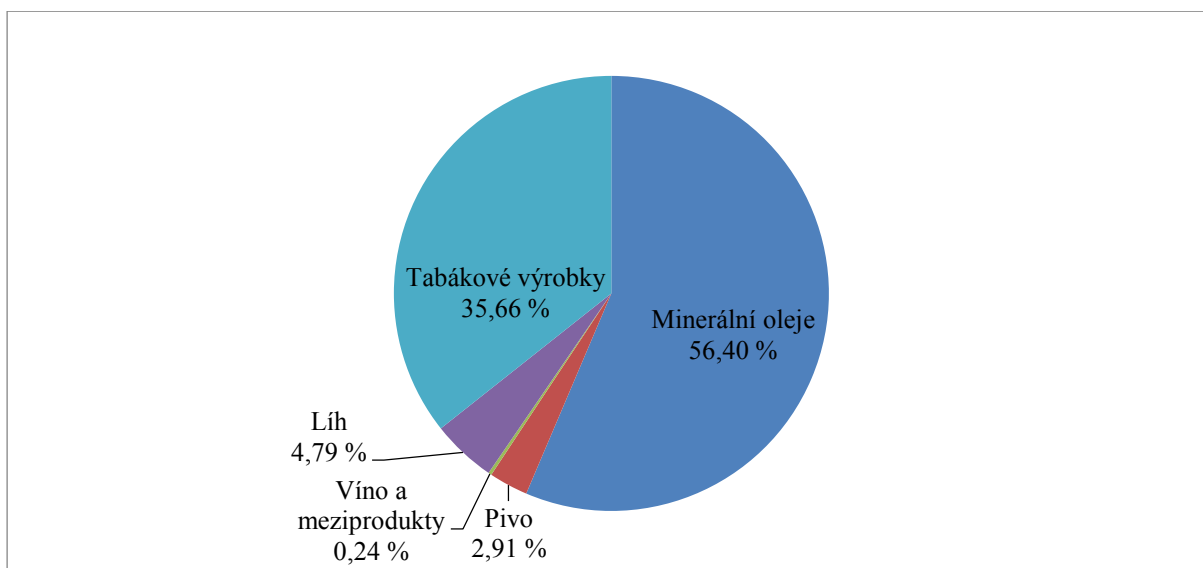
Z podnětu Evropské komise v oblasti tzv. uhlíkové daně, začaly především severské státy zavádět do svých národních předpisů, v rámci ekologických daňových reforem, energetické daně, které měly za účel zdanit energie vyprodukované z fosilních paliv, s cílem zvýšit využívání energie z obnovitelných zdrojů. (Široký, 2018)

3.4 Spotřební daně v České republice

V České republice došlo od roku 1993 k začlenění spotřebních daní do daňového systému a již od počátku této doby spotřební daně tvoří více než 1/10 příjmů státního rozpočtu.

Jednotlivé vybrané výrobky podléhající spotřební dani se podílejí na výnosech rozdílně.

Graf č. 3.1 Podíl vybraných výrobků na spotřební dani v roce 2018

Zdroj: Institut pro společnost a politiku, vlastní zpracování

V roce 2018 nejvyšší výnosy tvoří daň z minerálních olejů ve výši 56,4 % z celkových příjmů ze spotřebních daní. Výnosy ze spotřební daně z tabákových výrobků mají podíl 35,66 %, lih a lihoviny 4,79 %, víno a meziproducty 0,24 % a pivo 2,91 % z celkového výběru spotřebních daní. Podíl jednotlivých vybraných výrobků na spotřební dani v roce 2018 je zobrazen v grafu č. 3.2. (Institut pro společnost a politiku, 2019)

3.4.1 Spotřební daň z minerálních olejů

99 % výnosů ze spotřební daně z minerálních olejů připadá na pohonné hmoty. Od roku 2010 byly zvýšeny sazby spotřební daně pro pohonné hmoty oproti předchozí sazbě o 1.000 Kč/1000 l na hodnotu:

Motorová nafta	10.950 Kč/1000 l
Bezolovnatý benzín	12.840 Kč/1000 l

Změna sazeb byla provedena po nástupu konjunktury a do současnosti zůstala nezměněna.

Tabulka č. 3.1 Přehled sazeb daně z minerálních olejů k 1. 1. 2019

Vybraný výrobek - minerální olej	Sazba daně
Motorový benzín - olovo < 0,013 g/l	12.840 Kč/1000 l (498,35 €/1000 l)
Motorový benzín - olovo > 0,013 g/l	13.710 Kč/1000 l (532 €/1000 l)
Motorová nafta	10.950 Kč/1000 l (425,00 €/1000 l)
Těžký topný olej	472 Kč/t (18,32 €/ t)
Odpadní olej	660 Kč/1000 l (25,62€/1000 l)
Zkapalněné ropné plyny - pohon motorů	3.933 Kč/t (152,65 €/ t)
Zkapalněné ropné plyny - výroba tepla	0 Kč/t (0 €/ t)
Zkapalněné ropné plyny - jiný účel použití	1290 Kč/t (50,07 €/t)

Zdroj: Zákon o spotřebních daních, vlastní zpracování

Z inkasa spotřební daně z pohonných hmot tvoří zhruba 2/3 motorová nafta, na to má vliv skutečnost, že Česká republika je tranzitní zemí se strategickou polohou ve středu Evropy, má otevřenou ekonomiku, a proto je její dálniční a silniční síť hojně využívána tuzemskými i zahraničními dopravci. Nižší cena pohonných hmot proti sousedním státům má také podstatný vliv na volbu dopravců, kde pohonné hmoty nakupovat.

Dochází tím k paradoxní situaci, kdy vyšší spotřeba pohonných hmot znamená vyšší inkaso ze spotřební daně z minerálních olejů, na druhou stranu však dochází vlivem zvýšené intenzity dopravy k externalitám, kterými jsou vyšší opotřebení silnic a dálnic a vyšší produkce emisí dieselových motorů, jimiž jsou vozidla dopravců vybavena.

Možností jak řešit externalitu by bylo omezení kamionové dopravy nebo využít situace k navýšení příjmů ze spotřební daně z minerálních olejů.

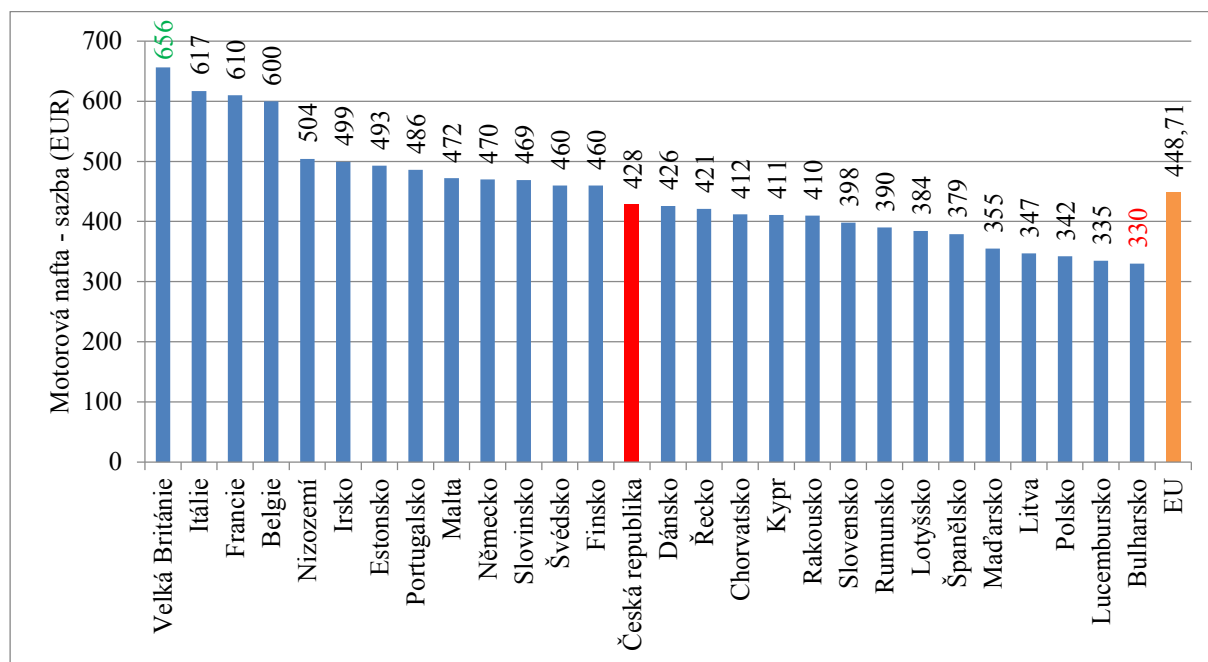
Omezení kamionové dopravy je nereálné, protože by neprospělo ekonomice. Další možností je motivace dopravců k nákupu pohonných hmot v České republice, přičemž zvýšením množství prodaných pohonných hmot by docházelo ke zvýšení inkasa ze spotřební daně z minerálních olejů. Vzhledem ke skutečnosti, že motorová nafta ve všech státech Evropy je srovnatelné kvality, stává se substitutem motorové nafty prodávané v České republice, dojezdy kamionů na jedno doplnění pohonných hmot dosahují značné vzdálenosti, i přes několik států, tzn. několik daňových systémů, má výše spotřební daně podstatný vliv na konečnou cenu motorové nafty a tím i rozhodování dopravce, v které zemi pohonné hmoty nakoupí.

Tyto skutečnosti ovlivňují daňovou konkurenci mezi jednotlivými daňovými systémy.

Výše spotřební daně u motorové nafty je zcela zásadní pro systém spotřebních daní z minerálních olejů.

Evropskou unií byly nastaveny nejnižší sazby spotřební daně pro motorovou naftu, kterou musí dodržet všechny členské státy Evropské unie, na hodnotu 330 €/1000 l.

Graf č. 3.2 Sazby daně z motorové nafty v členských státech Evropské unie ke dni 1. 1. 2019

Zdroj: Institut pro společnost a politiku, vlastní zpracování

Graf č. 3.2 znázorňuje výši sazeb spotřební daně z motorové nafty v členských státech Evropské unie a průměrnou sazbu v Evropské unii. Nejvyšší sazba spotřební daně pro motorovou naftu je ve Velké Británii, Itálii a Francii, naopak nejnižší sazba daně je v Polsku, Lucembursku a Bulharsku. Česká republika se sazbou ve výši 428 €/1000 l se nachází v pásmu lehce pod průměrem Evropské unie, který činí 448,71 €/1000 l.

Sousední země uplatňují sazby spotřební daně pro motorovou naftu:

Německo	470 €/1000 l
Polsko	342 €/1000 l
Slovensko	398 €/1000 l
Maďarsko	355 €/1000 l
Rakousko	410 €/1000 l (Institut pro společnost a politiku, 2019)

Z výše sazeb sousedních zemí vyplývá, že jejich daňové systémy jsou konkurenční.

Způsoby pro zvýšení atraktivnosti České republiky jako státu pro nákup pohonných hmot spočívají ve snížení spotřební daně nebo zavedení principu profesionální nafty.

Princip profesionální nafty spočívá ve vracení části zaplacené spotřební daně.

Státy využívající tohoto principu tak motivují tuzemské dopravce k nákupu pohonných hmot na „domácím“ území. (Institut pro společnost a politiku, 2019)

Motorová nafta se sice významnou měrou podílí na inkasu spotřební daně z minerálních olejů, avšak současné trendy, především po kauze „dieselgate“, po níž je celosvětově prosazováno snížení emisí naznačují rostoucí význam alternativních paliv, ať již LPG, CNG či elektrické energie. V souvislosti se snižováním emisí jsou vyvíjeny nové typy spalovacích motorů, splňující emisní normy, které se současně vyznačují sníženou spotřebou pohonných hmot. Se snižující se spotřebou motorů bude prodáno méně pohonných hmot a to v důsledku bude znamenat nižší inkaso ze spotřebních daní z minerálních olejů. Nižší inkaso by mělo sekundární účinek, jelikož 9,1% z výnosu spotřebních daní je příjmem rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury, ze kterého jsou financovány výstavba, opravy a údržba komunikací. (Institut pro společnost a politiku, 2019)

V souvislosti s udržením růstu inkasa spotřební daně z minerálních olejů je potřeba zvýšit motivaci dopravců k nákupu pohonných hmot na území České republiky a analyzovat vliv trendů v oblasti dopravy, ať již zvýšení podílu alternativních pohonů nebo snížení spotřeby motorů spalujících fosilní paliva.

Současně je potřeba zajistit financování Státního fondu dopravní infrastruktury.

3.4.2 Spotřební daň z tabákových výrobků

Tabákové výrobky jsou dalším vybraným výrobkem, který se významně podílí na inkasu spotřební daně.

V České republice se spotřební daň z tabákových výrobků vztahuje na cigarety, doutníky, cigarillos, tabák ke kouření, zahřívaný tabák.

Tabulka č. 3.2 zobrazuje vývoj sazeb spotřební daně z tabákových výrobků od roku 2010 do roku 2018. Z tabulky je zřejmý každoroční nárůst sazeb od roku 2011, v roce 2015 byla zavedena spotřební daň na surový tabák, přičemž sazba této daně je opět každoročně zvyšována.

Tabulka č. 3.2: Přehled sazeb spotřební daně z tabákových výrobků v ČR za období 2010-2018

Tabákový výrobek	Sazba daně	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cigarety	Procentní (%)	28	28	28	27	27	27	27	27	27
	Pevná (Kč/ks) (€/ks)	1,07 (0,042)	1,07 (0,043)	1,12 (0,043)	1,16 (0,045)	1,19 (0,046)	1,29 (0,050)	1,39 (0,054)	1,42 (0,055)	1,46 (0,057)
	Minimální (Kč/ks) (€/ks)	2,01 (0,078)	2,01 (0,078)	2,1 (0,081)	2,18 (0,084)	2,25 (0,087)	2,37 (0,092)	2,52 (0,097)	2,57 (0,100)	2,63 (0,102)
Doutníky, cigarillos	Pevná (Kč/ks) (€/ks)	1,15 (0,044)	1,15 (0,044)	1,25 (0,049)	1,3 (0,050)	1,34 (0,052)	1,42 (0,055)	1,64 (0,064)	1,67 (0,065)	1,71 (0,066)
Tabák ke kouření	Pevná (Kč/ks) (€/kg)	1340 (52,01)	1340 (52,01)	1400 (54,34)	1635 (63,46)	1800 (69,86)	1896 (73,59)	2142 (83,14)	2185 (84,80)	2236 (86,78)
Surový tabák	Pevná (Kč/ks) (€/kg)	-	-	-	-	-	1896 (73,59)	2142 (83,14)	2185 (84,80)	2236 (86,78)

Zdroj: Celní správa, vlastní zpracování

Spotřební daň u cigaret se vypočte jako součet položek:

- součin procentní sazby daně a ceny pro konečného spotřebitele;
- součin pevné části daně a počtu kusů,

nebo jako součin minimální sazby daně a počtu kusů.

Je-li výše daně u cigaret vypočtená při použití pevné a procentní sazby daně nižší než výše daně vypočtená při použití minimální sazby daně, použije se výše daně vypočtená při použití minimální sazby daně.

Spotřební daň u doutníků, cigarillos a tabáku ke kouření se vypočte jako součin základu daně a pevné sazby daně.

Podíl spotřební daně na konečné ceně krabičky cigaret s jejím růstem klesá. Nejvíce se prodávají cigarety, které jsou zdaněny minimální spotřební daní, to jsou krabičky cigaret s cenou pro konečného spotřebitele do 86,67 Kč.

Cigaret je v České republice prodáno ročně více než 20 mld. kusů, přičemž všechny cigarety prodávané na území České republiky, jsou předmětem spotřební daně. Přibližně 30 % prodaného množství cigaret je však koupeno obyvateli sousedních států, zejména z Rakouska a Německa a to proto, že sazby spotřební daně z tabákových výrobků jsou v těchto státech mnohem vyšší. Obdobná situace je na Česko-slovenském pomezí, kde část obyvatel České republiky jezdí nakupovat tabákové výrobky na Slovensko, kde vzhledem k nižší spotřební dani je nákup výhodnější. Tabákové výrobky jsou z cenového hlediska v České republice relativně dostupné, průměrná cena krabičky cigaret je 90 Kč, kdežto průměr v Evropské unii je 130 Kč. (Institut pro společnost a politiku, 2019)

Se zatížením tabákových výrobků spotřební daní souvisí nelegální trh těchto výrobků, jehož průměrná hodnota je v Evropské unii odhadována na 8,7 %, na území České republiky objem cigaret prodaných na nelegálním trhu nepřekračuje 5 % všech prodaných cigaret. Významnou roli na nelegálním trhu s tabákovými výrobky hraje skutečnost, že v rámci Evropské unie v tzv. Schengenském prostoru, je zaručen volný pohyb osob. Na pracovním trhu Evropské unie dochází k přesunům velkého množství pracovníků, kteří jsou schopni přepravovat značné množství, ať již padělaných nebo nezákonně dovezených tabákových výrobků. (Institut pro společnost a politiku, 2019)

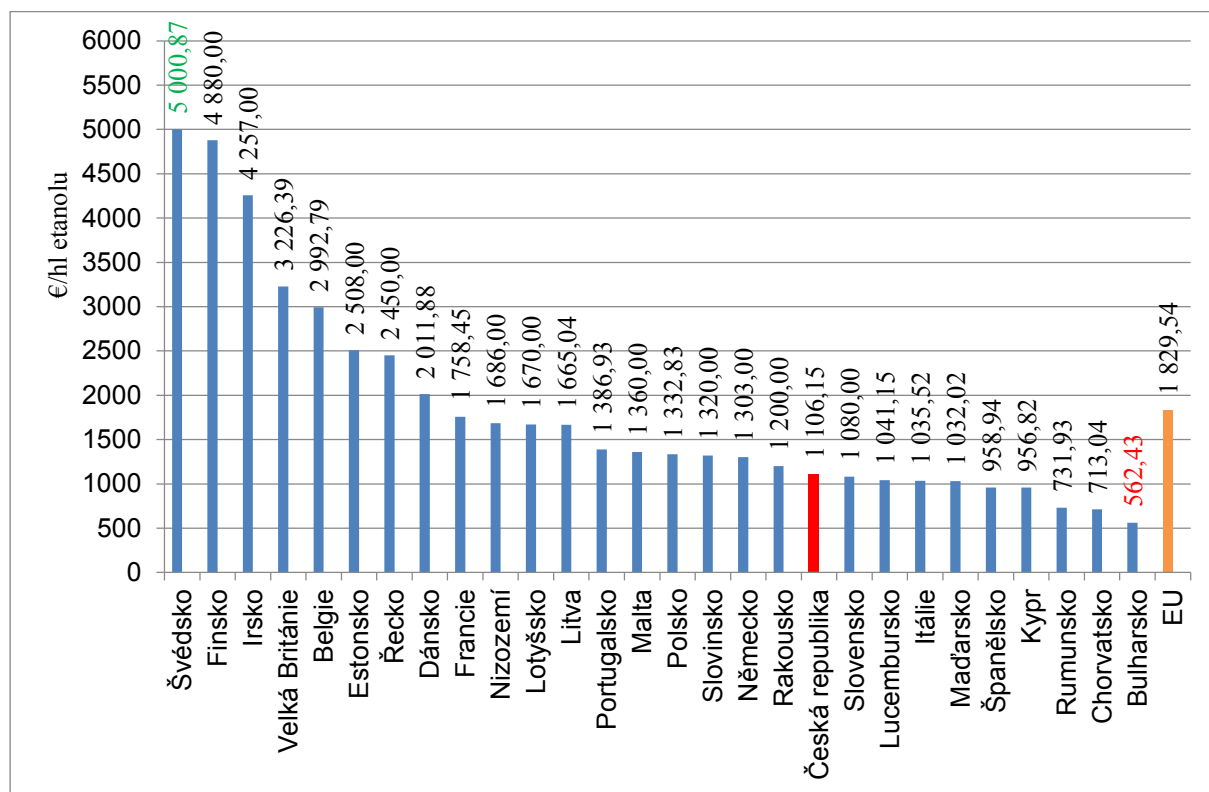
Spotřeba tabákových výrobků přináší další rizika a to především zdravotní. Všechny tabákové výrobky od cigaret, přes cigarillos, doutníky až po samotný tabák mají obdobné negativní účinky na zdraví spotřebitelů. Vzhledem k těmto obdobným účinkům na zdraví, se jeví rozdílná výše zdanění jednotlivých druhů tabákových výrobků jako kontroverzní. (Institut pro společnost a politiku, 2019)

3.4.3 Spotřební daň z lihu

Lih je vybraným výrobkem, u něhož spotřební daň tvoří významný podíl z ceny konečného produktu.

Předmětem spotřební daně z lihu je lih obsažený ve výrobcích, pokud celkový obsah lihu činí více než 1,2% objemových etanolu. (Zákon o spotřebních daních, 2003)

Graf č. 3.3 Sazby daně z lihu v členských státech EU k 1. 1. 2019

Zdroj: Evropská unie, vlastní zpracování

Graf č. 3.3 srovnává sazby spotřební daně z lihu v členských státech Evropské unie s průměrnou sazbou v Evropské unii. Sazba spotřební daně z lihu se v České republice pohybuje pod průměrem Evropské unie, stejně jako u zhruba tří čtvrtin členských států

Evropské unie. Nejvyšší sazba daně ve Švédsku zhruba devítinásobně převyšuje sazbu nejnižší, kterou je zdaňován líh v Bulharsku.

Z hlediska spotřební daně z lihu patří výrobky obsahující alkohol, prodávané na trhu v České republice, k nejméně zatíženým daní v EU. Určitým specifickým u spotřební daně z lihu je pěstitelské pálení, které spočívá v možnosti pro pěstitele, nechat si vyrobit v pěstitelské pálenici destilát z vlastního ovoce, který je zdaněn sníženou sazbou spotřební daně. V české republice je množství takto vyrobeného destilátu omezeno na 30 litrů etanolu pro domácnost.

Líh obsažený ve výrobcích je zdaněn sazbou daně ve výši 28.500 Kč/hl etanolu. Sazbou daně ve výši 14.300,- Kč/hl etanolu je zdaněn líh obsažený v destilátech z pěstitelského pálení v množství do 30 l etanolu pro jednoho pěstitele za jedno výrobní období, které začíná 1. července a končí 30. června následujícího roku. Pěstitelské pálení má v České republice dlouholetou tradici, především na Moravě. České republice byla v rámci Evropské unie udělena trvalá výjimka na uplatnění nižší sazby daně z lihu pro ovocné destiláty z pěstitelského pálení.

Rumunsko v rámci svého předsednictví v Evropské unii navrhlo zvýšení množství destilátu na 175 litrů. V některých členských státech Evropské unie se jedná o tradici, která je však v kontrastu se snahou o harmonizaci daní a v oblasti daňové konkurence zvýhodňuje státy používající sníženou sazbu spotřební daně.

Dalším hlediskem je konzumace alkoholu, která sebou nese negativní dopady na člověka.

Vzhledem k výši spotřební daně z lihu hraje podstatnou úlohu ve výběru spotřební daně z lihu i nelegální trh, na kterém jsou distribuovány nezdaněné výrobky. (Institut pro společnost a politiku, 2019)

Dnem 1. 7. 2005 nabyt účinnosti zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu, jehož cílem bylo omezení nelegální distribuce lihu. Zákon stanovoval povinnost značit líh obsažený ve výrobcích, který činí nejméně 15 % objemových, ve spotřebitelském balení o objemu od 0,2 litru, kontrolní páskou, která je ceninou a obsahuje ochranné prvky. Vzhledem k rozbujelému nelegálnímu trhu s lihem vypukla v měsíci září 2012 „metanolová aféra“, během které zemřelo 50 osob a 117 osob bylo přiotráveno metanolem, kterým byly kontaminovány lihoviny určené ke konzumaci. Byla prokázána výroba 15.000 litrů závadného

alkoholu, přičemž 2.000 litrů tohoto alkoholu nebylo dodnes dohledáno. S cílem zabránit podobným případům, byla přijata opatření ke zvýšení kontroly nakládání s lihem. Mezi tato opatření patřilo např. zařazení prodeje lihu a lihovin mezi koncesované živnosti a zpřísnění podmínek pro nakládání s lihem. Zákon č. 676/2004 Sb., o povinném značení lihu byl nahrazen zákonem zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, který stanovoval povinnosti při nakládání s lihem.

§10 zákona o povinném značení lihu stanoví povinnost značit líh:

(1) Vyrobený nebo dovezený líh ve spotřebitelském balení musí být nejpozději v okamžiku jeho uvedení do volného daňového oběhu označen kontrolní páskou.

(2) Osobou povinnou značit líh je osoba, která uvádí líh do volného daňového oběhu a je

a) výrobcem lihu,

b) dovozcem lihu, nebo

c) provozovatelem daňového skladu podle zákona o spotřebních daních, který nabyl líh v režimu podmíněného osvobození od spotřební daně.

(3) Líh lze značit pouze na místě, které je

a) uvedeno v rozhodnutí o registraci osoby povinné značit líh jako místo značení lihu,

b) vybaveno sledovacím zařízením v rozsahu a způsobem uvedeným v rozhodnutí o registraci osoby povinné značit líh.

(4) Volným daňovým oběhem se pro účely tohoto zákona rozumí volný daňový oběh podle zákona o spotřebních daních.

Zvláštní ustanovení o lihu ve spotřebitelském balení malého objemu jsou řešena §12a zákona o povinném značení lihu:

(1) Osoba povinná značit líh nemá povinnost provést označení lihu ve spotřebitelském balení o objemu do 0,06 litru.

(2) Osoba povinná značit líh je povinna oznámit správci daně

a) počet litrů lihu, který uvedla do volného daňového oběhu ve spotřebitelském balení o objemu do 0,06 litru,

b) objem, druh a počet spotřebitelských balení, ve kterých je obsažen líh, který byl uveden do volného daňového oběhu podle písmene a),

c) objemové procento lihu ve spotřebitelském balení podle písmene b),

d) evropský zbožíový kód (EAN), kterým je opatřeno spotřebitelské balení podle písmene b),

e) identifikaci osoby, které byl líh podle písmene a) prodán nebo jinak převeden, pokud se nejednalo o konečný prodej lihu.

(3) Oznámení podle odstavce 2 se podává v den bezprostředně následující po dni, kdy došlo k uvedení lihu do volného daňového oběhu.

(4) Oznámení podle odstavce 2 se podává též v den bezprostředně následující po dni, kdy došlo k prodeji nebo jinému převodu lihu, pokud tento den následuje po dni, kdy došlo k uvedení lihu do volného daňového oběhu.

(5) Oznámení podle odstavce 2 se podává elektronicky ve formátu a struktuře zveřejněné správcem daně způsobem umožňujícím dálkový přístup.

3.4.4 Spotřební daň z piva

Pivo je rovněž jedním z vybraných výrobků, které jsou zatíženy spotřební daní. Česká republika má nejvyšší spotřebu piva na obyvatele, která přesahuje 147 litrů rok. Vzhledem k výši spotřeby piva je spotřební daň z piva dalším z nezanedbatelných příjmů státního rozpočtu a současně slouží jako nástroj k omezení spotřeby piva.

Základem pro výpočet spotřební daně je hmotnostní procento extraktu původní mladiny. Dalšími položkami jsou pak množství piva v hl a výstav pivovaru za rok. Rozdílnou sazbu spotřební daně z piva, na základě rozdělení dle výstavu pivovaru, lze hodnotit jako podporu podnikání malých a středních podniků, ve vztahu k účinkům na člověka, je však toto rozdílné zdanění neopodstatněné, jelikož účinky piva na zdraví člověka jsou obdobné u všech výrobců.

Legislativou Evropské unie je stanovena minimální sazba spotřební daně z piva ve výši 0,748 €/hl*°Plato nebo 1,87 €/hl*°alk.

Tabulka č. 3.3: Přehled sazeb daně z piva v ČR k 1. 1. 2019

Sazba daně (Kč/hl) podle výše extraktu původní mladiny					
	Snížená sazba daně pro malé nezávislé pivovary podle výstavu piva				
Základní sazba	do 10.000 včetně	nad 10.000 do 50.000 včetně	nad 50.000 do 100.000 včetně	nad 100.000 do 150.000 včetně	nad 150.000 do 200.000 včetně
32,00 Kč/hl	16,00 Kč/hl	19,20 Kč/hl	22,40 Kč/hl	25,60 Kč/hl	28,80 Kč/hl
1,24 €/hl	0,62€/hl	0,75€/hl	0,87€/hl	0,99€/hl	1,12€/hl

Zdroj: Zákon o spotřebních daních, vlastní zpracování

V současnosti lze pozorovat přechod části spotřebitelů od „klasického“ piva k jeho alternativám, kterými jsou ochucená piva, nealkoholická piva a cidery.

Přechod spotřebitelů k alternativním produktům má negativní vliv na inkaso spotřební daně z piva, protože spotřeba piva klesá a naopak spotřeba výrobků, které nejsou předmětem daně nebo jsou zdaněny nižší sazbou daně, roste. Klesající spotřeba piva má současně další ekonomický vliv, který se projevuje nižšími tržbami v pohostinství, s čímž souvisí nižší zaměstnanost.

3.4.5 Spotřební daň z vína a meziproduktů

Víno je dalším vybraným výrobkem podléhající spotřební dani.

Pojem víno zahrnuje tiché víno, šumivé víno a předmětem spotřební daně jsou rovněž meziprodukty.

Základem pro výpočet spotřební daně je množství v hl.

V České republice není plátcem daně fyzická osoba, která vyrábí výhradně tiché víno a výroba tichého vína za kalendářní rok nepřesáhne 2.000 litrů.

Současně je v České republice stanovena sazba spotřební daně z tichého vína ve výši 0 Kč/hl. Tato sazba je v souladu s legislativou Evropské unie.

Tabulka č. 3.4 Přehled sazeb daně z vína a meziproduktů k 1. 1. 2019

Vybraný výrobek	Sazba daně
Tiché víno	0 Kč/hl (0 €/hl)
Šumivé víno	2340 Kč/hl (90,82 €/hl)
Meziprodukty	2340 Kč/hl (90,82 €/hl)

Zdroj: Zákon o spotřebních daních, vlastní zpracování.

Sazba spotřební daně z tichého vína ve výši 0 Kč/hl se nejeví jako smysluplná, jelikož nijak nepřispívá k naplnění státního rozpočtu a současně způsobuje, že tiché víno je na rozdíl od jiných výrobků obsahujících alkohol, pro spotřebitele cenově dostupnější. Z tohoto důvodu část spotřebitelů přechází od konzumace lihovin a piva, ke konzumaci tichého vína.

Z hlediska vlivu na zdraví spotřebitelů jsou účinky lihovin, piva i vína srovnatelné, tzn. u spotřebitelů, vzniká závislost, zvyšují se náklady na léčbu spotřebitelů a současně se zvyšuje kriminalita.

Dalším negativem je nelegální trh s vínem, na kterém dochází k pančování a padělání vína.

3.5 Energetické daně v České republice

Česká republika, jako člen Evropské unie byla povinna do národní legislativy implementovat předpisy Evropské unie z oblasti ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje. Z tohoto důvodu byl přijat zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který se v některých svých ustanoveních zabývá tzv. energetickými daněmi.

Podnětem přijetí tohoto zákona byla Směrnice 2003/96/ES zabývající se zdaněním energetických produktů a elektřiny, která stanovuje minimální sazby pro jednotlivé komodity. Hlavními cíli směrnice je zavedení jednotné daňové konstrukce a ochrana vnitřního trhu, snížení emisí CO₂, podpora ekologicky šetrných výrobních procesů a efektivní využívání přírodních zdrojů. Směrnice vychází z mezinárodních závazků plynoucích z ratifikace Kjótského protokolu, rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu, a určuje zdanění energetických produktů včetně elektřiny jako jeden z nástrojů pro dosažení jeho cílů. Minimální úroveň zdanění byla stanovena za účelem zajištění fungování vnitřního trhu Evropské unie, ekonomického růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti.

Tabulka č. 3.5 Přehled sazeb energetických daní k 1.1.2019

Energetický produkt	Sazba daně
Zemní plyn	30,60 Kč / MWh spalného tepla (1,19 €/MWh spalného tepla)
Pevná paliva	8,5 Kč / GJ spalného tepla (0,33 €/GJ spalného tepla)
Elektřina	28,30 Kč / MWh (1,10 €/MWh)

Zdroj: Zákon o spotřebních daních, vlastní zpracování.

Energetické daně jsou příjmem státního rozpočtu a jejich primárním cílem je zajištění fiskálních prostředků do tohoto rozpočtu, sekundární funkcí omezení spotřeby energií

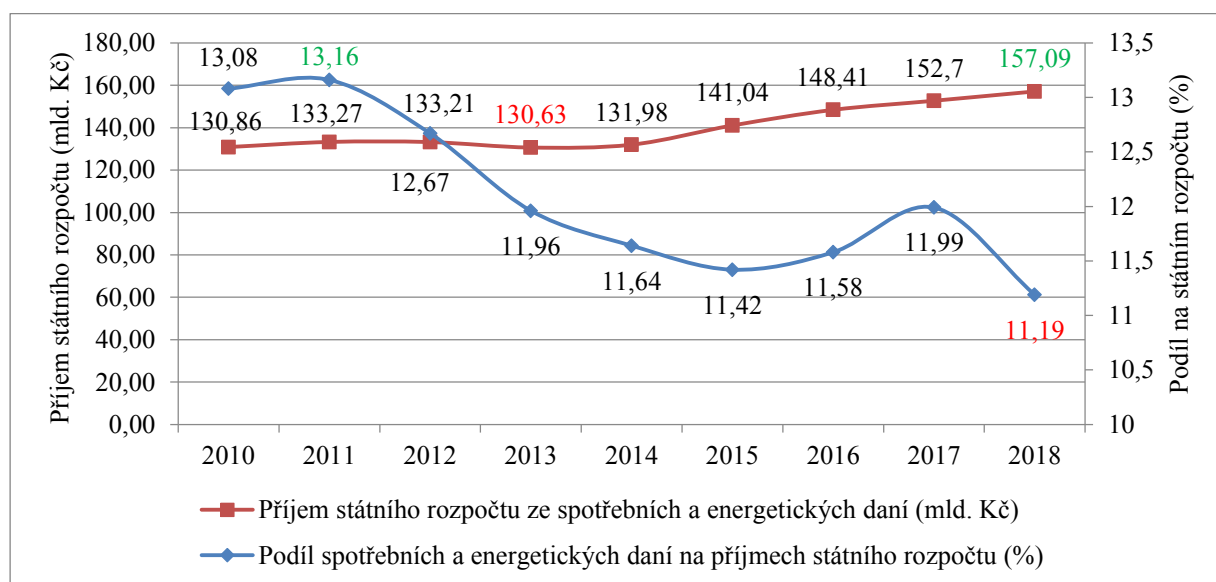
vyrobených především z fosilních paliv. Předmětem energetické daně jsou zemní plyn a některé další plyny, pevná paliva a elektřina.

3.6 Role spotřebních daní a energetických daní ve veřejných rozpočtech České republiky

Státní rozpočet České republiky, který je nejdůležitějším peněžním fondem a zároveň plánem hospodaření státu, současně zobrazuje ekonomickou situaci státu. Je navrhován vládou a přijímán Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky ve formě zákona.

Do státního rozpočtu plyne nejpodstatnější část příjmů veřejných rozpočtů.

Graf 3.4 Podíl spotřebních a energetických daní na příjmech státního rozpočtu ČR

Zdroj: Institut pro společnost a politiku, vlastní zpracování

Graf č. 3.4 zobrazuje vývoj příjmů ze spotřebních a energetických daní do státního rozpočtu za období 2010-2018. Podíl na příjmech státního rozpočtu z těchto daní je dlouhodobě stabilní s mírně klesající tendencí, v rozmezí od 13 % k 11 %. Naopak příjem státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní dlouhodobě mírně roste. Z hlediska podílu na hrubém domácím produktu se spotřební daně za období 2010-2018 pohybují v rozmezí 3,0-4,5 %.

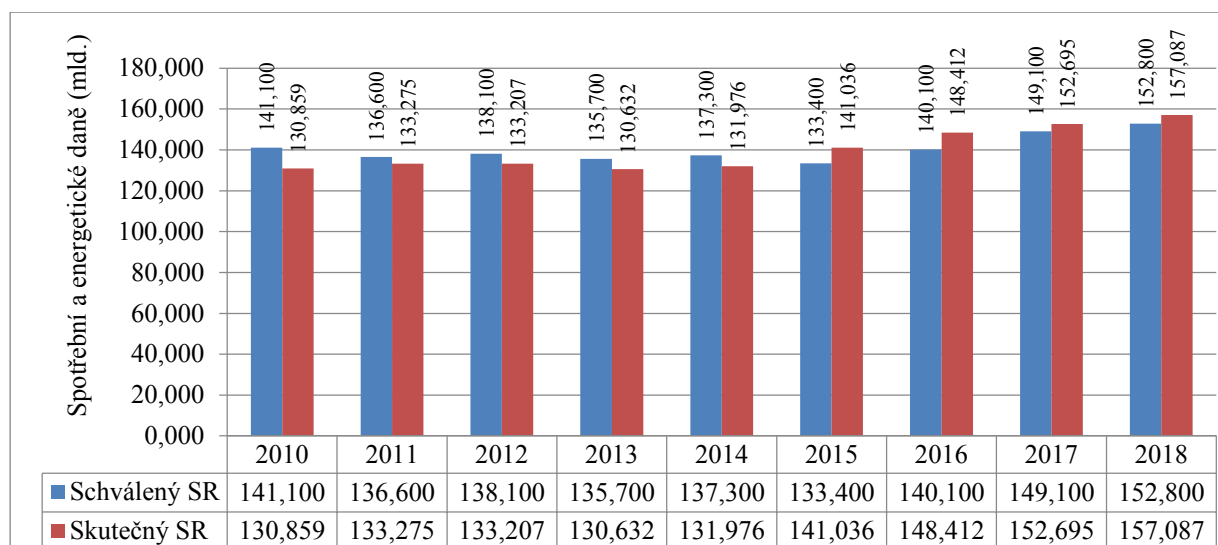
4 ZHODNOCENÍ SPOTŘEBNÍ DANĚ Z LIHU V KONTEXTU SELEKTIVNÍCH SPOTŘEBNÍCH DANÍ V LETECH 2010-2018

Praktická část se zabývá zhodnocením vývoje spotřebních daní, se zaměřením na daň z lihu. Analýzou předpokládaných a skutečných příjmů státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní za období 2010-2018 jsou porovnávány výnosy jednotlivých spotřebních daní a energetických daní. Porovnání těchto daní za uvedené období je objektivní, jelikož v tomto období jsou sazby jednotlivých daní konstantní, pouze u daně z tabákových výrobků docházelo téměř každoročně ke zvýšení daně. U daně ze zemního plynu byla rovněž daň několikrát za uvedené období zvýšena, to se však týká pouze způsobu použití pro pohon motorů. **Současně je potvrzována hypotéza, že inkaso spotřební daně z lihu má rostoucí tendenci.**

4.1 Analýza příjmů státního rozpočtu České republiky ze spotřebních daní za období 2010-2018

Spotřební a energetické daně tvoří stabilní součást příjmů státního rozpočtu.

Graf č. 4.1 Vývoj schválených a skutečných příjmů státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, za období 2010-2018

Zdroj: Ministerstvo financí, vlastní zpracování

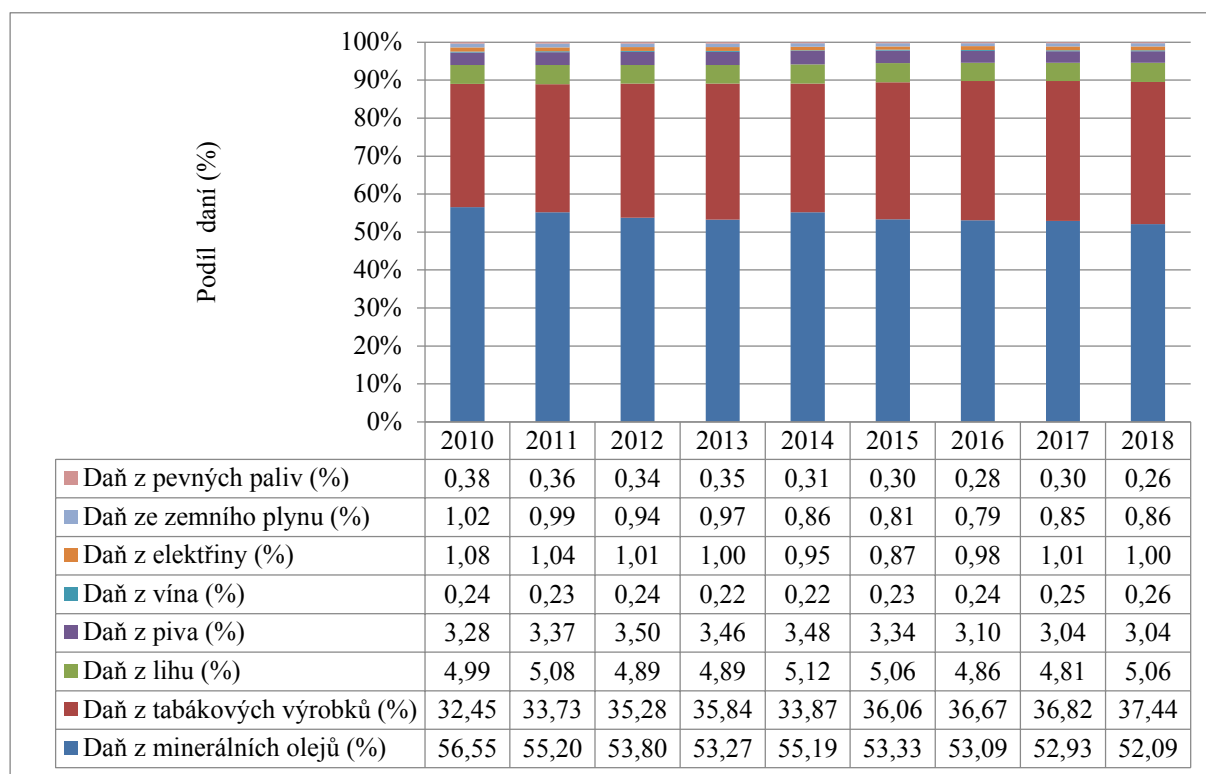
Graf č. 4.1 zobrazuje vývoj příjmů státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, za období 2010-2018.

Skutečný příjem státního rozpočtu koresponduje s inkasem spotřebních a energetických daní po započtení vratek daně. Pouze u daně z minerálních olejů je rozdíl mezi inkasem daně a příjmem státního rozpočtu, který je způsoben skutečností, že 9,1 % inkasa daně je příjmem Státního fondu dopravní infrastruktury a zbývající část, tj. 90,9 % je příjmem státního rozpočtu.

V roce 2010 byl státní rozpočet vzhledem k pokračující hospodářské krizi deficitní, přičemž spotřební a energetické daně se podílely na příjmech státního rozpočtu částkou 130,859 mld. Kč. Příjem státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní tvořil pouze 92,74 % příjmů, schválených pro rok 2010. K dosažení schválených příjmů státního rozpočtu nedošlo ani přes navýšení daně z minerálních olejů, lihu a tabákových výrobků. V roce následujícím, tj. 2011 tvořily příjmy ze spotřebních a energetických daní ve výši 133,275 mld. Kč opět jen 97,57 % schválených příjmů dále pak v roce 2012 bylo dosaženo příjmů 133,207 mld. Kč, což představovalo 96,46 % ze schválených příjmů. Rok 2013 byl z hlediska sledovaného období rokem s nejnižšími příjmy ze spotřebních a energetických daní do státního rozpočtu, kdy příjmy ve výši 130,632 mld. Kč činily 96,27 mld. Kč. V roce 2014 došlo k oživení ekonomického růstu, což se projevilo především zvýšením příjmů z daně z minerálních olejů, i přesto byl schválený příjem státního rozpočtu zajištěn pouze z 96,12%, při příjmu 131,976 mld. Kč. Od druhé poloviny dvacátých let došlo k výraznému růstu ekonomiky, který se projevil růstem příjmů státního rozpočtu ze všech spotřebních daní a energetických daní, mimo daň z elektřiny, na hodnotu 105,72 % schváleného rozpočtu, což znamenalo příjem 141,036 mld. Kč. V roce 2016 příjem dosáhl hodnoty 148,412 mld. Kč, což znamenalo 105,93 % schválených příjmů. Následné příjmy ve výši 152,695 mld. Kč v roce 2017 znamenaly splnění schválených příjmů na 102,41 %. V posledním roce sledovaného období bylo dosaženo příjmů v hodnotě 157,087 mld. Kč, které znamenaly překročení schváleného rozpočtu na 102,81 %. Na základě porovnání grafů č. 3.4 a 4.1 lze konstatovat, že příjmy ze spotřebních a energetických daní vzrůstají, avšak jejich celkový podíl na příjmech státního rozpočtu se zmenšuje.

Graf č. 4.2 Podíl jednotlivých daní na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, za období 2010-2018

Zdroj: Ministerstvo financí, vlastní zpracování

Graf č. 4.2 zobrazuje podíly jednotlivých daní na celkových příjmech spotřebních a energetických daní, které jsou značně odlišné. Podíly jednotlivých daní odpovídají výnosům daní, pouze u daně z minerálních olejů vzniká rozdíl tím, že část daně není příjmem státního rozpočtu. Právě daň z minerálních olejů se ze spotřebních a energetických daní nejvíce podílí na příjmech státního rozpočtu za sledované období. Druhý nejvyšší podíl zaujímá daň z tabákových výrobků. Podíly těchto dvou daní tvoří téměř 90% příjmů státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní. Příjmy daně z lihu se každoročně podílí zhruba 5 %, daně z piva 3,0-3,5 %. Zcela minimální podíly na celkových příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, tvoří daň z vína, elektřiny, zemního plynu, a pevných paliv.

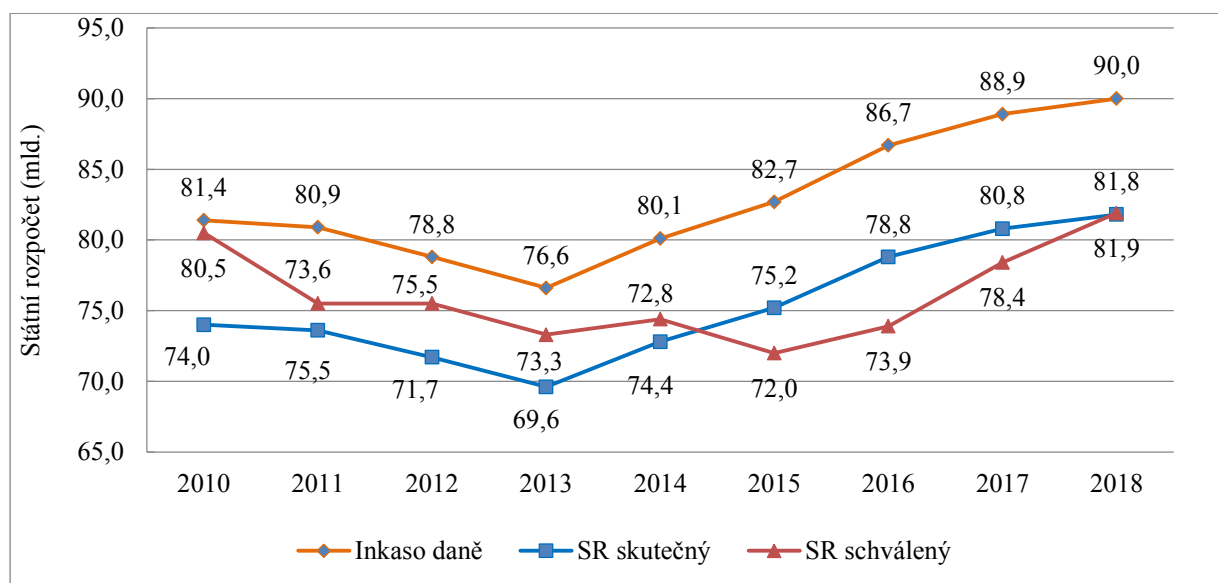
4.2 Analýza spotřební daně z minerálních olejů za období 2010-2018

Daň z minerálních olejů se největší měrou podílí na inkasu ze spotřebních a energetických daní. Podíl daně z minerálních olejů tvoří téměř 60 % inkasa všech spotřebních

a energetických daní. Jak již bylo uvedeno výše, část spotřební daně z minerálních olejů, konkrétně 9,1 %, není příjmem státního rozpočtu, ale příjmem Státního fondu dopravní infrastruktury, proto výše inkasa daně nekorresponduje se skutečnými příjmy státního rozpočtu z této daně. Od 1. 1. 2010 byla zvýšena sazba daně z minerálních olejů o 1000 Kč/1000 l, konkrétně u motorové nafty byla zvýšena z hodnoty 9950 Kč/1000l na hodnotu 10950 Kč/1000 l a u benzínu bez přídavku olova se jednalo o zvýšení sazby z hodnoty 11840 Kč/1000 l na hodnotu 12840 Kč/1000 l.

I přes vyšší sazby daně nedocházelo od počátku sledovaného období k plnění schváleného státního rozpočtu, což bylo způsobeno především vlivem ekonomické krize, která znamenala slabý hospodářský růst, daňovou konkurencí sousedních států a v neposlední řadě daňové úniky.

Graf č. 4.3 Vývoj inkasa daně z minerálních olejů za období 2010-2018

Zdroj: Ministerstvo financí, celní správa, vlastní zpracování

Graf č. 4.3 zobrazuje vývoj inkasa daně z minerálních olejů od roku 2010 do roku 2018. V roce 2010 činilo inkaso daně z minerálních olejů 81,4 mld. Kč. Vzhledem ke skutečnosti, že 9,1 % daně z minerálních olejů je příjmem Státního fondu dopravní infrastruktury, nedošlo tak k naplnění příjmů státního rozpočtu. To bylo způsobeno především vyšší cenou pohonných hmot, kdy vlivem daňové konkurence docházelo k nákupu těchto pohonných hmot automobilovými dopravci v sousedních zemích, především Slovensku, Polsku a Rakousku,

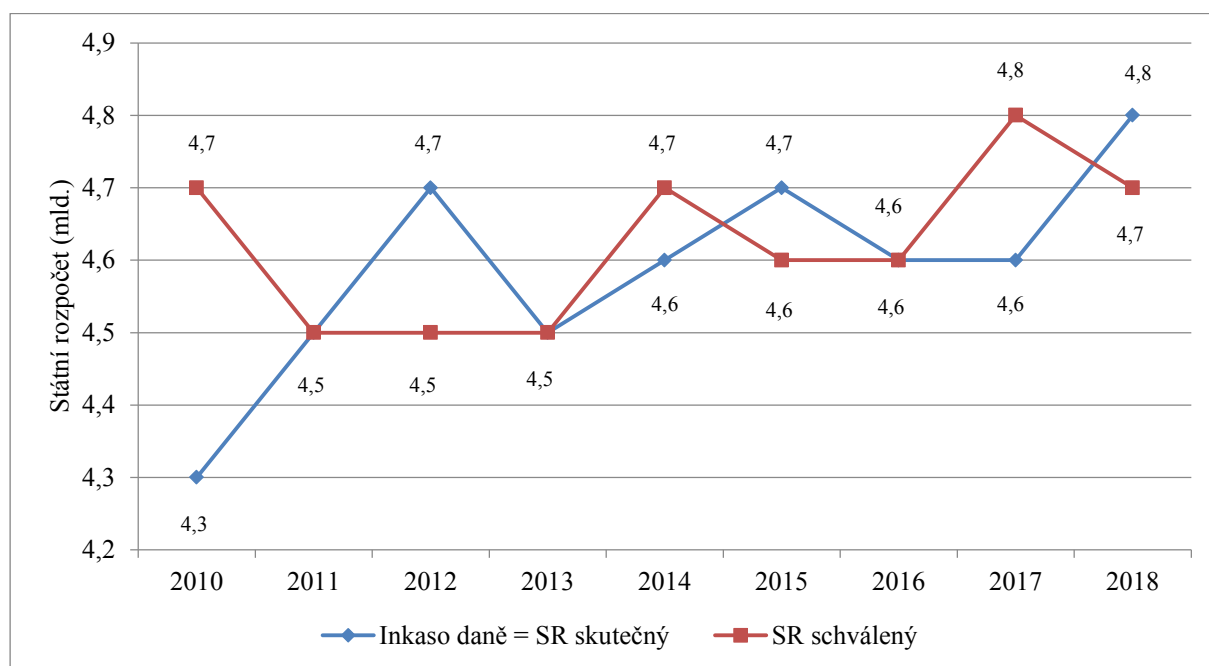
jejichž sazba daně byla nižší než v České republice. V oblasti daňových úniků docházelo k nelegálnímu smíchávání motorové nafty s jinými minerálními oleji, které nebyly předmětem daně a následně byly takto vyrobené směsi distribuovány na čerpací stanice.

V roce 2011 pokračoval trend klesajícího inkasa daně z minerálních olejů z opakujících se příčin z roku 2010, inkaso zaznamenalo meziroční pokles 0,6 %. Stagnace ekonomiky měla za následek pokles prodeje pohonných hmot i v roce 2012, na tomto prodeji se částečně podílelo i zavedení přísnějších emisních norem pro motorová vozidla, která se projevovala nižší spotřebou. Současně začala být distribuována alternativní paliva s podílem biosložky, kterými byli: FAME – metylester mastných kyselin, směsná motorová nafta, která obsahovala min. 30 % biosložky a E85 s podílem min. 85 % etanolu. V tomto roce inkaso zaznamenalo pokles o 2,6 %. V roce 2013 došlo ke stabilizaci ekonomiky a koncem roku i k mírnému růstu, to však nestačilo na růst inkasa daně, propad činil 2,8 %. V roce 2014 vlivem oživení ekonomiky došlo k růstu inkasa daně z minerálních olejů o 4,6 %. Na základě legislativních změn v oblasti nakládání s minerálními oleji a povinné registrace distributorů pohonných hmot, kterou byla stanovena povinná kauce 20 mil. Kč, se počet distributorů pohonných hmot se snížil z 1960 na 154. Tyto legislativní změny byly součástí strategie boje proti daňovým únikům a projevíly se nárůstem prodeje pohonných hmot a poklesem prodejních cen v roce 2015, čímž bylo dosaženo růstu meziročního růstu inkasa o 3,2 %. V roce 2016 pokračoval vlivem růstu ekonomiky a pozitivního efektu legislativních změn i růst inkasa daně z minerálních olejů o 4,8 % proti roku 2015. Vlivem stále silného růstu ekonomiky došlo také ke zvýšení životní úrovně obyvatel, což se projevovalo zvýšenou spotřebou domácností, která měla rovněž vliv na prodej pohonných hmot a tím i inkasa ze spotřební daně z minerálních olejů. V roce 2017 byl meziroční růst inkasa daně z minerálních olejů 2,5 %. Negativní vliv na inkaso daně z minerálních olejů měly legislativní změny v oblasti vracení spotřební daně pro zemědělskou prvovýrobu, kdy byl rozšířen okruh činností, u kterých bylo možno uplatnit nárok na vracení daně z minerálních olejů. V roce 2018 při inkasu 90,0 mld. Kč činil meziroční růst 1,2 %. Růst inkasa daně z minerálních olejů byl ovlivněn dobrou kondicí ekonomiky, kde především růst obchodu znamenal nárůst logistiky, která se projevila zvyšující se spotřebou pohonných hmot, především motorové nafty.

4.3 Analýza spotřební daně z piva za období 2010-2018

Jako u většiny spotřebních daní, došlo i u daně z piva od 1. 1. 2010 ke změně sazeb. Zvýšení sazeb daně z piva se projevilo v nárůstu ceny piva. Část spotřebitelů zvolila přechod k substitutům, konkrétně především vínu, toto se projevilo ve výši inkasa, zpočátku propadem, v dalších obdobích je inkaso daně z piva víceméně konstantní. V oblasti pivovarnictví docházelo vznikem nových malých nezávislých pivovarů k rozšíření sortimentu vyráběných piv. Vznik nových malých nezávislých pivovarů má vliv i na inkaso daně z piva, jelikož tyto pivovary s ročním výstavem piva do 10.000 hl zdaňují každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny sazbou 16,0 Kč/hl, což je sazba poloviční proti pivovarům s ročním výstavem piva nad 200.000 hl, které zdaňují sazbou základní, tj. 32 Kč/hl. Uplatňování snížených sazeb sice pozitivně podporuje rozvoj podnikání a tím i růst ekonomiky, negativně však působí na inkaso daně z piva.

Graf č. 4.4 Vývoj inkasa daně z piva za období 2010-2018

Zdroj: Ministerstvo financí, celní správa, vlastní zpracování

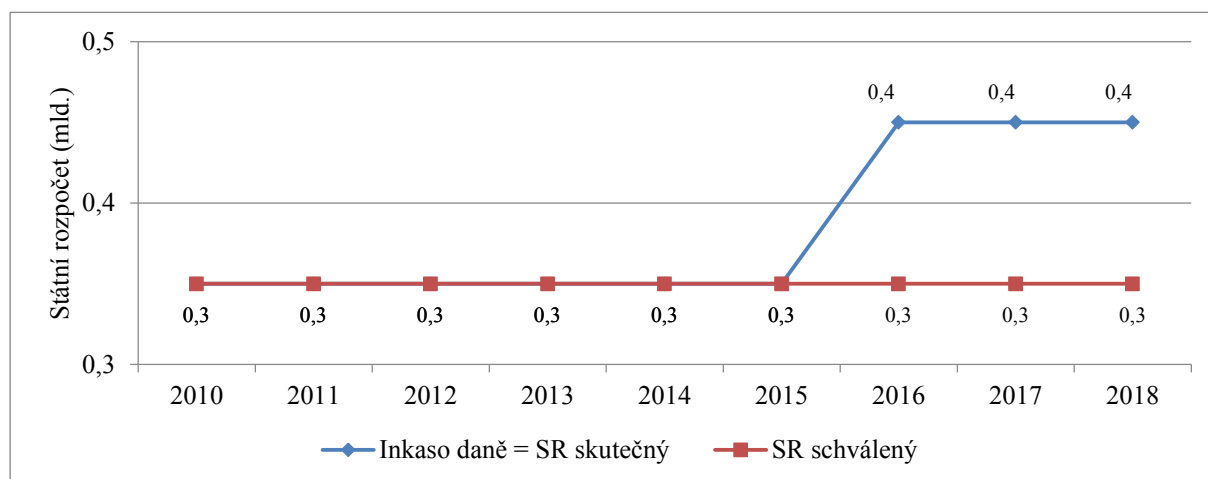
Graf č. 4.4 zobrazuje vývoj inkasa daně z piva od roku 2010 do roku 2018. Daň z piva je opět výhradně příjmem státního rozpočtu, proto je inkaso této daně za celé sledované období shodné se skutečným příjmem státního rozpočtu. V roce 2010 činilo inkaso daně z piva 4,3 mld. Kč. Bylo to ovlivněno přechodem spotřebitelů k substitutům z důvodu zvýšení daně

z piva. V roce 2011 byl vykázán meziroční nárůst 4,7 %, který byl způsoben zvýšením spotřeby vícestupňových piv, tzv. ležáků, speciálních piv a porterů. Meziroční růst o 4,4 % byl vykázán i v roce 2012. Na růstu spotřeby piva se podílelo zvýšení počtu turistů v České republice a odklon části spotřebitelů od konzumace lihovin. V roce 2013 inkaso daně z piva zaznamenalo meziroční pokles o 4,3 %. Maloobchodní trh s pivem stagnoval, spotřebitelé již v takové míře nepreferovali konzumaci piva před konzumací lihovin a ekonomika rovněž nevykazovala výrazný růst. Spotřeba piva v roce 2014 vzrostla a inkaso daně vykázalo meziroční růst 2,2 %. V roce 2015 vlivem růstu ekonomiky byl udržen meziroční růst daně z piva ve výši 2,2 %. Pokračoval trend preference spotřebitelů ležáků a speciálních piv před pivy výčepními, současně byly zakládány stále nové malé nezávislé pivovary, které produkovaly nová piva, spotřeba piva vyrobeného v malých regionálních nezávislých pivovarech vzrůstá, vznikala „pivní turistika“. V roce 2016 pokračují trendy z minulých let, značně však roste spotřeba nealkoholického piva, které má však negativní vliv na inkaso daně, jelikož není předmětem daně. Na negativním vývoji inkasa daně z piva se rovněž podílel propad prodeje pivních mixů, tedy piv míchaných s ovocnými šťávami. Inkaso daně z piva zaznamenalo meziroční propad 2,1 %. V roce 2017 se trh s pivem nacházel ve fázi stagnace, inkaso daně z piva se udrželo na úrovni roku 2016. Významným způsobem zasáhl do spotřeby piva tzv. protikuřácký zákon, který znamenal propad prodeje piva v restauracích. V roce 2018 inkaso daně z piva vykázalo meziroční růst 4,3 % na 4,8 mld. Kč. Vlivem protikuřáckého zákona však stále klesala spotřeba sudového piva v restauracích, naopak rostla spotřeba lahvéového piva. V roce 2018 bylo dosaženo nejvyššího inkasa daně z piva za sledované období i od zavedení spotřební daně z piva v roce 1993.

4.4 Analýza spotřební daně z vína a meziproduktů za období 2010-2018

Inkaso daně z vína a meziproduktů se podílí na celkovém inkasu, ze spotřebních a energetických daní, zcela zanedbatelným podílem. Tento podíl je zcela pochopitelný, vzhledem k nastaveným sazbám, kdy spotřební daň z tichého vína činila 0 Kč/hl, daň ze šumivého vína 2.340 Kč/hl a daň z meziproduktů je rovněž stanovena ve výši 2.340 Kč/hl. Tyto sazby daně jsou platné již od samotného počátku zavedení daně v roce 1993. Jelikož sazba daně z tichého vína je 0 Kč/hl, nemá tato daň žádný vliv na inkaso daně.

Graf č. 4.5 Vývoj inkasa daně z vína a meziproductů za období 2010-2018

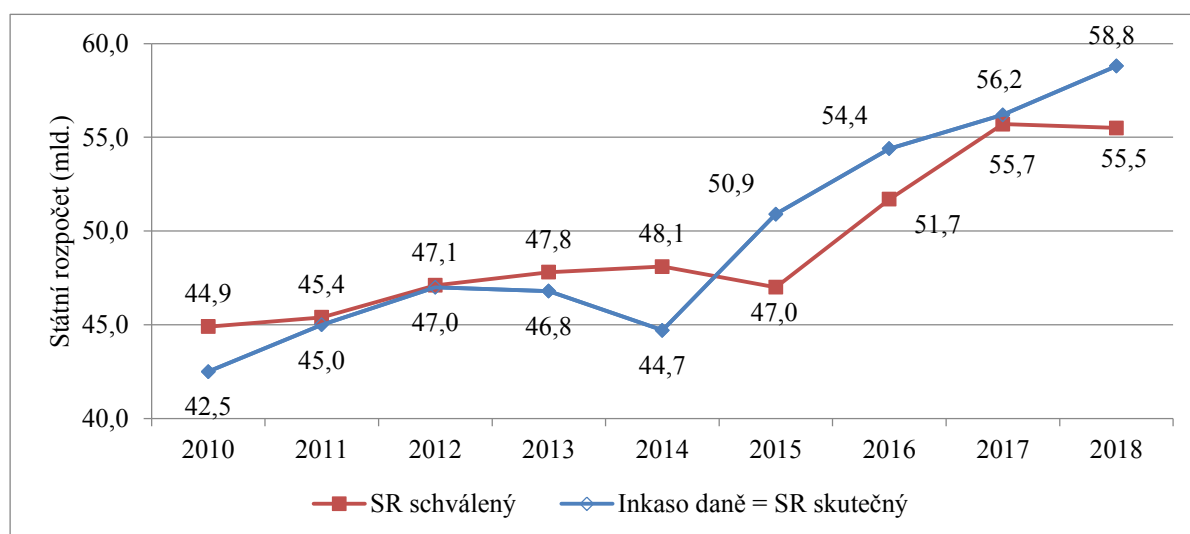
Zdroj: Ministerstvo financí, celní správa, vlastní zpracování

Graf č. 4.5 zobrazuje vývoj inkasa daně z vína a meziproductů od roku 2010 do roku 2018. Daň z vína a meziproductů je opět výhradně příjmem státního rozpočtu, proto je inkaso této daně za celé sledované období shodné se skutečným příjmem státního rozpočtu. I když spotřeba tichého vína od roku 2010 neustále roste, má nulový vliv na výši inkasa, které je tedy tvořeno pouze daní ze šumivého vína a daní z meziproductů. Od počátku sledovaného období, tj. roku 2010 je spotřeba šumivého vína a meziproductů téměř konstantní. Od roku 2010 do roku 2015 inkaso spotřební daně z vína a meziproductů oscilovalo kolem hodnoty 0,3 mld. Kč, následně od roku 2016 až do roku 2018 se pohybovalo kolem hodnoty 0,4 mld. Kč. Na rozdíl od téměř neměnné spotřeby šumivého vína a meziproductů, spotřeba tichého vína neustále roste, ovšem bez jakéhokoliv fiskálního efektu v oblasti inkasa spotřební daně z vína a meziproductů.

4.5 Analýza spotřební daně z tabákových výrobků za období 2010-2018

Inkaso daně z tabákových výrobků představuje druhý nejvyšší podíl, dlouhodobě přesahující 30 % na celkovém inkasu ze spotřebních a energetických daní. U tabákových výrobků docházelo téměř každoročně ke zvyšování sazeb, což mělo za následek pravidelné předzásobení výrobců tabákovými nálepkami. Tabákové nálepky s novou sazbou daně byly vždy označeny novým kódem, kterým bylo písmeno abecedy.

Graf č. 4.6 Vývoj inkasa daně z tabákových výrobků za období 2010-2018

Zdroj: Ministerstvo financí, celní správa, vlastní zpracování

Od 1. 2. 2010 byly sazby cigaret, doutníků, cigarillos a tabáku ke kouření zvýšeny, což mělo mít pozitivní dopad na výši inkasa daně z tabákových výrobků, které v roce 2010 činilo 42,5 mld. Kč. Na propad inkasa měla vliv probíhající ekonomická krize. Značnou roli rovněž sehrál nelegální trh, kdy docházelo k nelegálním dovozům tabákových výrobků ze zahraničí, především z Polska a Ukrajiny a tabákové výrobky byly také nelegálně vyráběny na území České republiky. I přes stále pokračující ekonomickou recesi došlo v roce 2011 k meziročnímu růstu inkasa daně z tabákových výrobků o 5,9 %. I v roce 2012 pokračoval meziroční růst inkasa daně z tabákových výrobků, konkrétně o 4,4 %, na což mělo vliv zvýšení sazeb daně. Dlouhodobý trend poklesu spotřeby tabákových výrobků se negativně podílel na inkasu daně v roce 2013, kdy došlo k meziročnímu propadu o 2,1 %. V roce 2014 došlo k opětovnému meziročnímu poklesu inkasa o 4,5 %. Jako již dlouhodobě bylo inkaso ovlivněno hospodářskou recesí, předzásobením výrobců a neustále se snižující spotřebou. V roce 2015 došlo k zásadní změně v distribuci tabákových výrobků. Legislativně byly upraveny podmínky prodeje skladování a prodeje tabákových výrobků při změně sazby daně z tabákových výrobků. Toto opatření spolu s růstem ekonomiky přispělo meziročnímu růstu inkasu daně z tabákových výrobků 13,9 %. Legislativní opatření měly spolu s hospodářským růstem pozitivní vliv na výši inkasa v roce 2016, kdy inkaso meziročně rostlo o 6,9 %. Vlivem zvýšení kupní síly obyvatelstva a předchozích legislativních opatření, způsobilo růstu

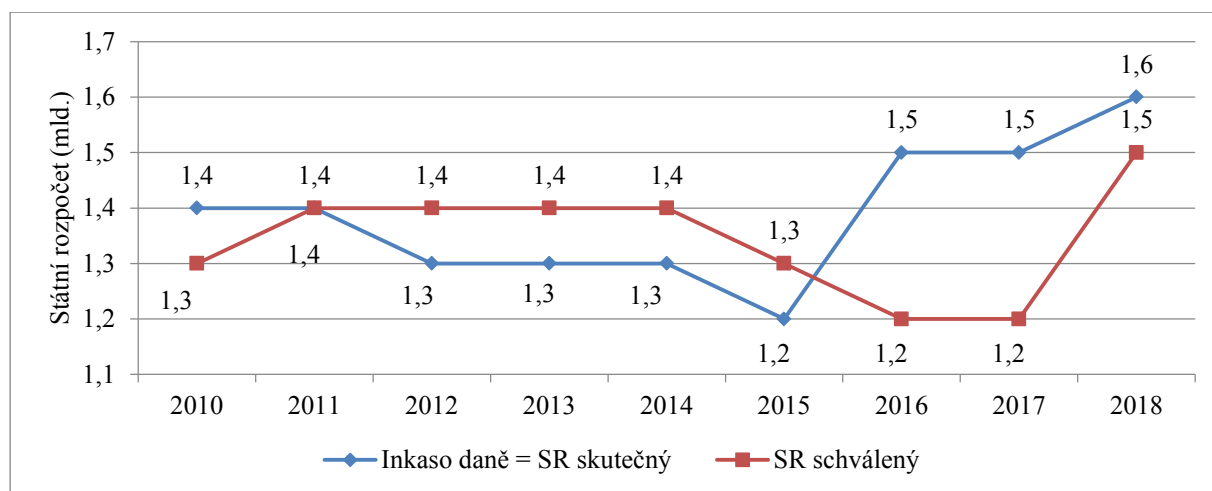
inkasa daně z tabákových výrobků v roce 2017, kdy inkaso zaznamenalo meziroční růst 3,3 %. V roce 2018 bylo vlivem stále silného hospodářského růstu a vyšších cen tabákových výrobků, z důvodu každoročně vyšší daně z tabákových výrobků, dosaženo nejvyššího inkasa za sledované období i od počátku zavedení spotřební daně z tabákových výrobků v roce 1993. Inkaso činilo 58,8 mld. Kč při meziroční růstu 4,6 %.

4.6 Analýza energetických daní za období 2010-2018

Energetické daně nejsou sice součástí spotřebních daní, tvoří však samostatnou skupinou selektivních daní. Jejich přínos do státního rozpočtu je sice minimální, nicméně se vzrůstajícím tlakem na ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj jejich význam narůstá.

Daň z elektřiny se z energetických daní podílí nejvíce na příjmech státního rozpočtu, ale tento podíl tvoří zhruba 1 % příjmu státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní.

Graf č. 4.7 Vývoj inkasa daně z elektřiny za období 2010-2018

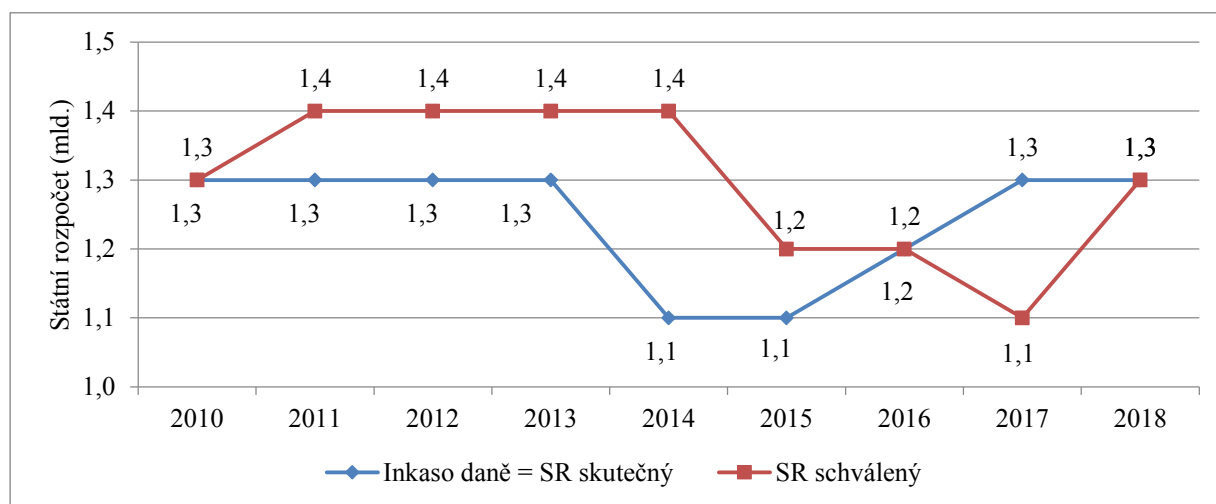
Zdroj: Ministerstvo financí, celní správa, vlastní zpracování

V období recese ekonomiky, tj. ve sledovaném období do roku 2015, inkaso daně z elektřiny stagnovalo, inkaso se pohybovalo v rozmezí 1,2-1,4 mld. Kč. Růst inkasa započal s hospodářským růstem, kdy v roce 2016 vykázalo inkaso daně z elektřiny meziroční růst 25 %. V roce 2017 bylo inkaso daně z elektřiny totožné s rokem 2016, v roce 2018 došlo k meziročnímu růstu o 6,7 % na 1,6 mld. Kč.

Daň ze zemního plynu se podílí na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických, daní méně než jedním procentem. Jelikož je zemní plyn fosilním palivem, dá se předpokládat postupné omezování spotřeby, která bude nahrazována obnovitelnými zdroji. Za celé sledované období se inkaso daně ze zemního plynu pohybuje v rozmezí 1,1-1,3 mld. Kč.

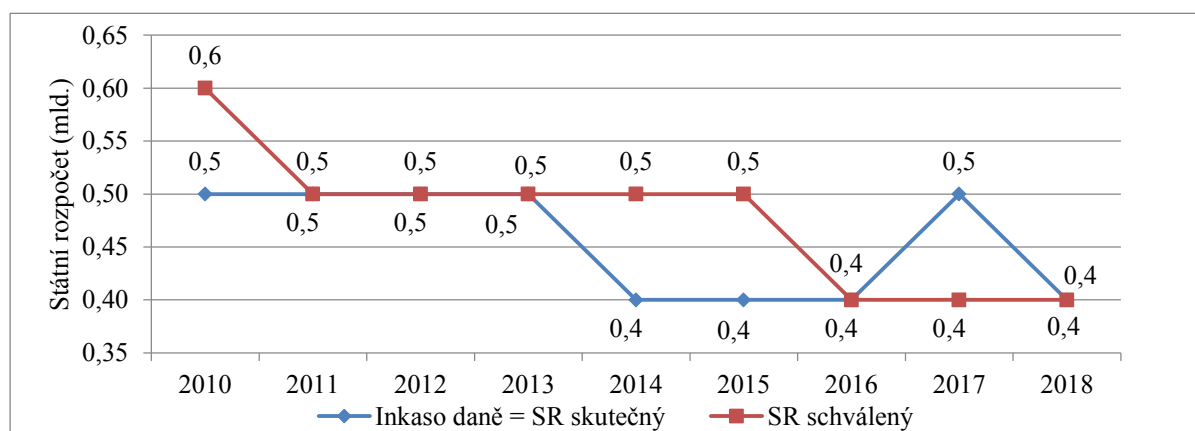
Graf č. 4.8 Vývoj inkasa daně ze zemního plynu za období 2010-2018

Zdroj: Ministerstvo financí, celní správa, vlastní zpracování

Daň z pevných paliv se vyvíjela obdobně, jako daň ze zemního plynu. Jelikož se rovněž jedná o fosilní palivo, které přispívá ke znečištění životního prostředí větší měrou, než zmiňovaný zemní plyn a postupné omezení spotřeby pevných paliv je nevyhnutelné, stejně jako jejich náhrada obnovitelnými zdroji.

Graf č. 4.9 Vývoj inkasa daně z pevných paliv období 2010-2018

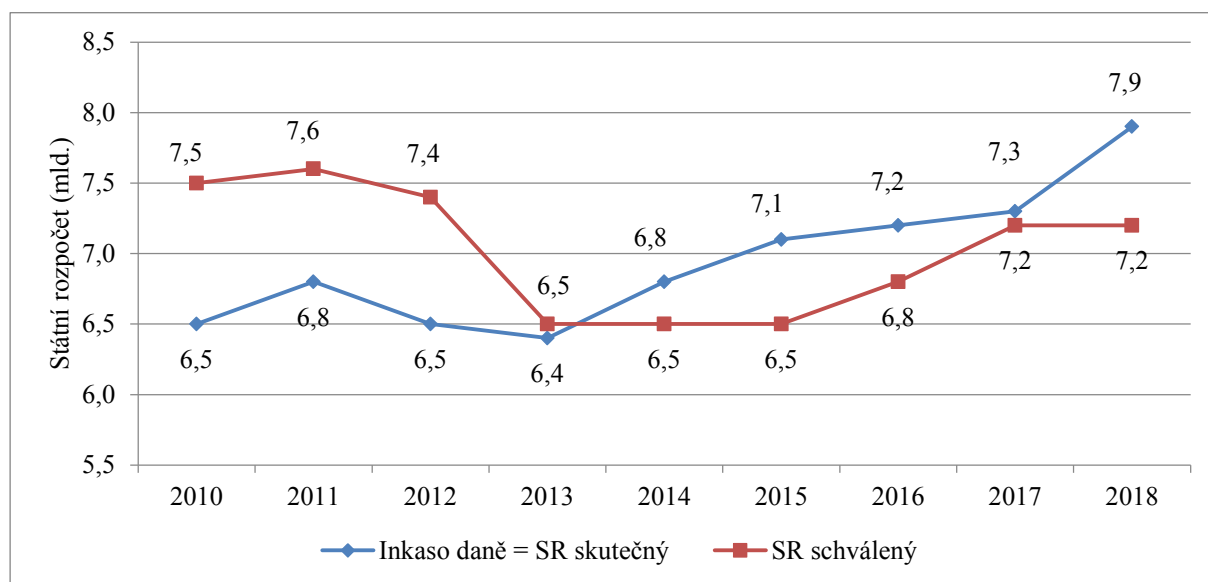
Zdroj: Ministerstvo financí, celní správa, vlastní zpracování

Za celé sledované období se inkaso daně z pevných paliv pohybuje v rozmezí 0,4-0,5 mld. Kč a růst inkasa z výše uvedených důvodů není pravděpodobný ani při hospodářském růstu. Rovněž státní rozpočet při schvalování příjmů nepočítá s růstem inkasa, ale naopak s jeho poklesem.

4.7 Analýza spotřební daně z lihu za období 2010-2018

Daň z lihu je nejdůležitější spotřební daní z alkoholu, z hlediska výše inkasa ze spotřebních a energetických daní, na kterém se dlouhodobě podílí téměř 5 %. Od 1. 1. 2010 byla zvýšena sazba spotřební daně z lihu z 26.500 Kč/hl na 28.500 Kč/hl, sazba daně z lihu pro ovocné destiláty z pěstitelského pálení, do množství 30 le, byla zvýšena ze 13.300 Kč/hl na 14.300 Kč/hl.

Graf č. 4.10 Vývoj inkasa daně z lihu za období 2010-2018

Zdroj: Ministerstvo financí, celní správa, vlastní zpracování

Graf č. 4.10 zobrazuje vývoj inkasa daně z lihu od roku 2010 do roku 2018. Jelikož je daň z lihu výhradně příjmem státního rozpočtu, inkaso této daně je za celé sledované období shodné se skutečným příjmem státního rozpočtu. V roce 2010, činilo inkaso daně z lihu 6,5 mld. Kč. Přestože od roku 2010 byla sazba daně z lihu zvýšena, inkaso nedosahovalo schválené výše rozpočtu 7,5 mld. Kč. Z velké části, to bylo způsobeno předzásobením trhu v roce 2009, kdy počátkem roku 2010 sice inkaso vzrostlo z důvodu splatnosti daně z lihu, následně však došlo ke značnému propadu. Svou roli sehrála i probíhající ekonomická krize,

jež zapříčinila snížení spotřeby domácností, které lihoviny nahradily jinými produkty na bázi alkoholu nebo lihoviny pořizovaly na nelegálním trhu. Vliv na výši inkasa spotřební daně z lihu mělo i pěstitelské pálení, jelikož sazba daně pro ovocné destiláty z pěstitelského pálení je na úrovni 50 % sazby daně z lihu obsaženého ve výrobcích. Tato sazba daně se jeví jako neefektivní, jde však o národní tradici. V roce 2011 došlo k meziročnímu růstu inkasa daně z lihu o 4,6 % na 6,8 mld. Kč. Do splnění příjmů schváleného státního rozpočtu ovšem chybělo 0,8 mld. Kč. To bylo způsobenou probíhající hospodářskou krizí, spotřebitelé stále více preferovali před lihovinami substituty, především pivo a tiché víno, dále preferovali lihoviny s nižší objemovou koncentrací alkoholu, která často byla u lihovin snížena ze 40 % na 38 %, 37,5 %, případně 35 %, v některých případech i menší. Nelegální trh dlouhodobě negativně přispíval ke snížení inkasa daně z lihu. V druhé polovině roku 2012 došlo vlivem „metanolové aféry“ k meziročnímu propadu inkasa spotřební daně z lihu o 4,6 % na 6,5 mld. Kč, což znamenalo nesplnění schváleného příjmu státního rozpočtu o 0,9 mld. Kč. Metanolová aféra měla za následek několikátýdenní zákaz prodeje lihovin o objemu alkoholu nad 15 % objemových. Spotřebitelé se následně obávali o nezávadnost prodávaných lihovin, což sice znamenalo odklon od nákupu lihovin na černém trhu, ale současně poklesl i prodej lihovin distribuovaných legálně. Výrazně však vzrostla obliba výroby ovocných destilátů z pěstitelského pálení, které jsou vyráběny výhradně z vlastního ovoce pěstitele. V roce 2013 pokračoval v návaznosti na „metylovou aféru“ pokles inkasa daně z lihu na nejnižší hodnotu za sledované období, tj. 6,4 mld. Kč přičemž nebyly splněny příjmy schváleného rozpočtu o 0,1 mld. Kč. V roce 2014 vzrostla důvěra spotřebitelů ohledně kvality lihovin, hlavně na základě změny legislativy v oblastech značení lihu kontrolní páskou a distribuce lihu, došlo ke stabilizaci trhu a současně ekonomika mírně rostla. To se projevilo meziročním růstem inkasa daně z lihu o 6,25 % na 6,8 mld. Kč, což bylo 0,3 mld. Kč nad schválený příjem státního rozpočtu. Především díky značnému hospodářskému růstu a důvěře spotřebitelů došlo v roce 2015 k opětovnému meziročnímu růstu inkasa daně z lihu o 4,4 % na 7,1 mld. Kč, což znamenalo splnění schváleného příjmu státního rozpočtu na 109,2 %. I přes stále rostoucí ceny lihovin a odklonu spotřebitelů k substitutu lihovin, inkaso daně z lihu vykazovalo v roce 2016 stále rostoucí tendenci, především díky dlouhodobému ekonomickému růstu a dostatečné kupní síle obyvatelstva. Inkaso ve výši 7,2 mld. Kč překonalo o 0,4 mld. Kč schválený příjem státního rozpočtu a vykazovalo meziroční růst

o 1,47 %. V roce 2017 trh s lihovinami stále těžil z, v roce 2013, provedených opatření v oblastech značení lihu kontrolní páskou a distribuce lihu a dlouhodobého ekonomického růstu. Bylo dosaženo inkasa 7,3 mld. Kč, čímž byl splněn schválený příjem státního rozpočtu na 102,8 %. Rok 2018 byl rekordní z hlediska inkasa daně z lihu, inkaso bylo nejvyšší od zavedení této daně v roce 2003. Inkaso 7,9 mld. Kč představovalo meziroční nárůst o 9,7 % a schválený příjem státního rozpočtu byl překonán o 0,7 mld. Kč. Vlivem stále rostoucí ekonomiky došlo ke zvýšené spotřebě domácností, která se projevila mimo jiné i zvýšenou spotřebou lihovin. Pěstitelské pálení se těšilo stále dlouhodobé oblibě, avšak výše inkasa daně z lihu z pěstitelského pálení podléhá značným výkyvům, jelikož je závislá na množství ovocných destilátů vyrobených pěstitelským pálením z úrody ovoce zpracovávaného pěstiteli. Úroda ovoce vzhledem ke klimatickým podmínkám, které byly ovlivňovány, i globálním oteplováním každoročně kolísala.

Analýza daně z lihu obsaženého ve výrobcích za období 2010-2018

Výrobky obsahující líh, které jsou předmětem daně, lze podle kódu nomenklatury dělit:

Líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207, což jsou výrobky s obsahem lihu 80 % obj. nebo více

Líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208, mezi které patří výrobky s obsahem lihu do 80 % obj. (mimo destiláty z pěstitelského pálení do 30 le za výrobní období)

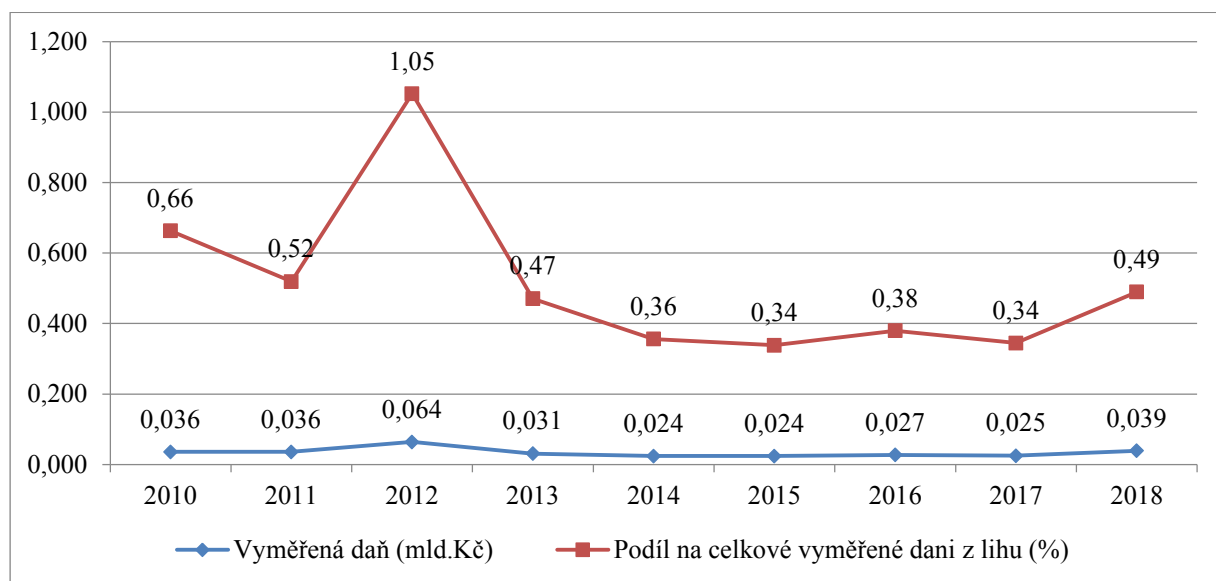
Líh obsažený v destilátech z pěstitelského pálení v množství do 30 le za výrobní období.

Líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207 a 2208 byl zdaněn sazbou daně z lihu ve výši 28.500 Kč/hl etanolu a líh obsažený v destilátech z pěstitelského pálení byl zdaněn sazbou ve výši zhruba 50 %, tj. 14.300 Kč/hl etanolu.

4.7.1 Vývoj daně z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207

Výrobky obsahující líh v množství 80 % obj. nebo více, jsou především produkty výrobců a zpracovatelů lihu. Líh je vyráběn ze vstupních surovin převážně zemědělského původu a ve většině případů je určen k dalšímu zpracování.

Graf č. 4.11 Vývoj vyměřené daně z lihu u výrobků 2207 za období 2010-2018

Zdroj: Celní správa, vlastní zpracování

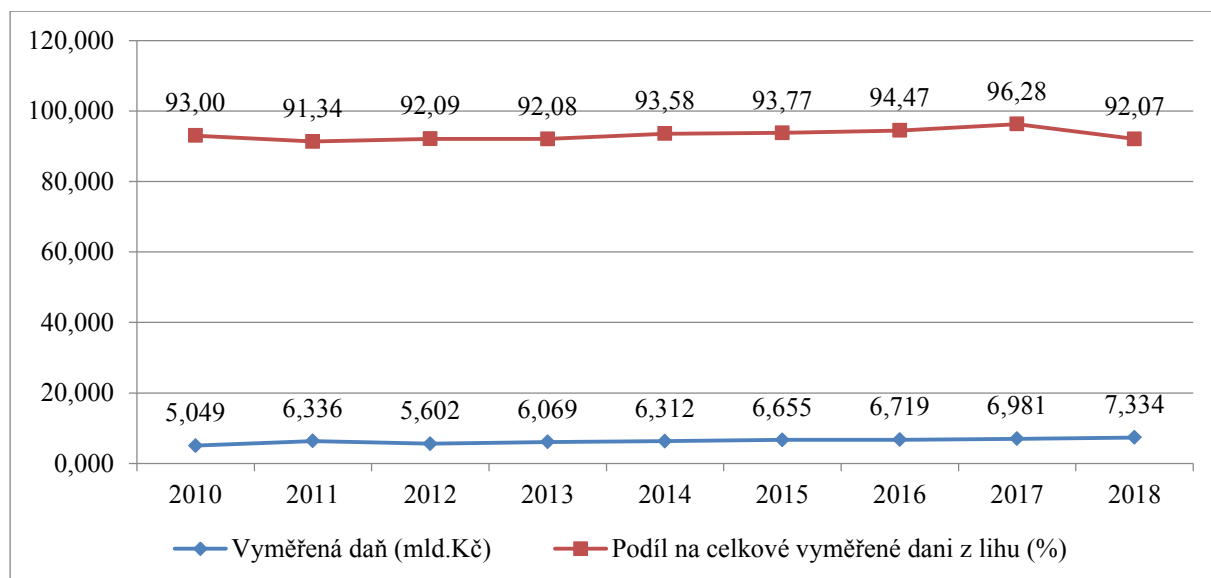
Graf č. 4.11 znázorňuje vývoj vyměřené daně z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207 za období 2010-2018. Z grafu je zřejmé, že daň z lihu u výrobků s obsahem lihu 80 % obj. a více tvoří minimální podíl na vyměřené dani z lihu, který se za sledované období pohybuje v rozmezí 0,34-1,05 %. V roce 2010 činila vyměřená daň 0,036 mld. Kč. Podíl na celkové vyměřené dani z lihu tvořil 0,66 %. V roce 2011 při stejné vysoké vyměřené dani se podíl snížil o 21,21 %. V roce následujícím, došlo k růstu inkasa na 0,064 mld. Kč, což znamenalo meziroční nárůst o 77,78 %. Na toto zvýšení mělo vliv vypuknutí „metanolové aféry“, kdy část subjektů nakládající s nelegálním lihem přiznala vyšší daň z lihu, části subjektů byla správcem daně daň z lihu vyměřena z moci úřední. Od roku 2013 se daň z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207 pohybuje až do konce sledovaného období na téměř konstantní úrovni od 0,31 mld. Kč do 0,39 mld. Kč v roce 2018. Rovněž podíl na celkové vyměřené dani z lihu se pohybuje v rozmezí 0,34 %-0,49 %.

4.7.2 Vývoj daně z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208

Výrobky obsahující líh v množství do 80% obj., jsou z převážné části lihoviny, které jsou vyráběny z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207. Další část tvoří ovocné destiláty, které vznikají destilací ovocných kvasů. Líh obsažený

ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208 je určen převážně k lidské spotřebě a je distribuován prostřednictvím maloobchodního trhu.

Graf č. 4.12 Vývoj vyměřené daně z lihu u výrobků 2208 za období 2010-2018

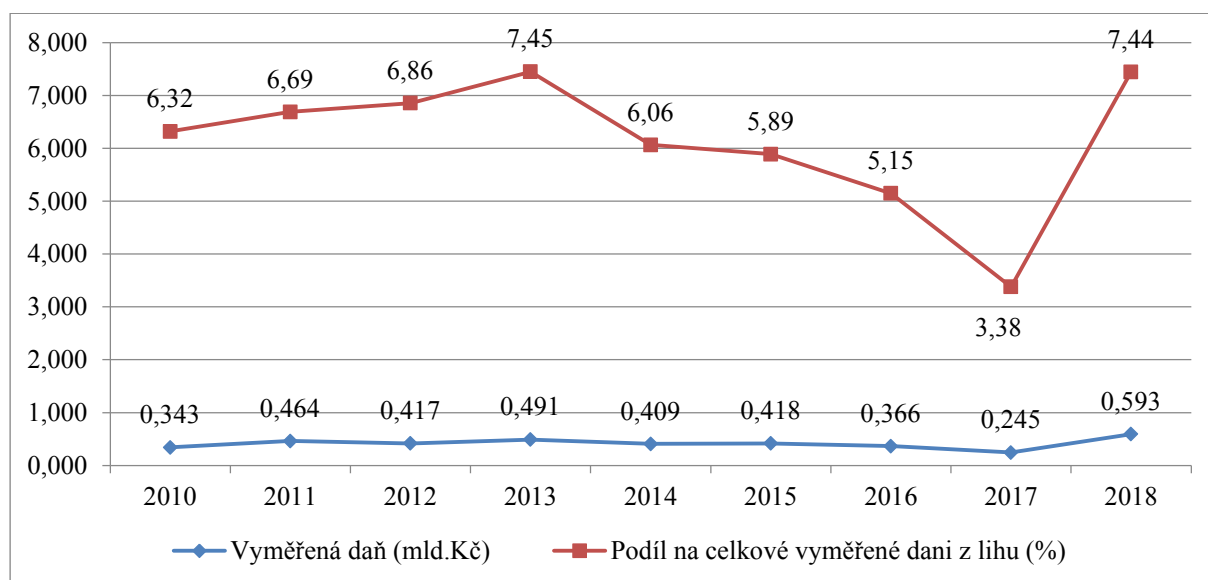
Zdroj: Celní správa, vlastní zpracování

Graf č. 4.12 zobrazuje dlouhodobý, téměř stálý růst, vyměřené daně z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208. V roce 2010, kdy vyměřená daň z lihu obsaženého ve výrobcích pod kódem nomenklatury 2208 činila 5,049 mld. Kč, byl podíl na celkové vyměřené dani z lihu 93 %. Vyměřená daň z lihu vykazovala stabilní růst, pouze v roce 2012 vlivem „metanolové aféry“ došlo k poklesu prodeje lihovin z důvodu několikátýdenního zákazu prodeje lihovin s obsahem alkoholu nad 15 % a nedůvěry spotřebitelů ke kvalitě prodáváných produktů. Od tohoto roku však vyměřená daň již stabilně rostla až do konce sledovaného období, kdy v roce 2018 dosáhla hodnoty 7,334 mld. Kč. Rovněž podíl daně z lihu obsaženého ve výrobcích pod kódem nomenklatury 2208 většinou rostl, snížil se pouze v roce 2011 o 1,78 % proti roku 2010 a v roce 2018 zaznamenal meziroční pokles 4,37 %. Tento pokles byl způsoben rostoucími podíly vyměřené daně z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207 a vyměřené daně z lihu obsaženého v destilátech z pěstitelského pálení. Vyměřená daň z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207 vzrostla za celé sledované období z 5,049 mld. Kč v roce 2010 na 7,334 mld. Kč v roce 2018, což byl nárůst o 45,26 %. Podíl této daně na celkové vyměřené dani z lihu však poklesl z 93,00 % na 92,07 % v roce 2018, což znamenalo pokles za celé sledované období o 1 %.

4.7.3 Vývoj daně z lihu obsaženého v destilátech z pěstitelského pálení

Destiláty z pěstitelského pálení jsou specifickým produktem obsahující líh. Tyto destiláty mohou obsahovat pouze líh ovocného původu. Výroba destilátu je možná pouze pro pěstitele, kteří mají právní vztah k pozemkům, na kterém se nacházejí ovocné stromy, ze kterých ovoce pochází. Výroba ovocných destilátů je možná jen v pěstitelských pálenicích, které jsou vybaveny schváleným destilačním zařízením a jsou držiteli povolení Ministerstva zemědělství České republiky. Daň z lihu obsaženého v destilátech z pěstitelského pálení se nezapočítává do základu daně pro výpočet daně z přidané hodnoty, což tvoří spolu s nižší sazbou daně z lihu pro pěstitelské pálení značnou finanční úsporu pro pěstitele.

Graf č. 4.13 Vývoj vyměřené daně z lihu obsaženého v destilátech z pěstitelského pálení za období 2010-2018

Zdroj: Celní správa, vlastní zpracování

Graf č. 4.13 znázorňuje vývoj vyměřené daně z lihu obsaženého v destilátech z pěstitelského pálení. Podíl vyměřené daně se za celé sledované období pohybuje mezi 3,38 % a 7,45 % celkové vyměřené daně z lihu. Vzhledem ke skutečnosti, že výroba ovocných destilátů je závislá na úrodě ovoce, která se odvíjí od klimatických podmínek panujících na daném území, podléhá výše vyměřené daně značným výkyvům. Největší meziroční růst 142,04 %, výše vyměřené daně, nastal v roce 2018, především díky značné nadúrodě ovoce. Rovněž v roce 2013 po „metanolové aféře“ výše vyměřené daně meziročně rostla o 17,75 %. Od počátku sledovaného období, kdy v roce 2010, činila vyměřená daň z lihu obsaženého v ovocných destilátech 0,343 mld. Kč, vzrostla tato daň o 72,89 % na 0,593 mld. Kč v roce 2018.

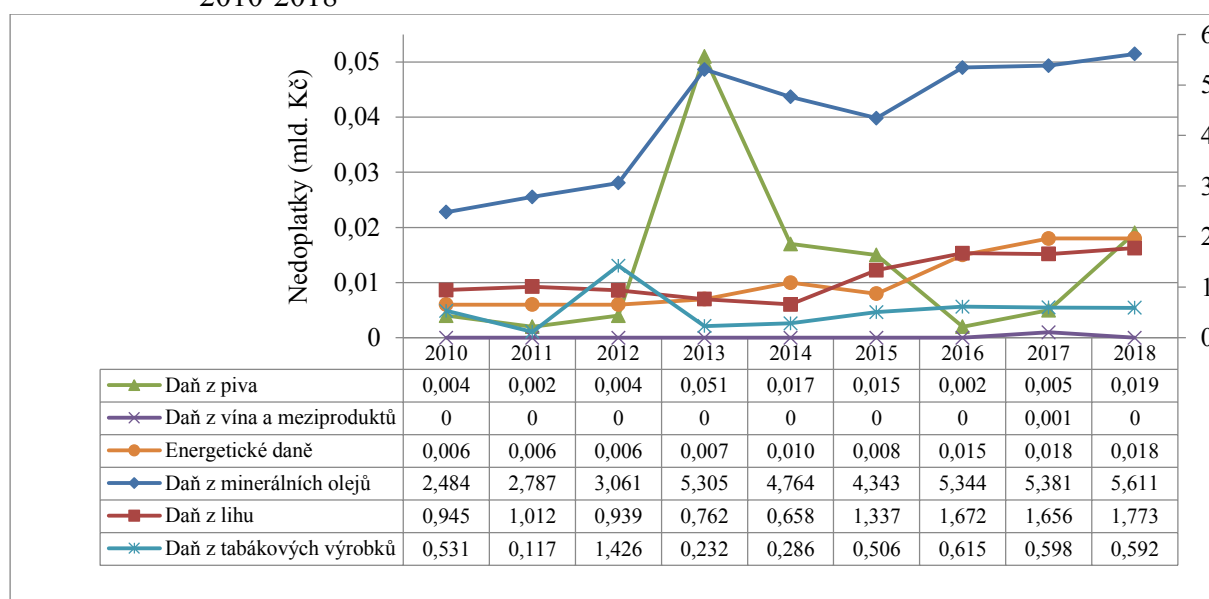
4.8 Nedoplatky na spotřebních a energetických daních za období 2010-2018

Celní správa, jako správce spotřebních a energetických daní, řeší rovněž nedoplatky na spotřebních a energetických daních a jejich vymáhání. Nejčastějším důvodem vzniku nedoplatku na spotřebních nebo energetických daních je prohlášení úpadku daňového subjektu. Na základě prohlášení úpadku je daňovému subjektu ze zákona povoleno k provozování daňového skladu odejmuto a vybrané výrobky se tak nacházejí ve volném daňovém oběhu, což má za následek vznik nedoplatku na dani. Celní úřad následně přihlásí nedoplatek do insolvenčního řízení, které však nepokryje plnění ve výši skutečného nedoplatku na dani.

4.8.1 Vývoj nedoplatků na spotřebních a energetických daních za období 2010-2018

Následující graf č. 4.14 znázorňuje vývoj nedoplatků na vnitrostátních spotřebních a energetických daních za období 2010-2018. Z grafu je zřejmé, že vývoj nedoplatků měl vzrůstající tendenci.

Graf č. 4.14 Vývoj nedoplatků, vnitrostátních spotřebních a energetických daní, za období 2010-2018

Zdroj: Celní správa, vlastní zpracování

Levá svislá osa, s rozmezím hodnot 0-0,05 mld. Kč, znázorňuje nedoplatky na dani z piva, vína, lihu a energetických daních. Pravá svislá osa s hodnotami od 0 do 6 mld. Kč znázorňuje nedoplatky na dani z minerálních olejů a tabákových výrobků. V roce 2010 činily celkové

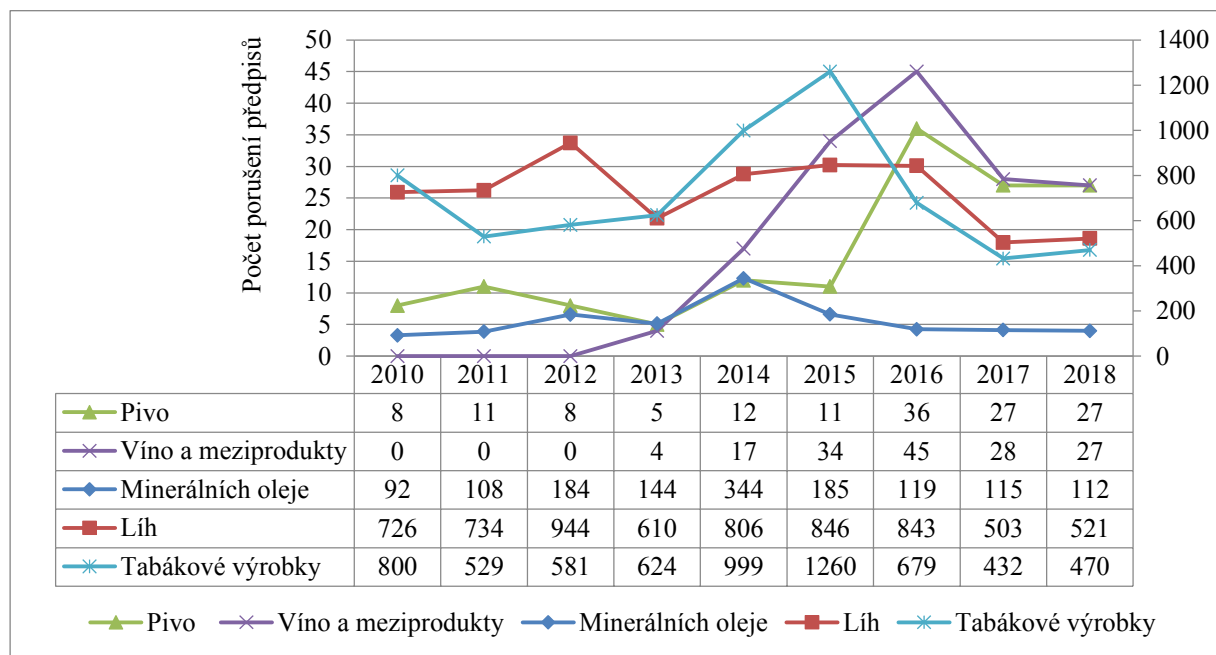

nedoplatky na těchto daních 3,965 mld. Kč. Výše nedoplateků, se mírně zvyšovala do roku 2012, kdy dosáhla 5,432 mld. Kč. V roce 2013 skokově narostly nedoplatky na 7,089 mld. Kč, což znamená meziroční růst o 30,5 %, především z důvodu neuhrazení daně z minerálních olejů jedním subjektem, který byl místně příslušný správci daně, Celnímu úřadu pro Jihomoravský kraj. V roce 2014 činily nedoplatky na spotřebních a energetických daních 5,959 mld. Kč, nejvyšší nedoplatek byl stále evidován u Celního úřadu pro Jihomoravský kraj ve výši 1,851 mld. Kč. V roce 2015 nedoplatky opět vzrostly na 6,362 mld. Kč. V roce 2016 se meziročně nedoplatky zvýšily o 1,483 mld. Kč na 7,845 mld. Kč, což znamenalo meziroční růst o 23,31 %. Rok 2017 znamenal mírné snížení nedoplateků na 7,691 mld. Kč. V posledním roce sledovaného období 2018 nedoplatky na vnitrostátních spotřebních a energetických daních vzrostly na 8,103 mld. Kč a dosáhly tak maxima za sledované období.

4.8.2 Vývoj porušení předpisů spotřebních daní za období 2010-2018

Celní správa v rámci svých pravomocí vykonává rovněž kontrolní činnost, mezi kterou patří i nakládání s vybranými výrobky, především v oblasti a prodeje. Tuto činnost zajišťují především hlídky mobilního dohledu a dohledu nad subjekty.

Graf č. 4.15 Vývoj zjištěných porušení předpisů u spotřebních daní za období 2010-2018

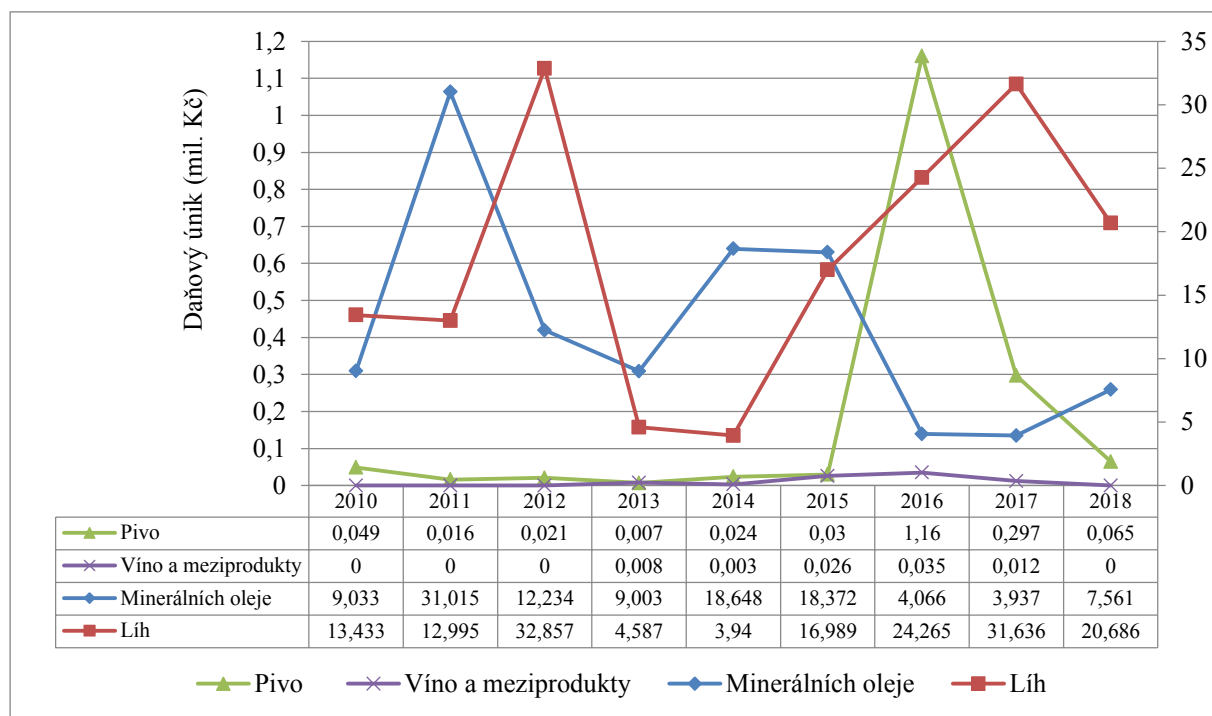

Zdroj: Celní správa, vlastní zpracování

Graf č. 4.15 znázorňuje počet zjištěných porušení předpisů v jednotlivých letech sledovaného období v členění dle jednotlivých daní. Levá svislá osa, s rozmezím hodnot 0 až 50, znázorňuje počet porušení předpisů v oblasti daně z piva a vína, lihu a energetických daních. Pravá svislá osa s hodnotami od 0 do 1400 znázorňuje počet porušení předpisů týkajících se daně z lihu, minerálních olejů a tabákových výrobků.

Nejčastějším porušením je porušení předpisů v oblasti daně z tabákových výrobků a daně z lihu, jelikož sazba daně na jednotku je zde nejvyšší a současně daň je součástí základu pro výpočet daně z přidané hodnoty. Z tohoto hlediska jsou vybrané výrobky, lih a tabákové výrobky, v popředí zájmu subjektů působících na nelegálním trhu.

Graf č. 4.16 Vývoj předpokládaných daňových úniků u spotřebních daní, mimo daň z tabákových výrobků, za období 2010-2018

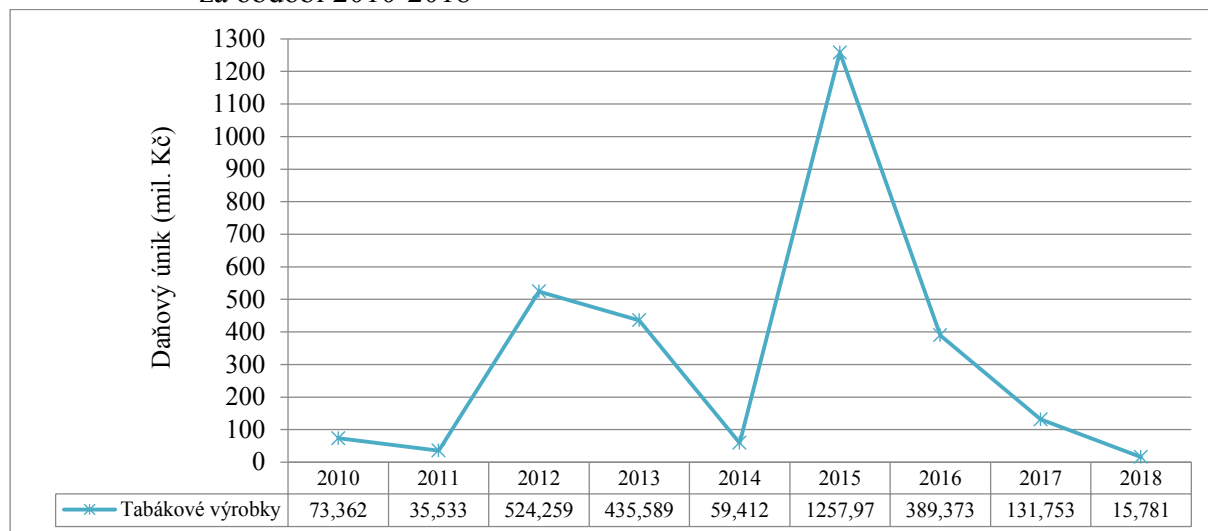

Zdroj: Celní správa, vlastní zpracování

V grafu č. 4.16 znázorňuje levá svislá osa výši předpokládaných daňových úniků na spotřebních daních, cle a DPH, způsobených porušením předpisů týkajících se daně z piva a vína. Pravá svislá osa znázorňuje výši předpokládaných daňových úniků na spotřebních daních, cle a DPH, způsobených porušením předpisů týkajících se daně z lihu a minerálních olejů.

Následující graf č. 4.17 zobrazuje výši předpokládaných daňových úniků na spotřebních daních, cle a DPH, způsobených porušením předpisů týkajících se daně z tabákových výrobků.

Graf č. 4.17 Vývoj předpokládaných daňových úniků u daně z tabákových výrobků za období 2010-2018

Zdroj: Celní správa, vlastní zpracování

Výše zjištěných daňových úniků není předvídatelná, závisí na zaměření kontrolních činností správce daně. Vzhledem ke skutečnosti, že nejvyšší sazbu daně na jednotku mají právě tabákové výrobky a líh, je často činnost správce daně zaměřena právě na tyto vybrané výrobky. Nicméně, kontrolní činnost je vykonávána napříč všemi vybranými výrobky. Paradoxem zůstává, že kontrolní činnost v oblasti tichého vína i v případě zjištění porušení předpisů, znamená daňový únik ve výši 0 Kč.

4.9 Porovnání vývoje jednotlivých spotřebních a energetických daní za období 2010-2018

Skutečnost, že inkaso spotřebních a energetických daní má vzrůstající tendenci, ale jejich podíl na příjmech státního rozpočtu naopak stále klesá, neznamená, že vývoj jednotlivých daní je totožný.

Daň z minerálních olejů, která vytváří největší část příjmu, ze spotřebních a energetických daní, vykazovala od počátku sledovaného období, tj. roku 2010 až do roku 2013 propad inkasa z hodnoty 81,4 mld. Kč v roce 2010 na 76,6 mld. Kč v roce 2013. Propad inkasa činil

5,9 %. S hospodářským růstem došlo i k dlouhodobému růstu inkasa, které v roce 2018 bylo 90 mld. Kč. Za období 2013-2018 to znamenalo růst inkasa 17,5 %. I přes tento růst, se však podíl inkasa daně z minerálních olejů na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, snížil z 56,55 % v roce 2010 na 52,09 % v roce 2018.

Daň z lihu, u níž dochází k největší míře zdanění na jednotku, konkrétně 285 Kč/le, vykazovala v roce 2010 inkaso ve výši 6,5 mld. Kč. Z důvodu „metanolové aféry“ došlo sice v letech 2012-2013 k nepatrnému poklesu inkasa daně, které však průběžně v ostatních letech rostlo až k inkasu 7,9 mld. Kč v roce 2018, což znamenalo nárůst inkasa daně z lihu o 20 %. Podíl inkasa daně z lihu na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, vzrostl ze 4,99 % v roce 2010 na 5,06 % v roce 2018.

Daň z piva v roce 2010, na počátku sledovaného období, vykazovala inkaso ve výši 4,3 mld. Kč. V průběhu celého období inkaso nepravidelně rostlo nebo se snižovalo, celé období bylo v roce 2018 zakončeno inkasem ve výši 4,8 mld. Kč, přírůstek inkasa ve výši 0,3 mld. Kč znamenal růst za celé sledované období o 11,6 %. Přes růst inkasa daně z piva, se jeho podíl na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, od roku 2010, kdy činil 3,28 %, snížil na 3,04 % v roce 2018.

Daň z vína a meziproductů vykazovala v počátku sledovaného období, až do roku 2015, konstantní inkaso ve výši 0,3 mld. Kč. Od roku 2016 se inkaso mírně zvýšilo na 0,4 mld. Kč, které bylo opět konstantní až do roku 2018. Dle přehledu inkaso daně z vína a meziproductů sice vykazovalo růst 33 %, tento růst však není zcela přesný, jelikož inkaso je tak minimální, že i malé zvýšení inkasa znamená značný růst. Současně je podíl daně vína a meziproductů na příjmech státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní tak minimální, v roce 2010 činil 0,24 % a v roce 2018 byl 0,26 %, že je zanedbatelný. Takto nízký podíl je způsoben sazbou ve výši 0,-Kč/hl pro tiché víno, jehož spotřeba je poměrně vysoká a zvýšení sazby daně by znamenalo podstatný nárůst inkasa a zároveň vyšší podíl daně z vína a meziproductů na příjmech státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní.

Daň z tabákových výrobků zaznamenala za sledované období výrazný růst inkasa. Tento růst byl způsoben téměř každoročním zvyšováním sazeb daně pro tabákové výrobky. Inkaso od roku 2010, kdy činilo 42,5 mld., téměř stále rostlo, mimo roky 2013 a 2014, ve kterých došlo k mírnému poklesu. V roce 2018 inkaso vzrostlo na 55,5 mld. Kč, což znamenalo

přírůstek od počátku sledovaného období 30,6 %. Podíl daně z tabákových výrobků na příjmech státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní se zvýšil z hodnoty 32,45 % v roce 2010 na 37,44 % v roce 2018. Jednalo se o nejvyšší zvýšení podílu na příjmech státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní a to o 4,99 %

Energetické daně vzhledem k výši inkasa mají, tak jako daň z vína a meziproduktů, minimální podíl na příjmech státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní.

Daň z elektřiny vykázala od roku 2010, kdy inkaso činilo 1,4 mld. Kč, růst o 14,3 % na 1,6 mld. Kč v roce 2018. Podíl daně z elektřiny na příjmech státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní má však i přes růst inkasa klesající tendenci a to z 1,08 % v roce 2010 na 1,00 % v roce 2018.

Daň ze zemního plynu vykazuje, i přes určité výkyvy v průběhu sledovaného období, konstantní inkaso, které na počátku i konci sledovaného období 2010-2018 činilo 1,3 mld. Kč. Podíl daně ze zemního plynu na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, se snížil od roku 2010, kdy byl 1,02 % na 0,86 % v roce 2018.

Daň z pevných paliv vykazuje dlouhodobý pokles inkasa, které v roce 2010 činilo 0,5 mld. Kč. V roce 2018 inkaso 0,4 mld. Kč znamenalo pokles za sledované období 20 %. Podíl daně z pevných paliv na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, který byl v roce 2010 0,38 %, se snížil na 0,26 % v roce 2018.

U pevných paliv a zemního plynu lze předpokládat, vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o obnovitelné zdroje, dlouhodobé snižování inkasa.

5 ZÁVĚR

Systém daní ze spotřeby vytváří obraz veřejných financí každého státu. Vytváří kompromis mezi ekonomickou svobodou jednotlivce a zdroji pro snížení negativních externalit plynoucích ze spotřeby zdaňovaných komodit. Zároveň ukazuje, jakým způsobem se daný stát pomocí sazeb daní ze spotřeby vypořádá s faktory, které jsou pro veřejné finance každého státu jedinečné. Těmito faktory jsou především nastavení daňového systému, jeho efektivita, struktura ekonomiky, kupní síla, rozloha a geografické podmínky státu, nastavení systému zdanění v sousedních zemích, velikost černého trhu. Po zhodnocení těchto faktorů lze konstatovat, že Česká republika patří k zemím s nejlepším systémem zdanění spotřeby v Evropské unii. (Institut pro politiku a společnost, 2019)

Téměř všechny spotřební a energetické daně vykázaly, za sledované období 2010-2018, růst inkasa daně, mimo daň ze zemního plynu, kde inkaso daně stagnovalo a daň z pevných paliv, u které inkaso daně mělo klesající tendenci.

Z hlediska posouzení dílčího cíle bakalářské práce, hrají spotřební a energetické daně ve veřejných rozpočtech velmi důležitou roli. Jejich podíl na příjmech státního rozpočtu stabilně překračuje 10 %, ale jeho hodnota se setrvale snižuje, jak je znázorněno v grafu č. 3.4.

Tímto zjištěním nebyla potvrzena hypotéza dílčího cíle, že podíl spotřebních daní ve veřejných rozpočtech má rostoucí tendenci.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit výnosy ze spotřební daně z lihu, ve vztahu k ostatním spotřebním daním v České republice za období let 2010-2018, se zaměřením na růst inkasa spotřební daně z lihu a ostatních spotřebních daní.

V podkapitole 4.1 je analyzován vývoj příjmů státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, za sledované období 2010-2018. Analýzou bylo zjištěno, že nejvíce se podílí na příjmech státního rozpočtu daň z minerálních olejů a daň z tabákových výrobků, které tvoří téměř 90 % příjmů státního rozpočtu z celkového objemu vybraných spotřebních a energetických daní, konkrétně podíl daně z minerálních olejů každoročně převyšuje 50 % a daň z tabákových výrobků se trvale pohybuje v rozmezí 32-38 %. Daň z lihu se podílí

na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, zhruba 5 %, podíl daně z piva je méně než 3,5 %. Daň z vína a každá z energetických daní se podílí na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, zanedbatelnými podíly, pohybujícími se do 1 %.

Vývoj spotřební daně z minerálních olejů je analyzován v kapitole 4.2, analýzou byl zjištěn růst inkasa ve sledovaném období, současně však podíl na příjmech státního rozpočtu měl klesající tendenci, tento vývoj zobrazuje graf č. 4.3.

Podkapitola 4.3 se zabývá analýzou daně z piva, u níž rovněž došlo k růstu inkasa, ale zároveň ke snížení podílů na příjmech státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, což je zřejmé z grafu č. 4.4.

U daně z vína a meziproductů byl analýzou v podkapitole 4.4 zjištěn růst inkasa a nepatrné zvýšení podílu na příjmech státního rozpočtu. To je však způsobeno tím, že inkaso je tak nepatrné, že i jeho malé zvýšení znamená značný růst a současně růst podílu na státním rozpočtu.

V podkapitole 4.5 je analyzována daň z tabákových výrobků, u níž inkaso téměř trvale roste a současně roste podíl na příjmech státního rozpočtu. Toto je způsobeno každoročním zvyšováním daně z tabákových výrobků.

Podkapitola 4.6 se zabývá analýzou energetických daní, přičemž bylo analýzou zjištěno, že jediná daň z elektřiny vykazuje růst inkasa i podílu na státním rozpočtu, inkaso i podíl daní ze zemního plynu a pevných paliv má klesající tendenci. To je způsobeno zvyšující se ochranou životního prostředí a tlakem na zachování udržitelného rozvoje.

Analýza daně z lihu v podkapitole 4.7 prokázala růst inkasa i podílu na státním rozpočtu při stabilních sazbách daně z lihu, což je zachyceno v grafu č. 4.10.

Největší část daně z lihu, více než 90 %, tvoří daň z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208, což jsou převážně lihoviny určené pro maloobchodní trh. Daň z lihu obsaženého v destilátech z pěstelského pálení se podílí na celkové dani z lihu 3-7,5 %. Daň z lihu obsaženého ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207, což většinou představuje surový líh, se podílí na celkové dani z lihu méně než 1 %.

Analýzami nedoplatků na spotřebních a energetických daních a porušení předpisů provedenými v podkapitole 4.8 byl zjištěn růst nedoplatků. Na těchto nedoplatcích se nejvíce podílí daň z minerálních olejů, daň z tabákových výrobků a daň z lihu.

U těchto daní je rovněž nejvyšší podíl na porušení předpisů při jejich správě, jejich podíl je však obtížně stanovitelný, jelikož se odvíjí od zaměření kontrolních činností prováděných správcem daně.

Nejvyšší růst inkasa za sledované období 2010-2018 zaznamenala daň z vína a meziproductů ve výši 33 %, inkaso daně z tabákových výrobků vzrostlo o 30,6 %, inkaso daně z lihu o 20 % a daň z piva o 11,6 %. Z energetických daní vykázalo růst pouze inkaso daně z elektřiny, které vzrostlo o 14,3 %. Inkaso daně ze zemního plynu bylo konstantní a inkaso daně z pevných paliv pokleslo o 20 %.

Těmito zjištěními byla zároveň potvrzena hypotéza hlavního cíle, kterou bylo rostoucí inkaso daně z lihu ve sledovaném období 2010-2018.

Růst inkasa však neznamenal automaticky růst podílu na příjmech státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní. Růst podílu na příjmu státního rozpočtu, ze spotřebních a energetických daní, zaznamenaly pouze daň z tabákových výrobků, daň z lihu a daň z vína. U daně z tabákových výrobků podíl vzrostl o 4,99 %, z 32,45 % v roce 2010 na 37,44 % v roce 2018. Daň z lihu vykázala růst podílu ze 4,99 % v roce 2010 na 5,06 % v roce 2018, což znamenalo přírůstek 0,07 %. Daň z vína a meziproductů zvýšila podíl o 0,02 % z 0,24 % v roce 2010 na 0,26 % v roce 2018. U daně z tabákových výrobků je růst inkasa a podílu na příjmu státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní způsoben téměř každoročním zvyšováním sazeb daně z tabákových výrobků.

Daň z lihu a daň z vína a meziproductů zůstaly jedinými daněmi, které bez změny sazeb vykázaly za sledované období současně růst inkasa i podílu na příjmu státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní.

Spotřebními a energetickými daněmi jsou zdaněny komodity, které se vyznačují vznikem externalit, jako jsou negativní vliv na životní prostředí, zdraví obyvatel a v neposlední řadě jejich spotřeba ovlivňuje udržitelný rozvoj. Z tohoto důvodu je velmi důležitá míra zdanění, které jsou tyto komodity podrobeny a kterou lze vznik a rozsah externalit ovlivnit. Na jedné straně, jsou spotřební a energetické daně podstatným příjmem veřejných rozpočtů, na straně

druhé, spotřebou komodit zdaněných spotřebními a energetickými daněmi vznikají externality, jejichž odstranění je potřeba z veřejných rozpočtů hradit.

Závěrem je potřeba zdůraznit nutnost změn ve způsobu zdanění komodit podléhajících spotřebním a energetickým daním.

V oblasti minerálních olejů by z důvodu znečištění životního prostředí měly být motorová vozidla s klasickým spalovacím motorem spalujícím standardní pohonné hmoty typu benzín a nafta, postupně nahrazována vozidly s alternativními palivy a pohony, kterými mohou být biopaliva vyšší generace, LPG – zkapalněný ropný plyn, CNG – zkapalněný zemní plyn, elektřina, vodík. Provozování vozidel na alternativní pohon méně zatěžuje životní prostředí a podle tohoto zatížení by měla být paliva, případně samotná vozidla zatěžována daněmi, nicméně vývoj biopaliv vyšší generace a technologie pohonu vozidel na elektřinu a vodík nejsou doposud na takové úrovni, aby mohly konkurovat spalovacím motorům především v oblasti infrastruktury dobíjecích a čerpacích stanic, doby nabíjení, dojezdové vzdálenosti a pořizovací ceny. Rovněž uhlíková stopa u elektřiny vyznívá ve prospěch spalovacích motorů, především z důvodu vysokých nákladů na výrobu a likvidaci baterií elektromobilů a z důvodu neekologické výroby značné části elektřiny, která je vyráběna spalováním fosilních paliv. Vzhledem k podstatně vyšší pořizovací ceně těchto vozidel by bylo vhodnou motivací kupujících poskytnutí státních dotací na jejich nákup, případně poskytnutí daňových nebo jiných úlev na jejich provozování.

U vybraných výrobků na bázi alkoholu, by bylo vhodné dosáhnout snížení spotřeby těchto výrobků, které negativně působí na zdraví obyvatel. Omezení spotřeby lze dosáhnout změnou sazeb a způsobu zdanění, kdy by výrobky byly zdaňovány spravedlivěji, např. podle obsahu alkoholu. Za současného stavu jsou značně spotřební daní zdaněny lihoviny, které mají vysoký obsah alkoholu, nejčastěji mezi 35-40 %, nízkou měrou je však zdaněno pivo, které nejčastěji obsahuje alkohol ve výši 4,0-6,0 %. Tiché víno, které má nejčastěji obsah alkoholu v rozmezí 10-13 %, je zdaněno sazbou nula. Zároveň by bylo vhodné, zrušení výjimky pro fyzické osoby, které na daňovém území České republiky vyrobí za kalendářní rok méně než 2000 litrů vína. Tyto fyzické osoby by se stali plátcí daně z vína. Tím, že jsou vybrané výrobky na bázi alkoholu zdaňovány rozdílně, dochází ke změně preferencí spotřebitelů, kteří vyhledávají levnější substituty. Zvýšení sazeb by snížilo dostupnost relativně levných

výrobků na bázi alkoholu. V případě spravedlivého zdanění ovšem existuje riziko nárůstu nelegálního trhu. Zákaz reklamy na alkoholické výrobky, zavedení licencí pro prodej těchto výrobků a zpřísnění sankcí za porušení předpisů by znamenalo rovněž omezení spotřeby.

V případě tabákových výrobků je již nastaven režim téměř každoročního zvyšování daně z tabákových výrobků. Spotřebitelé přecházejí od klasických tabákových výrobků k substitutům, kterými jsou elektronické cigarety nebo zahřívaný tabák. Proto je třeba stále sledovat trendy v oblasti tabákových výrobků a zdaňovat nově vznikající substituty. I zde je však riziko nárůstu nelegálního trhu.

Energetické daně slouží ke zdanění fosilních paliv a proto je potřeba v rámci udržitelného rozvoje nastavit sazby tak, aby spotřebitelé omezovali jejich spotřebu a preferovali obnovitelné zdroje. Toho lze dosáhnout například dotacemi na nákup účinnějších zařízení, na instalace zařízení vyrábějících energii z obnovitelných zdrojů nebo dotacemi na výstavbu energeticky soběstačných budov.

Závěrem lze konstatovat, že spotřební a energetické daně mají nezastupitelnou úlohu ve veřejných rozpočtech České republiky a současně slouží jako účinný nástroj při ochraně životního prostředí a zajištění udržitelného rozvoje. Zároveň závisí jen na zákonodárcích, jakým způsobem bude tvořena legislativa v oblasti spotřebních a energetických daní a jak významnou roli budou tyto daně hrát v budoucnosti.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

1. FALADA, David-STARÝ, Marek. Dějiny daní a poplatků. 1. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. 207 s. ISBN 978-80-87109-15-1.
2. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. 1.vyd. Praha: ASPI a.s., 2005. 112 s. ISBN 80-7357-092-0.
3. RADVAN, Michal. *Daně a správa daní*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7746-1.
4. ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-785-0.
5. ŠIROKÝ, Jan, Lenka LÁCHOVÁ a Jana VÍTKOVÁ. Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-274-5.
6. ULBRICH, Holley H. *Public finance in theory and practice*. 2nd ed. New York: Routledge, 2011, ISBN 978-415-58596-5.
7. VANČUROVÁ, Alena a Václav BONĚK. *Správa daní pro ekonomy*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-701-8.
8. VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Jana VÍTKOVÁ. *Daňový systém ČR*. 13. V Praze: 1. VOX, 2016. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-63-2.
9. ŽEMLIČKA, Josef. Čechy v době knížecí: (1034-1198). 2. opr. a dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007, 712 s. ISBN 978-80-7106-905-8.

Legislativa

10. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní) Částka č. 73/2000 Sb. 9. 8. 2000.
11. Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. In. Sbírka zákonů. Částka č. 5/2012 Sb. 17. 1. 2012. ISBN 978-80271-2435-0

12. Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky. In. Sbírka zákonů. Částka č. 157/2011 Sb. 30. 11. 2011
13. Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky. In. Sbírka zákonů. Částka č. 5/2012 Sb. 17. 1. 2012
14. Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu. Částka č. 117/2003 Sb. 2. 10. 2013.

Elektronické dokumenty a ostatní

15. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2010.* [online][cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2010_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>
16. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2011.* [online] [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2011_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>
17. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2012.* [online] [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2012_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>
18. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2013.* [online] [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2013_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>
19. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2014.* [online] [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2014_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>
20. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2015.* [online] [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2015_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>
21. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2016.* [online] [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2016_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>
22. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2017.* [online] [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2017_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>

23. Celní správa České republiky. *Daň z lihu dle jednotlivých skupin. Rok 2018*. [online] [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Lih_inkaso/2018_l%C3%ADh_vymer_SPD.pdf>
24. European Commission: *Taxation trends in the European Union 2018* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: http://eceta.cz/wp-content/uploads/2019/08/Spot%C5%99eba-alkoholu-v-%C4%8CR_FINAL-1.pdf
25. Evropská unie. *Daně*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2019. ISBN: 978-92-76-06313-1 [cit. 2020-01-03] Dostupné z: <<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/218401dd-d8ff-11e9-9c4e-01aa75ed71a1/language-en>>
26. Evropská unie. *Spotřební daň z alkoholických nápojů*. Brusel: 1.1.2019 [online] [cit. 2020-01-03] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf>
27. Evropská unie. *Spotřební daň z energetických produktů a elektřiny*. Brusel: 1.1.2019 [online] [cit. 2020-01-03] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/exciseduties/energy_products/rates/excise_duties-part_ii_energy_products_en.pdf>
28. Finanční správa. *Rozpočtové určení daní*. [online] [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-kraje-a-obce/Schema_rozpocetoveho_urceni_dani_2018.pdf>
29. INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST, CENTRUM EKONOMICKÝCH A TRŽNÍCH ANALÝZ. Červenec 2019. *Zdanění spotřeby v České republice, Pohonné hmoty, tabák, líh a lihoviny, pivo, víno*. [online] [cit. 2020-01-18]. Dostupné z: <http://eceta.cz/wp-content/uploads/2019/08/Spot%C5%99eba-alkoholu-v-%C4%8CR_FINAL-1.pdf>
30. Ministerstvo financí. *Státní rozpočet v kostce 2018*. [online] ISBN: 978-80-7586-009-5 [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2018-31944>>
31. OECD. *Statistika příjmů - země OECD: srovnávací tabulky*. [online] [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV>>
32. Ministerstvo financí České republiky. *Informace o činnosti daňové a celní správy České republiky za rok 2010*. Praha. 5.8.2011: [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2010/informace-o-cinnosti-danove-a-celni-spra-22063>>

33. Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o činnosti daňové a celní správy České republiky za rok 2011*. Praha. 24.7.2012. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2010/informace-o-cinnosti-danove-a-celni-spra-22063>>
34. Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o činnosti daňové a celní správy České republiky za rok 2012*. Praha. 14.8.2013. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2012/zprava-o-cinnosti-danove-a-celni-spravy-22061>>
35. Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o činnosti Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky za rok 2013*. Praha. 31.7.2014. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2013/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-22060>>
36. Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o činnosti Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky za rok 2014*. Praha. 10.7.2015. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2014/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-22059>>
37. Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o činnosti Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky za rok 2015*. Praha. 14.7.2016. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2015/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-25563>>
38. Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o činnosti Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky za rok 2016*. Praha. 17.7.2017. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2016/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-29142>>
39. Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o činnosti Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky za rok 2017*. Praha. 11.7.2018. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2017/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-32401>>

40. Ministerstvo financí České republiky. *Zpráva o činnosti Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky za rok 2018*. Praha. 10.7.2019. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2018/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-35633>>
41. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2010*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1012>>
42. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2011*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1112>>
43. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2012*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1212>>
44. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2013*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1312>>
45. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2014*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1412>>
46. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2015*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1512>>
47. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2016*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1612>>

48. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2017*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1712>>
49. Ministerstvo financí České republiky. MONITOR. *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy 2018*. [online] [cit. 2020-03-08]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/statni-sprava/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=t&obdobi=1812>>
50. SMĚRNICE RADY 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty Úřední věstník L 347. 11.12.2006. [online] [cit. 2020-02-22] Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02006L0112-20190116&from=EN>>
51. RYBOVÁ, Jarmila. *Daňový systém*. České Budějovice: Jihočeská universita v Českých Budějovicích, 2017. ISBN 978-80-87480-63-2. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <<http://omp.ef.jcu.cz/index.php/EF/catalog/book/38>>

Seznam grafů

- Graf č. 2.1 Vývoj celkového daňového zatížení ČR a OECD
- Graf č. 2.2 Vývoj jednoduché a složené daňové kvóty ČR a EU
- Graf č. 2.3 Skladba daňových příjmů ČR za období 2010-2018
- Graf č. 3.1 Podíl vybraných výrobků na spotřební dani v roce 2018
- Graf č. 3.2 Sazby daně z motorové nafty v členských státech Evropské unie ke dni 1.1.2019
- Graf č. 3.3 Sazby daně z lihu v členských státech EU k 1. 1. 2019
- Graf č. 3.4 Podíl spotřebních a energetických daní na příjmech státního rozpočtu ČR
- Graf č. 4.1 Vývoj schválených a skutečných příjmů státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní za období 2010-2018
- Graf č. 4.2 Podíl jednotlivých daní na příjmech státního rozpočtu ze spotřebních a energetických daní za období 2010-2018
- Graf č. 4.3 Vývoj inkasa daně z minerálních olejů za období 2010-2018
- Graf č. 4.4 Vývoj inkasa daně z piva za období 2010-2018
- Graf č. 4.5 Vývoj inkasa daně z vína a meziproductů za období 2010-2018
- Graf č. 4.6 Vývoj inkasa daně z tabákových výrobků za období 2010-2018
- Graf č. 4.7 Vývoj inkasa daně z elektřiny za období 2010-2018
- Graf č. 4.8 Vývoj inkasa daně ze zemního plynu za období 2010-2018
- Graf č. 4.9 Vývoj inkasa daně z pevných paliv období 2010-2018
- Graf č. 4.10 Vývoj inkasa daně z lihu za období 2010_2018
- Graf č. 4.11 Vývoj vyměřené daně z lihu u výrobků 2207 za období 2010-2018
- Graf č. 4.12 Vývoj vyměřené daně z lihu u výrobků 2208 za období 2010-2018
- Graf č. 4.13 Vývoj vyměřené daně z lihu obsaženého v destilátech z pěstitelského pálení za období 2010-2018
- Graf č. 4.14 Vývoj nedoplatků vnitrostátních spotřebních a energetických daní za období 2010-2018
- Graf č. 4.15 Vývoj zjištěných porušení předpisů u spotřebních daní za období 2010-2018
- Graf č. 4.16 Vývoj předpokládaných daňových úniků u spotřebních daní, mimo daň z tabákových výrobků, za období 2010-2018
- Graf č. 4.17 Vývoj předpokládaných daňových úniků u daně z tabákových výrobků za období 2010-2018

Seznam tabulek

Tabulka č. 2.1	Přehled příjmů veřejných rozpočtů z výnosů daní dle zákona o rozpočtovém určení daní.
Tabulka č. 2.2	Přehled minimálních sazeb spotřebních a energetických daní vybraných běžných výrobků v EU k 1. 1. 2019
Tabulka č. 3.1	Přehled sazeb daně z minerálních olejů k 1. 1. 2019
Tabulka č. 3.2:	Přehled sazeb daně z tabákových výrobků v ČR za období 2010-2018
Tabulka č. 3.3:	Přehled sazeb spotřební daně z piva v ČR k 1. 1. 2019
Tabulka č. 3.4	Přehled sazeb daně z vína a meziproduktů k 1. 1. 2019
Tabulka č. 3.5	Přehled sazeb energetických daní k 1. 1. 2019

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3).
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);

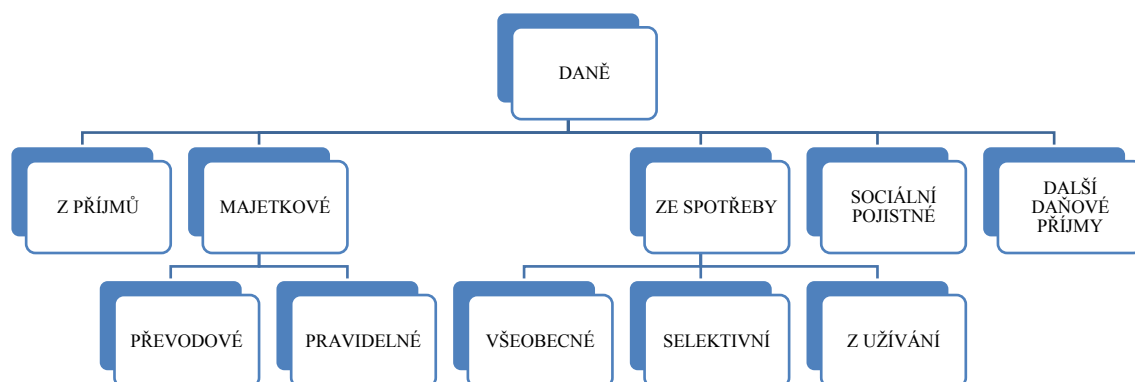
Ve Valašském Meziříčí dne 15. 5. 2020

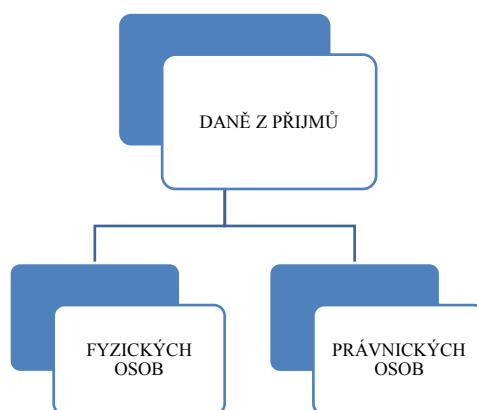
.....
Ondřej Zeman

Přílohy

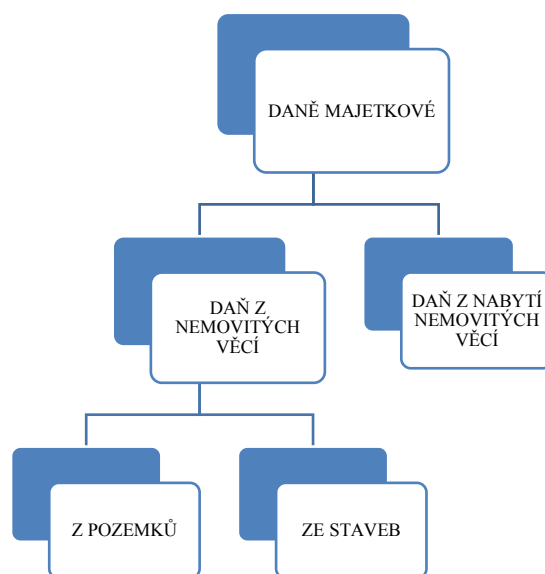
Příloha č. 1	Schéma daňového systému České republiky
Příloha č. 2	Schéma daní z příjmů
Příloha č. 3	Schéma majetkových daní
Příloha č. 4	Schéma daní ze spotřeby

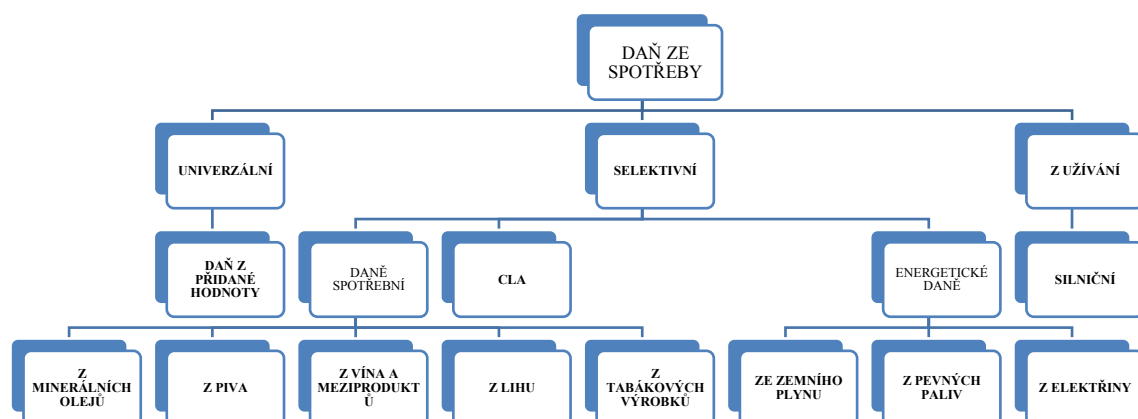
Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Vančurové (2018)

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Vančurové (2018)

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Vančurové (2018)

Zdroj: vlastní zpracování, upraveno dle Vančurové (2018)